

Täysistunto

Tiistai 10.9.2024 klo 14.00—17.55

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.55.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—17.55).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 36/2024 vp.

2.2. Vaalien toimittaminen

Euroopan parlamentin jäseneksi siirtyneen Merja Kyllösen tilalle on valittava varajäsen kansliatoimikuntaan. Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 11.9.2024 klo 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.9.2024 kello 11.

3. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkoministeri Elina Valtosen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Ulkoministeri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät edustajat! Nyt käsittelyssä olevassa selonteossa arvioidaan Suomen muuttunutta ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä ja esitetään ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme painopisteet ja tavoitteet uudella aikakaudella. Olemme päivittäneet Suomen YK-strategian osana selontekoa. Selontekoa on valmisteltu laajassa yhteistyössä tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian ja ministeriöiden kanssa.

Esitän lämpimät kiitokseni parlamentaariselle seurantaryhmälle ja sen jäsenille arvokkaasta panoksestanne selonteon laatimiseen. Seurantaryhmä sai keväästä lähtien tekstiluonnokset kommentoitavakseen ja keskusteli tekstistä useita kertoja. Tekstiä kehitettiin sisällyttämällä siihen seurantaryhmästä saatuja tärkeitä huomioita.

Kyseessä on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein ohjausasiakirja. Selonteko viestii ulospäin, miten Suomi näkee toimintaympäristönsä, reagoi siihen muutokseen ja toimii omien intressien edistämiseksi. Selonteko on myös käytännön työkalu, joka ohjaa toimintaamme Suomessa ja Suomen ulkomaanedustustoissa. Selonteko käsittelee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa laajasti, mutta ei kaikenkattavasti. Hallitus linjaa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta myös muun muassa puolustuselonteossa sekä kansainvälisiä taloussuhteita ja kehitysyhteistyötä käsittelevässä selonteossa.

Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulkopoliittikkamme perustuu arvopohjaiseen realismiin. Pidämme kiinni meille tärkeistä arvoista: demokratiasta, oikeusvaltiosta, ihmisoikeuksista, kansainvälisestä oikeudesta, rauhasta, tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta ja vapaudesta. Samalla olemme valmiita vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme. Haemme ratkaisuja yhteisiin haasteisiin kahdenvälisesti ja monenvälisesti, samanmielisten ja erimielisten maiden kanssa.

Nato-jäsenyys merkitsee Suomelle uutta aikakautta. Suomi on Nato-jäsenyyden myötä sotilaallisesti liittoutunut maa. Nyt Suomi arvioi turvallisuuttaan Naton yhteisen puolustuksen näkökulmasta, kantaa osaltaan vastuuta koko liittokunnan turvallisuudesta ja toimii Nato-liittolaisten rinnalla yhteisten arvojen puolesta.

Tässä ajassa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa korostuvat seuraavat kokonaisuuudet:

Pidämme yllä vahvaa kansallista puolustuskykyä osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta. Kehitämme ja ylläpidämme yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja edistämme kriisinsietokyvyn ja kokonaisturvallisuuden vahvistamista EU-tasolla. Tarkastelemme selonteossa turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Keskeisellä sijalla ovat talouden kilpailukyky sekä sosiaalinen ja ekologinen kestävyys, teknologinen suorituskyky sekä strategisten riippuvuuksien tunnistaminen ja hallinta.

Mitä pidemmälle tulevaisuuteen katsotaan, sitä vaikeampi on erottaa talouden ja toisaalta turvallisuuden saran suorituskykyjä toisistaan. Suomi vahvistaa turvallisuuttaan tiivistä-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

mällä kahdenvälistä yhteistyötä ja vahvoja taloussuhteita erityisesti Pohjoismaiden, Yhdysvaltojen sekä muiden liittolaisten ja kumppaneiden kanssa. Myös oma kansantaloutemme ja sen suorituskkyky on keskeisessä roolissa.

Tuki Ukrainalle on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskiössä. Tuemme Ukrainaa sen puolustaessa itsenäisyyttään, suvereniteettiaan ja alueellista koskemattomuuttaan sekä koko Eurooppaa. Ukraina etenee valitsemallaan tiellä kohti Euroopan unionin ja Naton jäsenyyttä ja eritoten demokraattista ja oikeudenmukaista, läpinäkyvää, korruptiovapaata yhteiskuntamallia. Me seisomme Ukrainan tukena tällä tiellä. Suomen poliittinen ja taloudellinen tuki, puolustusmateriaaliapu sekä humanitaarinen apu Ukrainalle jatkuvat niin kauan kuin on tarpeen.

Euroopan unioni on Suomen tärkein arvo- ja turvallisuusyhteisö sekä keskeisin ulkopoliittinen vaikutuskanavamme. Se, että olemme nyt Naton jäsen, ei vähennä EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittista merkitystä. Toimimme EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön syventämiseksi, strategisen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi, unionin laajentumisen edistämiseksi ja globaalin roolin vahvistamiseksi.

De nordiska länderna är Finlands närmaste samarbetspartner. De nordiska ländernas mål är att vara världens bäst integrerade region. I det nya säkerhetspolitiska läget betonas samarbetet med Norden. Finland är ordförande i Nordiska ministerrådet nästa år, och det är en viktig möjlighet att främja Finlands intressen.

Suomi tiivistää kahdenvälistä yhteistyötä liittolaisten ja kumppanien kanssa. Haemme tasaveroista vuoropuhelua ja yhteistyömahdollisuuksia myös muiden kuin viiteryhmämme maiden kanssa. Kumppanuuksia haetaan rajat ylittävien ja kansainvälisten ongelmien ratkaisemiseen.

Suomen ulkopoliitiikan pitkäaikainen tavoite on edistää kansainvälistä rauhaa, turvallisuutta ja kestäväää kehitystä. Me tarjoamme rauhanvälitysoosaamistamme ja suomalaisia ratkaisuja muun muassa koulutukseen ja luotettavaan digitalisaatioon. Suomelle pienenä maana on erityisen tärkeää, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Toimimme aktiivisesti kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi. Tätä kautta saamme myös uusia kumppaneita ulkopoliitiikkamme tueksi.

Yksikään valtio ei pysty ratkaisemaan globaaleja haasteita yksin. Niihin vastaaminen vaatii yhteisiä ratkaisuja ja vastuunkantoa. YK maailmanjärjestönä on haasteistaan huolimatta sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän peruskivi. Me toimimme YK:n toimintakyvyn vahvistamiseksi. Suomi tavoittelee turvallisuusneuvoston vaihtuvaa jäsenyyttä kaudelle 29—30.

Suomi toimii ensi vuonna Etyjin puheenjohtajana. Hyödynnämme tämän roolin puolustaaksemme järjestön periaatteita ja sitoumuksia Euroopan turvallisuuden perustana. Ensi vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta Helsingin turvallisuus- ja yhteistyökonferenssista Etykistä, joka loi pohjan nykyiselle Ety-järjestölle. Helsingin päätösasiakirja vuodelta 1975 loi sitoumuksia paitsi valtioiden käytökseen toisiaan kohtaan myös suhteissa kansalaisiin.

Helsingin periaatteet ovat tässä ajassa tärkeämpiä kuin koskaan. Voimaannutamme ihmisiä Euroopan liepeillä olevissa maissa rakentamaan yhdessä hallintojensa kanssa yhteiskuntaa, joka kunnioittaa demokratiaa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksia. Siinä Suomella

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Etyjin puheenjohtajana on erittäin vahva rooli. — Ukraina, Moldova, Georgia, Länsi-Balkan, Keski-Aasia.

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähitään. Hamasin hyökkäyksestä voimakkaasti eskaloitunut kriisi on johtanut äärimmäiseen humanitaariseen hätään Gazassa ja lisännyt laajan alueellisen sodan riskejä merkittävästi. Suomen ja kansainvälisen yhteisön tavoitteena on ratkaista konflikti kestävällä tavalla.

Selonteossa kuvataan Suomen suhtautumista konfliktiin seuraavasti: Suomi kannattaa kahden valtion mallia. Sen tulee perustua kansainvälisesti hyväksyttyihin reunaehtoihin. Ratkaisun on täytettävä sekä israelilaisten että palestiinalaisten turvallisuustarpeet sekä Palestiinan valtio ja itsemääräämispyrkimykset. Gazan akuutissa sodassa tulitauon saavuttaminen, humanitaariseen hätään vastaaminen ja panttivankien vapauttaminen ovat kaikkein kiireellisimmät toimet.

Arvoisa puhemies! Suomen muuttunut turvallisuusympäristö näkyy selonteossa selkeästi. Painopiste on vahvasti turvallisuuspolitiikassa ulkopolitiikan rinnalla. Suomen turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Venäjä on osoittanut, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta. Samalla Venäjän hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan. Myös Suomi on ollut hybriditoimien kohteena.

Suomen tavoitteena on saada Venäjä lopettamaan sota ja alueiden laiton miehitys Ukrainassa ja torjua sen epävakautta lisäävät pyrkimykset. Suomi varautuu yhdessä EU-kumppaneiden ja Nato-liittolaisten kanssa Venäjän aggression laajenemiseen Euroopassa. Se, miten Suomi arvioi Venäjä-suhdetta ja yhteistyömahdollisuuksia tulevaisuudessa, riippuu Venäjän toimista.

Samalla Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet sekä tiivistyvät kahdenväliset järjestelyt, kuten DCA-sopimus Yhdysvaltojen kanssa, vahvistavat turvallisuutta lähialueillamme. Nato-liittolaisena me arvioimme turvallisuuttamme liittokunnan yhteisen puolustuksen näkökulmasta.

Samalla kun meillä on käsissämme paljon uutta, löytyy selonteosta paljon sellaista, mikä edustaa jatkuvuutta Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, kuten arvopohja, jolle toimintamme perustuu. Toiminnan perustana ovat demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Valtonen. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.13 Sofia Vikman kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka on koottu ensimmäistä kertaa yksiin kansiin. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on laadittu aiempiin selontekoihin nähden hyvin erilaisessa tilanteessa. Venäjä käy hyökkäyssotaa Euroopassa, ja globaalit voimasuhteet ovat muutoksessa. Suomi on sotilaallisesti liittoutunut maa.

Suomen turvallisuus on syystäkin paalutettu selonteossa ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskeisimmäksi seikaksi. Muutos Marinin hallituksen selontekoon on nähtävissä. Edellisestä selonteosta ei esimerkiksi löytynyt mainintaa läntisestä yhteisöstä. Orpon hallituksen selonteko betonoi Suomen lujasti osaksi läntistä turvallisuus- ja arvoyhteisöä. Emme enää koskaan ole harmaalla alueella.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Arvopohjainen realismi tarkoittaa tosiasioiden tunnustamista, turvallisuuden varmistamista ja samalla Suomelle tärkeiden selonteossa avattujen arvojen puolustamista ja edistämistä. Suomalaisen turvallisuuden takaaminen edellyttää, että kulloisessakin tilanteessa realistisesti tunnistamme toimintaympäristömme edellyttämät keinot, demokratian, vapauden ja oikeusvaltion puolustamiseen.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää selonteon realistista kuvausta toimintaympäristöstä ja Venäjän muodostamasta uhasta. Uutta aikakautta leimaavat myös monipuolistuvat turvallisuushkat, lisääntynyt strateginen kilpailu ja vastakkainasettelu, teknologinen kehitys sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon kaltaiset koko ihmiskuntaa koskevat ongelmat.

Viime vuosien muutoksista huolimatta Suomen ulkopoliittikka ei muutu kokonaan. Suomen vahva tuki monenkeskiselle yhteistyölle ja sääntöpohjaiselle järjestelmälle, aktiivinen EU-jäsenyys ja esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvät kansainväliset toimet edustavat jatkumoa pysyvän arvopohjamme ohella.

Kokoomukselle on tärkeää, että tarkastelemme turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Kehitämme kokonaisturvallisuutta ja vahvistamme kriisinsietokykyä myös EU-tasolla. Nato- ja EU-jäsenyyksien myötä olemme täydellisesti siinä läntisessä arvoyhteisössä, jonne olemme henkisesti kuuluneet koko itsenäisyytemme ajan.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Tätä työtä emme enää koskaan tee yksin.

Vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta muodostaa suomalaisten turvallisuuden perustan. Suomi osallistuu liittokunnan toimintaan asettamatta kansallisia ennakkorajoitteita. Suomen ja vahvimman Nato-liittolaisemme, Yhdysvaltojen, suhde on nyt läheisempi kuin koskaan. Transatlanttinen yhteistyö on tärkeä osa pohjoismaista turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä.

EU on ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme kehikko ja globaalin vaikutusvaltamme vahvistamisen kanava. Eurooppalaisen puolustusteollisuuden vahvistamisessa on onnistuttava.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa sotia ja konflikteja on surullisen paljon. Suomi toimii aktiivisesti mahdollisuuksiemme mukaan niiden ratkaisemiseksi. On kuitenkin selvää, että Ukraina on meille prioriteetti ja eksistentiaalinen kysymys. Tukemme Ukrainalle on vankkumaton.

Orpon hallitus on tehnyt mittavia panostuksia puolustukseen. Meillä vaikuttaa vallitsevan laaja konsensus siitä, että Euroopan on kannettava nykyistä enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan. Olemmeko jatkossa valmiita keskusteluun siitä, että nykyinen Naton tavoite kahden prosentin bkt-osuudesta puolustusmenoihin ei ehkä riitä, vaan Euroopan suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan tarkoittaa Euroopan mailta merkittävämpiä taloudellisia panostuksia turvallisuuteen? Eksistentiaalisten uhkien edessä turvallisuus ei lopulta voi olla budjettikysymys.

Arvoisa puhemies! Itänaapurista kohdistuu meihin monenlaisia hybridivaikuttamisyrityksiä. Taistelut kansalaisten korvien välisellä rintamalla tulevat kiihtymään tekoälyn yleistymisen ja autoritääristen maiden kanssa käytävän konfliktin siivittämistä. Hyväkin tarkoittavat kannanotot voivat auttaa vastapuolen tavoitteessa aiheuttaa hämmennystä ja

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

hallita mediatilaa. Informaatiopuolustus on nykyisessä mittakaavassaan meille uusi asia, ja sen kehittämiseen on tartuttava.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kokoomus haluaa, että Suomi pidetään maailman turvallisimpana maana. Viime ajat ovat edelleen osoittaneet kykymme tehdä keskeiset kansalliset turvallisuusratkaisut laajalla parlamentaarisella yhtenäisyydellä. On tärkeää, että pystymme tekemään näin myös jatkossa kansakunnan yhtenäisyyttä vaalien.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä. [Timo Heinonen: Erinomainen puheenvuoro! — Kimmo Kiljunen: Ei ollut huono puhe!]

14.18 Jari Ronkainen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tulleet Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa uuden aikakauden kynnykselle. Venäjän hyökkäys Ukrainaan, eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän murros sekä kiristyneet globaalit jännitteet ovat vahvistaneet tarvetta arvioida Suomen turvallisuuspoliittisia valintoja uudelleen. Valtioneuvoston vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon keskeisenä lähtökohtana ovat Suomen Nato-jäsenyyden mukanaan tuomat muutokset. Jäsenyys on asettanut Suomen uudenlaiseen tilanteeseen, jossa turvallisuutta tarkastellaan myös kollektiivisen puolustuksen näkökulmasta. Suomi on siirtynyt aikaan, jossa kansallinen turvallisuus ja kansainvälinen yhteistyö kietoutuvat toisiinsa entistä tiiviimmin. Nato-jäsenyyden myötä meidän on vahvistettava yhteistyötä paitsi sotilaallisella tasolla myös poliittisesti ja taloudellisesti.

Selonteko korostaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein päämäärä on kuitenkin edelleen turvata maamme itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä varmistaa suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Nato-jäsenyys ei näitä tavoitteita muuta. Samalla meidän on tunnistettava, että toimintaympäristömme on entistä haastavampi. Maailma ympärillämme on monimutkainen ja ennakoimaton, mikä vaatii meiltä joustavuutta, kykyä reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin sekä vahvaa yhteistyötä liittolaistemme kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko ei ole vain strateginen asiakirja, vaan se heijastaa Suomen pyrkimyksiä ja tavoitteita yhä monimutkaisemmassa globaalissa ympäristössä. Se tarjoaa suuntaviivat, joiden avulla Suomi aikoo varmistaa kansallisen turvallisuutensa samalla vahvistaen rooliaan kansainvälisessä yhteisössä. Selonteko asettaa myös selkeitä tavoitteita tuleville vuosille. Suomen on ylläpidettävä ja vahvistettava kansainvälisiä suhteitaan, erityisesti keskeisten liittolaistensa ja kumppaniensa kanssa. Meidän on myös kehitettävä omaa puolustuskykyämme ja varmistettava, että olemme valmiina vastaamaan kaikkiin mahdollisiin uhkiin. Vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko muistuttaa meitä erityisesti siitä, että maailma ympärillämme on jatkuvassa muutoksessa. Suomi on pieni maa, mutta meillä on vahva sitoutuminen rauhaan, demokratiaan ja kansainväliseen yhteistyöhön. Näiden arvojen pohjalta meidän on toimittava määrätietoisesti, jotta voimme varmistaa turvallisen ja vakaan tulevaisuuden kaikille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Venäjän toimet viime vuosina ovat osoittaneet kiistatta sen, ettei se kunnioita kansainvälistä oikeutta, valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta. Venäjän käymä hyökkäyssota Ukrainassa on uhka koko Euroopan vakaudelle ja turvallisuudelle. Venäjän vihamieliset hybridi- ja sabotaasitoimet ovat laajentuneet ympäri Eurooppaa, eikä Suomikaan ole täysin näiden toimien ulkopuolelle jäänyt. Tilanne on vakava, ja meidän on varauduttava siihen, että Venäjän hybridihyökkäykset jatkuvat ja nii-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

den intensiteetti sekä keinovalikoima tulevat tulevaisuudessa vaihtelevaan. Emme voi siis laskea sen varaan, että uhka olisi väliaikainen tai katoaisi lähitulevaisuudessa. Päinvastoin meidän on hyväksyttävä, että hybridi vaikuttamisen uhka on jatkuva ja siihen tulee reagoida johdonmukaisesti ja päättäväisesti. Suomalaiselle onkin erityisen tärkeää varmistaa, että EU-tason lainsäädännössä olisi riittävä kansallinen liikkumavara näissä tilanteissa. EU:n on kunnioitettava valtion keskeisiä tehtäviä, kuten yleisen järjestyksen ylläpitämistä ja kansallisen turvallisuuden takaamista.

Meidän tulee huolehtia siitä, että Suomi on aina valmis puolustamaan omaa kansaansa ja maaperäänsä kaikissa mahdollisissa skenaarioissa, oli kyseessä sitten sotilaallinen uhka tai monimutkaisemmat, uusilla keinoilla toteutettavat hybridihyökkäykset. Suomen on seisottava vakaana ja vankkana, ja meidän on oltava valmiita kohtaamaan ne haasteet, joita tulevaisuus tuo, yhdessä ja päättäväisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.23 Mika Kari sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko päivitetään perinteisesti kerran vaalikaudessa. Tämä on ollut tarpeellinen ja hyväksi havaittu tapa muodostaa hallituksen ja opposition yhteinen tilannekuva. Se on tärkeä osa ulko- ja turvallisuuspoliittista työskentelyä, jossa myös me opposition edustajat olemme päässeet parlamentaarisessa seurantaryhmässä tuomaan näkemyksiämme esiin. Seuraavaksi eduskunnassa tämä työ tulee valiokuntakäsittelyissä jatku-

maan.

Suomalaisen parlamentarismien hieno piirre on se, että ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa on historiallisesti tehty yhdessä yli hallitus—opposition rajojen toisiamme kuunnellen. Tämä on ollut pienelle kansakunnallemme välttämätöntä. Aika, jota elämme, entisestään korostaa tämän perinteen jatkumisen tärkeyttä.

Yleinen turvallisuuspoliittinen tilanne on ollut viime vuosina kovassa muutoksessa. Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan on tuonut sodan meille lähemmäs kuin vuosikymmeniin. Se on herättänyt myös Suomessa huolen Venäjän toiminnasta. Perustellusti olemmekin ottaneet askelia varautuaksemme kaikkeen muuttuneessa maailmassa. Sanna Marinin hallituksen toimesta Suomi hakeutui puolustusliitto Naton jäseneksi. Selonteossa on johdonmukaisesti linjattu, että Suomen tulee nyt aktiivisesti osallistua liittokunnan toimintaan ja yhteistyön kehittämiseen. Euroopan unioni on Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö sekä laaja-alainen turvallisuuden tuottaja. SDP pitää tärkeänä entisestään vahvistaa Euroopan unionia. EU:n merkitys Suomen ja Euroopan turvallisuudelle on keskeinen, kuten selonteossakin on tunnustettu. On globaaleja haasteita ja uhkia, kuten ilmastonmuutos ja luontokato, joihin vastaamme parhaiten toimimalla yhdessä. Myös EU:n merkitys ulko-, turvallisuus- ja puolustustoimijana on Ukrainan sodan aikana entisestään vahvistunut, ja se onkin Natolle keskeinen kumppani turvallisuuspolitiikassa.

Uudesta maailmantilanteesta huolimatta on selvää, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perinteisen linjan keskeiset elementit pysyvät samana. Meidän tulee pitää kiinni ja toimia sääntöperusteisen kansainvälisen järjestelmän toimivuuden ja monenkeskisen yhteistyön edistämiseksi. Suurvaltapolitiikka on viime vuosina kasvattanut rooliaan. Sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on meille pienenä maana elintärkeä, jotta voimme luottaa siihen, että kaikki toimivat yhteisten pelisääntöjen mukaan. Lisäksi yhteistyö niin

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Ruotsin, muiden Pohjoismaiden, EU:n kuin Natonkin kanssa sekä aktiivinen toimiminen kansainvälisissä järjestöissä, kuten YK:ssa, tuovat turvaa Suomelle sekä vahvistavat kansainvälistä asemaamme.

Arvoisa puhemies! Selonteossa on ylevästi kuvattu sitä, miten Suomi omalla toiminnallaan edistää kansainvälistä rauhaa, turvallisuutta ja kestävä kehitystä. Teot kuitenkin puhuvat sanoja vahvemmin, ja hallituksen toimet kertovat valitettavasti aivan toista kieltä. Hallitus on lakkauttamassa ensi vuodelta rauhanjärjestöille myönnettävän yleisavustuksen sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toimivien kansalaisjärjestöjen valtionavun. Meidän ei soisi unohtavan kansalaisjärjestöjemme tekemää arvokasta työtä ja sen merkitystä myöskään tällä politiikan saralla. Viime viikolla hallitus päätti myös suurista leikkauksista varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. Kehityspolitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen tarkoitus on ennaltaehkäistä kriisejä ja vahvistaa turvallisuutta ja hyvinvointia kansainvälisen yhteisön keinoin. Nyt hallituksen päätökset valitettavasti toimivat tätä tavoitetta vastaan.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme perimmäinen tavoite on se, että Suomi ei joudu sotilaalliseen konfliktiin. SDP näkee, että tavoitteena on myös käynnissä olevien sotien lopettaminen ja demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistaminen maailmalla. Tämä tavoite ei saa unohtua. Maailmassa on parhaillaan käynnissä useita konflikteja. Ukrainan sodan lisäksi katseet ovat kääntyneet Lähi-itään. Kuten SDP on hiljattain linjannut, rauhankatkaisun edistämiseksi edellytämme, että Suomi ryhtyy toimeen Palestiinan valtion tunnustamiseksi jo tänä syksynä.

Maailma on tällä hetkellä jakautunut. Jakolinjoja on myös maiden sisällä. Tähän haasteeseen meidän tulee pystyä vastaamaan. Meillä on oltava laaja yhteinen käsitys siitä, miten voimme taata Suomen turvallisuuden myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kansakuntana olemme ennenkin eläneet vaikeita aikoja. Niistä tärkein saatu oppi on ollut se, että olemme hoitaneet ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa yhdessä. [Jani Mäkelä: Tehän juuri rikotte sitä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.29 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustaksi on määritelty arvopohjainen realismi. Pidämme kiinni demokratian, oikeusvaltion, kansainvälisen oikeuden ja tasa-arvon periaatteista. Suomi toimii pitkän linjamme mukaisesti kehityksen, turvallisuuden ja rauhaa rakentavien ratkaisujen puolesta. Realismia on, että käymme vuoropuhelua myös heidän kanssaan, jotka eivät jaa oma arvopohjaamme.

Ulkopolitiikassamme korostuu turvallisuus. Suomen turvallisuus rakentuu vahvasta kansallisesta puolustuskyvystä osana Naton yhteistä puolustusta, EU:n jäsenyydestä ja syventävästä puolustusyhteistyöstä liittolaistemme kanssa. Yleinen asevelvollisuus, koko maan puolustamisen periaate, koulutettu ja harjoitettu reservi sekä korkea maanpuolustustahto ovat turvallisuutemme kulmakiviä. Puolustusmateriaali pidetään ajan tasalla. Näistä pidämme kiinni.

Hyvät kuulijat, keskusta tukee Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan suurta linjaa. Kansallinen yhtenäisyys suurissa linjoissa vahvistaa maamme turvallisuutta ja puolustusta. Valtion instituutioiden tiivis yhteydenpito yli hallitus—oppositio-rajojen tarkentaa yhteistä tilannekuvaa ja vahvistaa kansallista lujuutta.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Suomen ulkopoliitikassa kannattaa hyödyntää poliittisten liikkeiden kansainväliset yhteydet maamme parhaaksi ja Suomenmaamme kuvan kirkastamiseksi.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan myötä turvallisuusympäristö on muuttunut valitettavasti pitkäkestoisesti. Tilanne edellyttää pitkäjänteistä varautumista ja puolustuksen resursseista huolehtimista. Ukrainan tukemisessa ote ei saa höltyä — ote ei saa höltyä. [Eduskunnasta: Hyvä!] Ukraina taistelee paitsi itsenäisyytensä myös eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen ja sääntöpohjaisen järjestelmän puolesta.

Suomen jäsenyys Natossa on vahvistanut koko liittokuntaa ja Pohjois-Euroopan vakautta. Suomi on integroitunut Naton rakenteisiin ja päätöksentekoon. Naton maavoimien alaesikunnan sijoittaminen Suomeen ja tulevat maavoimajoukot vahvistavat Naton läsnäoloa Suomessa.

Hyvät kansanedustajat, käytämme puolustukseen ensi vuonna 2,3 prosenttia bruttokansantuotteesta. F-35-hankinnan ja Merivoimien korvettien hankinnan jälkeen puolustusmenoissa ollaan lähitulevaisuudessa menossa alle kahden prosentin. Suomen on syytä pitää puolustusmenot yli kahdessa prosentissa myös vuonna 27 ja sen jälkeen. Turvallisuusympäristön muutos ja sen ennakoimattomuus, suomalaisten turvallisuus sekä vastuumme liittokunnan jäsenenä edellyttävät sitä. Jotta tähän päästään — jotta tähän päästään — huomautan, että uusia investointeja puolustukseen on syytä laittaa putkeen jo lähiaikoina. Tilaus- ja toimitusajat ovat pitkiä. Jos haluamme rautaa käyttöön vuonna 27 tai 28, tilauksia on syytä muuten tehdä varsin pian. Ilmavoimien ja Merivoimien isoimmat investoinnit on nyt tehty. Katson, että seuraavaksi on Maavoimien vuoro.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin merkitys Suomelle tärkeänä turvallisuusyhteisönä säilyy. Tulevan EU-komission kaudella on erityisen tärkeää panostaa eurooppalaisen puolustusteollisuuden tuotannon vahvistamiseen. Pohjoismaiden ja Baltian maiden puolustuspoliittisen yhteistyön tiivistäminen on keskeistä Pohjois-Euroopan turvallisuuden ja maaillemme monella tapaa tärkeän Itämeren alueen vakauden kannalta. Suomelle on tärkeää huolehtia huoltovarmuudesta ja merikuljetusten toimivuudesta kaikissa olosuhteissa. Yhdysvaltojen, Ruotsin ja Iso-Britannian kanssa tehtävän puolustusyhteistyön syventyminen rakentaa osaltaan koko Pohjois-Euroopan turvallisuutta.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on viisasta jatkaa parlamentaarisen seurantar ryhmän käytäntöä. Keskusta on sitoutunut rakentamaan yhteistyöhön Suomen kansainvälisen aseman ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Isänmaan turvallisuus on yhteinen asiamme. [Sheikki Laakso: Erittäin asiallinen puhe! — Timo Heinonen: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

14.34 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka vaikuttaa arkeemme ja turvallisuudentunteeseemme nyt poikkeuksellisen paljon. Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaa vastaan jatkuu, ja Ukraina tarvitsee myös jatkossa varauksettoman tukemme niin puolustustaistelussaan, jälleenrakennuksessaan kuin EU- ja Nato-tietä kulkiessaan. On hyvä, että myös pääministeri Orpon hallitus on jatkanut keväällä 2022 aloitettua Ukrainan tukea. Kiitos hallitukselle siitä.

Maailman muut kriisit ovat tässä tilanteessa jääneet valitettavan vähälle huomiolle. Israelin sotatoimet Gazassa ovat kohdistuneet järkyttävässä mittaluokassa siviileihin. Tämä on täysin tuomittavaa. On tärkeää, että tapahtumat selvitetään perusteellisesti myös kansainvälisen oikeuden valossa. Vihreät kannattavat Palestiinan valtion tunnustamista: ei voi

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

ajatella, että miehittävä maa voisi kaiken tapahtuneen jälkeen edustaa palestiinalaisia esimerkiksi kansainvälisen oikeuden edessä.

Kaikki konfliktit päättyvät aikanaan, ja siksi on tärkeää, että myös Suomi panostaa jatkossa rauhanvälitykseen. Neuvotteluyhteydet voivat olla korvaamattomia, ja niillä usein säästetään ihmishenkiä. Maailmalla etsitään nyt sekä agendaakin että neuvottelupaikkaa suurvaltojen jännitteiden lieventämiseksi ja rauhanprosessien edistämiseksi. Suomi on ollut valitettavasti näistä keskusteluista harmillisesti sivussa, ja aloitteet tuntuvat tulevan yhä useammin Euroopan ulkopuolelta sellaisilta mailta kuin Turkki tai Saudi-Arabia. Yleensä kannattaa kuitenkin pitää ovi auki — edes vähän raollaan — diplomaattisille pyrinnöille. Joskus tarvitaan myös hiljaista diplomatiaa. Kun olemme Etyjin puheenjohtajamaa ensi vuonna, tämä on erityisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin uuden komission nimitystä odotetaan huomenna. Uutta EU:n komissiota muodostetaan nyt korostaen puolustuksen ja puolustusteollisuuden merkitystä, ja Suomelle tämä on tervetullutta. EU:n oman turvakuuartiklan 42.7 toimeenpanoa pitäisi vahvistaa, ja sitä pitäisi myös harjoitella.

Suomen Nato-jäsenyystaivalta on kuljettu ripeästi, ja Nato-jäsenyydellä on kansalaisten keskuudessa vankka tuki. Natossa tapahtuu nyt paljon asioita niin päättäjille kuin kansalaisillekin uusina asioita, ja siksi on tärkeää, että tiedonkulku on avointa ja erityisesti eduskunta pysyy mukana kaikissa yksityiskohdissa. Asioista olisi hyvä kuulla eduskunnan valiokunnissa ennen kuin niistä luetaan lehdistä. Tässä hallitus ei aina ole onnistunut.

Naton agenda on todella laaja: ydinasepolitiikasta ilmastonmuutokseen, tasa-arvosta konfliktien ympäristövaikutuksiin. On tärkeää, että Suomi on mukana kaikessa Nato-yhteistyössä ja eri hallinnonalojen osaamista hyödynnetään laajan turvallisuuskäsityksen pohjalta.

Natossa ja Nato-maiden piirissä nousseita aloitteita on myös tutkittava tarkasti. Äskettäin Suomessa vierailut amerikkalainen republikaanisenaattori Lindsey Graham nosti esiin ajatuksen, että Naton on oltava vahvempi myös tekoälyssä ja kvanttilaskennassa, ja hän ehdotti Suomesta isäntämaata tällaiselle Nato-osaamiselle ja Nato-keskukselle. Huomasimme, että puolustusministeri ampuu ajatuksen alas lähes lonkalta. Olisiko ollut parempi ensin yhdessä arvioida, mitä kaikkea tällaisen yhteistyön vahvistaminen voisi meillekin tuoda tullessaan? Meillä on Suomessa paljon näiden sektorien osaamista, joka voisi hyödyntää paitsi koko Natoa myös vahvistaa Suomea.

Arvoisa puhemies! Yhdysvaltojen kanssa solmittu DCA-sopimus rakentaa Nato-jäsenyytemme rinnalle suoran suhteen Yhdysvaltojen puolustukseen ja lisää sitä kautta turvallisuuttamme. Paljon on puhuttu siitä, miten USA:n vaalit tänä syksynä vaikuttavat turvallisuuteemme. Transatlanttinen yhteistyö on Naton kulmakivi, ja tässä tuskin nähdään suuria muutoksia. Yhdysvallat on suurvalta sen vuoksi, että sillä on niin paljon liittolaisia, mukaan lukien Eurooppa. Sen sijaan laajan turvallisuuden kysymyksiin USA:n presidentinvaaleilla voi olla suuri merkitys. Ajatellaanpa vaikka sellaisia kysymyksiä kuin muuttoliike, ihmisoikeudet, tasa-arvo, naiskysymykset tai ilmastopolitiikka, jotka kaikki vaikuttavat myös meidän turvallisuuteemme. Puhumattakaan Ukrainan tuen jatkuvuudesta.

Arvoisa puhemies! Selonteko vahvistaa, että Suomi on hakemassa YK:n turvallisuusneuvoston jäsenyyttä vuosille 2029—2030. Tämä tarkoittaa sitä, että YK-aktiivisuuttamme on lisättävä eikä vähennettävä. Vuodelle 2025 esitetty budjetti kohtelee kaltoin niin kehitysyhteistyötämme, kansalaisjärjestöjämme kuin rahoitustamme eri YK-järjestöille.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Tämä on väärä valinta turvallisuusneuvostokampanjaamme ajatellen. Hallituksen pitäisi katsoa uudelleen myös näitä budjettilukuja, jotta Suomen mahdollisuus vaikuttaa globaalien ongelmien ratkaisuun säilytetään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.39 Aino-Kaisa Pekonen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä Suomen tulee aina olla ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolella. Tämä selonteko taas linjaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Tämän käsitteen keskeinen ajatus on ilmeisesti se, että politiikan realiteetit on huomioitava ja että maailman ongelmia ei voida ratkaista vain niiden kanssa, jotka ovat Suomen kanssa samaa mieltä. On totta, että dialogia on tärkeää käydä monenlaisten maiden kanssa. On myös totta, että selonteossa Suomen keskeisiksi arvoiksi mainitaan demokratia, oikeusvaltioperiaate, kansainvälinen oikeus, ihmisoikeudet, rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Hyvä niin.

Valitettavasti Suomen ulkopoliitikassa ja uusissa ulko- ja kehityspolitiikan selonteissa paistavat läpi sekä kaksoisstandardit että kauppapoliittisten intressien voimistuminen keskeisen kehityspolitiikan kustannuksella. Räikeimmin kaksoisstandardit näkyvät Suomen linjassa koskien Gazan kansanmurhaa. Siinä missä selonteossa, aivan oikein, tuomitaan Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa ja Krimin laitton miehitys, ei Lähi-idän konfliktista puhuttaessa mainita edes sitä, että Israel miehittää Palestiinaa kansainvälisen oikeuden vastaisesti ja että Israel ylipäätään harjoittaa sotatoimia Gazassa. Siinä missä selonteossa jälleen kerran aivan oikein tuodaan esille, että kansainvälinen rikostuomioistuin ICC on määrännyt Putinin pidätettäväksi ja kansainvälinen tuomioistuin ICJ on määrännyt Venäjän välittömästi keskeyttämään sotilaallisen operaationsa Ukrainassa, ei selonteossa mainita sanallakaan sitä, että ICC on hakenut pidätysmääräystä myös Israelin pääministerille ja puolustusministerille, tai että ICJ on todennut, että Israelin toimet Gazassa saattavat täyttää kansanmurhan määritelmän. Tämä, jos mikä, on kaksoisstandardien käyttöä.

Suomen pitäisi kyetä tuomitsemaan sekä Venäjän että Israelin ja kaikkien muidenkin maiden kansainvälisen oikeuden vastainen toiminta. Suomi ei voi vaieta Israelin sotarikoksista ja kansanmurhasta, jotka tapahtuvat silmiemme edessä. Pysyvän tulitauon aikaansaamiseksi tarvitaan todellisia toimia. Suomen ja kansainvälisen yhteisön on puututtava kansainvälisen oikeuden loukkauksiin, kansanmurhaan ja humanitäärisen kriisiin. Israelille on asetettava talouspakotteita, EU:n ja Israelin välinen vapaakauppasopimus on jäädytettävä ja Suomen on lopetettava asekauppa Israelin kanssa. Palestiina on tunnustettava nyt.

Olemme huolissamme myös Suomen kehityspolitiikan suunnasta, sillä ensimmäistä kertaa historiassa Suomen kehityspolitiikan tärkeimpänä päämääränä ei ole köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, sen sijaan tärkeänä tavoitteena vaikuttaa olevan Suomen viennin vahvistaminen. [Jani Mäkelä: Oikein!]

Orpon hallitus myös leikkaa kehitysyhteistyön rahoitusta radikaalisti. Tämä on täysin väärä, vastuuton ja lyhytnäköinen suunta. Suomi perääntyy globaalista vastuustaan aikana, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja geopolitiittiset jännitteet lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on peräänkuuluttanut avointa keskustelua Nato-linjasta siitä saakka, kun Suomen liittymistä Natoon alettiin valmistella Venäjän aloitettua laittoman hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan helmikuussa 22. Tätä keskustelua ei kuiten-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kaan vielä ole käyty. Sen sijaan olemme saaneet julkisuudesta lukea otsikoita, kuten ”Suomi muutti mieltään ja haluaa ulkomaalaisia Nato-joukkoja maahan — Puolustusmallin rakentaminen etenee kulisissa” ja ”Suomi osallistuu ydinsotaharjoitukseen — Puolustusministeriö vaikenaa täysin.” Suomen Nato-linjaa siis luodaan, mutta ei avoimesti.

Vasemmistoliiton mielestä Nato-Suomen tulee pitää kiinni ihmisoikeusperustaisuudesta ulkopoliitikassaan ja toimia edelleen muiden Pohjoismaiden tavoin aktiivisesti ydinaseriisunnan edistämiseksi. Suomi olisi hyvin voinut pidättäytyä osallistumasta ydinsotaharjoitukseen, kuten monet Nato-maat ovat tehneet.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän lopuksi haluan todeta, että vasemmistoliitto on huolissaan siitä, vähentääkö kokoomuksen ulkopoliittinen värisuora demokraattista ja parlamentaarista keskustelua Suomen ulkopoliittikan linjasta. Siltä se tällä hetkellä ainakin vahvasti vaikuttaa, sillä tietoa etenkin Natoon liittyvistä asioista on vaikeaa edes kansanedustajien saada. Näin ei voi jatkua. Eduskunnalla on oikeus saada tietoa siitä, millaista Nato-strategiaa hallitus edistää, ja kysyn vielä Suomen ulkopoliittiselta johdolta, oletteko te valmiita ottamaan eduskunnan mukaan Suomen Nato-linjan luomiseen, vai onko se teistä vain kokoomuksen sisäinen asia. [Ben Zyskowicz: Enemmän puhetta Israelista kuin Ukrainasta — miettikää, mistä se kertoo! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet.

14.45 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Herr talman! Det är inte lätt... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Biaudet’lla on nyt puheenvuoro.

Herr talman! Det är inte lätt att lyfta blicken från det oacceptabla krig Ryssland för i Ukraina. Vi måste fortsätta stöda Ukrainas frihetskamp allt vi förmår, och det är ytterst värdefullt att vi står eniga bakom ett starkt ekonomiskt, militärt och politiskt stöd till Ukraina. Finland kan även på globalt plan påminna om hur mycket som är på spel, att kampen för demokrati och mänskliga rättigheter förs även här, i Europa.

Kriget i Ukraina har djupgående effekter också på oss finländare. Vår kriställighet, vår resiliens, är en central del av vår styrka, och att stärka vår resiliens både i praktiken men också socialt och mentalt är bland det viktigaste som vi kan göra. Finland är en rättsstat och en demokrati, och vår kriställighet ska innebära att vi värnar även om dessa.

Joskus on vaikeaa olla menettämättä toivoaan sen synkän ja totalitaarisen tilanteen edessä, johon Putinin hallinto on Venäjän kansan ajanut. Siksi tarvitaan myös kasvokkain tapahtuvia ihmisten välisiä kohtaamisia, kuten tapaaminen ihmisoikeus- ja demokratiataistelijoiden Vladimir Kara-Murzan ja Julija Navalnajan kanssa täällä Suomessa äskettäin. Nämä tapaamiset muistuttavat meitä siitä, että on olemassa myös toisenlainen Venäjä.

Myös tapaamiseni afganistanilaisten, israelilaisten ja palestiinalaisten naisten kanssa, jotka taistelevat väsymättömästi väkivallan lopettamisen puolesta, muistuttavat siitä, kuinka tärkeä asia toivo on. Siksi Suomen ulkopoliittikan tehtävänä on oltava sellaisista rakenteista ja prosesseista huolehtiminen, joita me olemme yhdessä olleet globaalisti luomassa YK:ssa ja EU:ssa ihmisoikeuksien, humanitaarisen avun tai kehitysyhteistyön hyväksi.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Meidän vahvuutemme on siinä, että voimme edistää vapautta ja turvallisuutta ylläpitäviä rakenteita, jotka antavat toivoa paremmasta kehityksestä.

Herra puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä kannattaa kahden valtion mallia Lähi-idässä, ja on hyvä, että ulkoministeri ja tasavallan presidentti ovat puhuneet asian puolesta vahvasti. Juuri nyt tarvitaan tulitauko ja kaikkien panttivankien välitön vapauttaminen, jonka jälkeen neuvottelut on aloitettava. Sekä terrorismin että laittomien siirtokuntien käytön politiikan välineenä on loputtava. Suomen tavoitteena tulee olla Palestiinan tunnustaminen. Keskeistä on se, että molemmat osapuolet tunnustavat toistensa oikeuden olemassaoloon, ja meidän on tehtävä kaikkemme, jotta poliittisia prosesseja viedään eteenpäin voimakkaammin kuin koskaan aiemmin, jotta väkivalta loppuisi ja matka kohti poliittisia rauhanprosesseja voisi alkaa.

Herr talman! I redogörelsen talas det om värdebaserad realism. För oss i svenska riksdagsgruppen innebär värdebaserad realism att vi inte enbart måste erkänna brister i vår världsordning utan att vi också aktivt försvarar de mekanismer som upprätthåller fred och rättvisa. Värdebaserad realism innebär att vi inte kan vara åskådare när grundläggande rättigheter kränks. De internationella samarbetsorganisationerna, mänskliga rättigheter och det regelbaserade internationella systemet är sköra, och det är vårt ansvar att skydda och försvara dem. Finland ska fortsätta att vara en stark röst för demokrati, mänskliga rättigheter och folkrätt i en tid då dessa värderingar utmanas som aldrig förr.

Vi får inte glömma att säkerhet och stabilitet också bygger på solidaritet och stöd till de mest utsatta. Genom vårt bistånd för att stoppa fattigdomen i världen hjälper vi inte bara Ukraina att återhämta sig från krigets förödelse, utan vi stärker även samhällen i utvecklingsländer. Arbetet mot klimatkrisen är ett bra exempel på detta. Klimatkrisen förvärrar globala risker som migration, konflikter om naturresurser och hot mot biologisk mångfald. Dessa alla påverkar den internationella säkerheten och vår säkerhet. Det är väldigt olyckligt att vårt bistånd skärs ned och det internationellt överenskomna målet på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten finns allt längre fram i framtiden. Freden kan inte upprätthållas med bara militär styrka; vi måste också investera i utbildning, jämställdhet och hållbar utveckling.

Suomen ulkopolitiikka perustuu laajan yhteistyöhön eri osapuolten kanssa. Suomi on [Puhemies koputtaa] luotettava ja arvokas yhteistyökumppani EU:ssa ja Pohjoismaissa ja nyt myös Natossa. Yhteistyö pohjoismaisten naapureidemme kanssa on Suomen turvallisuusstrategian kulmakivi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

14.50 Mika Poutala kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa oleva ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko painottuu vahvasti turvallisuuden teemoihin. Vahva kansallinen puolustuskyky ja -tahto sekä täysipainoinen toiminta EU:ssa ja Natossa muodostavat Suomen turvallisuusrakenteen perustan.

EU:n ja Naton yhteistyö turvallisuuden saralla kehittyy. EU keskittyy yhä enemmän jäsenmaidensa puolustuksen tukemiseen sekä Euroopan puolustusteollisen ja -teknologisen pohjan vahvistamiseen.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on monesta kohtaa murtunut. Kuitenkin va-
kautta edistävä ulkopolitiikka ja aktiivinen diplomatia on keskeistä myös tässä ajassa, jos-
sa turvallisuuspolitiikan sotilaallinen ulottuvuus on korostunut.

On tärkeää, että vahvistamme turvallisuuttamme Nato-yhteistyön ohella myös useiden
kahdensivulisten kumppanuuksien kautta — eikä vain sotilaallisten suurvaltojen vaan myös
muiden Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa.

Pohjoismaat muodostavat nyt tiiviin puolustusalueen, jota Yhdysvaltojen Norfolkin
sijaitseva Nato-esikunta jatkossa koordinoi. Sen alaisuudessa Suomeen perustettava maa-
voimajohtoporras saa kiertävät FLF-joukot, joihin myös Ruotsi aikoo osallistua.

Venäjä-yhteyksien sulkeuduttua Suomi on yhä enemmän meren ympäröimä saari. Meil-
lä on oltava riittävä omavaraisuus tärkeimpien hyödykkeiden, kuten ruuan ja energian,
osalta. Suomi on korostanut tarvetta vahvistaa EU:ssa kokonaisvaltaista varautumista ja ol-
lut valmis tarjoamaan osaamistaan muille.

Moderni toimintaympäristö on luonut puolustukselle uusia haasteita. Teknologian, teko-
älyn ja avaruustoiminnan lisääntyessä on tärkeää varautua niiden tuomiin haavoittuvuu-
ksiin. Kiina on ohittanut Euroopan lisäksi Yhdysvallat useiden teknologia-alojen tutkimuk-
sessa ja patenteissa, varsinkin tekoälyyn ja robotteihin liittyen.

Myös turvallisuuspolitiikan näkökulmasta on tärkeää, että tutkimus-, kehitys- ja inno-
vaatiotoimintaa tehostetaan niin, että kykenemme kirmään kiinni etumatkaa tieteen ja tek-
niikan eturintamaan.

Kansainvälisen politiikan suuret ruutitynnarit ovat Venäjä ja Lähi-itä. Venäjän Ukrai-
nassa käymän hyökkäyssodan loppua ei ole näköpiirissä. Tuen jatkuminen Ukrainalle ja
EU-maiden laaja yhtenäisyys asiassa ovat välttämättömiä. Venäjän pyrkimykset kasvattaa
vaikutusvaltaansa Itämerellä ja arktisella alueella korostavat Naton pelotteen ja puolustuk-
sen vahvistamisen merkitystä.

Selonteossa todetaan, että vakauden lisäämiseksi Lähi-itään on tärkeää ratkaista Israelin
ja palestiinalaisten konflikti kestävällä tavalla. Kuten presidenttimme on todennut, nyt ei
ole oikea aika tunnustaa Palestiinan valtiota. Niin sanottu kahden valtion malli voi toteutua
ainoastaan Israelin ja palestiinalaisten keskinäisen sopimuksen kautta luottamusta rakenta-
vissa olosuhteissa [Välihuuto vasemmalta] mutta ei nyt eikä tulevaisuudessa Hamasin tai
muiden ääri-islamistien johdolla ja ehdoilla. Rauhallinen rinnakkaiselo mahdollistuu, kun
rakkaus omiin lapsiin voittaa vihan naapurikansaa kohtaan. Ilman sitä on kahden valtion
rakentaminen tuolle Uudenmaan kokoiselle alueelle toivotonta.

Sotilaalliset ja humanitääriset kriisit Ukrainassa ja Gazassa ovat jättäneet muut kriisi-
alueet vähälle huomiolle. Monet suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät hyvää työtä kriisi-
alueilla ja kehittyvissä maissa yhdessä paikallisten ihmisten ja yhteisöjen kanssa. Hallitus
on luvannut selvittää verovähennysoikeuden luomista kehitysyhteistyöhön tehtäviin lah-
joituksiin. KD haluaa osaltaan edistää sen toteutumista.

Ilmastonmuutoksen, ruokakriisin ja monenlaisen epävakauden keskellä elävän Afrikan
väestön ennustetaan kaksinkertaistuvan seuraavien 25 vuoden aikana. Tämä väestöräjä-
hdys tulee näkymään vahvasti myös Euroopassa.

Lähes 80 prosenttia maailman ihmisistä elää maissa, joissa uskonnonvapautta rajoite-
taan. Vainotuin ihmisryhmä on kristityt. Vainon lisääntymisen syynä on pääosin ääri-isa-
milainen terrorismi sekä esimerkiksi Intiassa ja Kiinassa nationalististen virtausten nousu.
Uskonnonvapauskysymykset ovat jääneet ulko- ja kehityspolitiikassa valitettavan vähäi-
selle huomiolle. Tähän kristillisdemokraatit toivovat muutosta.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut ihmisoikeusperustaisen ulkopoliitiikan edistämiseen. Siinä mielessä ”arvoperusteinen realismi” kuvastaa hyvin tämän ajan Suomen ulkopoliitiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä. — Ennen debattiin siirtymistä myönnän vielä kaksi ennalta varattua puheenvuoroa.

14.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos puheenvuorosta.

Vuonna 1944 tasavallan presidentti J. K. Paasikivi itsenäisyyspäivän puheessa totesi, että tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku. Tätä ajatusta ja viisautta on pidetty kauan yllä, ja itse asiassa se on usein toistettu Paasikiven omaksi ajatukseksi, mutta tuossa puheessaan hän totesi, että tämä on jo kauan häntä ennen syntynyt ajatus, jonka hän esille nosti. Se kuitenkin pitkään johdatti meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ulkopoliitiikkaa, ja ajatusta siitä, että tosiasioihin pitää nojata, ja voisi nähdä samaa jatkumoa, samaa perustaa, myös tässä arvopohjaisessa realismissa.

Meidän nykyinen tasavallan presidenttimme Alexander Stubb totesi hetki sitten mielestäni varsin hyvin tästä muuttuneeseen maailmaan tehdystä asetelmasta näin: ”Arvot ohjaavat valintoja, mutta maailman ongelmia ei ratkaista vain niiden kesken, jotka ovat kanssamme samaa mieltä.” Hän otti yhden esimerkin ja siinä kuvasi esimerkiksi toimiamme Ukrainan auttamiseksi, mistä täälläkin tänään on varsin yksituumainen näkemys vallinnut salissa, että Ukrainaa meidän tulee auttaa niin kauan kuin Ukraina apua tässä itsenäisyyden ja omassa taistelussaan tarvitsee. Stubb toi esille sen, miten Venäjän sotatoimien kohteeksi joutuneen Ukrainan tukeminen on sekä meidän arvojemme mutta myös toisaalta meidän intressiemme mukaista. Tässä avautuu tuo arvopohjainen realismi.

Mutta olen meidän presidenttimme ja koko ulkopoliittisen johtomme kanssa myös samaa mieltä siitä, että suhteita on nimenomaan rakennettava myös niiden kanssa, jotka eivät arvojamme jaa. Meillä on hyvät yhteydet, hyvät suhteet, olleet kauan, mutta pitää etsiä tätä ajatusta eteenpäin. Muistan, kuinka muutaman vaalikauden takaa ulkoministeri Timo Soini taisi tässä salissa todeta, että on parempi, että on edes vaimea dialogi kuin vain yksi äänekäs monologi, ja sitä varmasti tässä myös tavoitellaan eli rakentaa keskustelua, rakentaa dialogia myös niiden kanssa, joiden kanssa olemme eri mieltä. Presidenttimme taisi todeta suurin piirtein niin, että samalla, kun puolustamme vapauden ja ihmisoikeuksien universaaleja arvoja, on huomioitava arvojen moninaisuus, että poliittinen viisaus vaatii tilanetajua, arvojen ja realismin jatkuvaa puntarointia ja avointa keskustelua. Itse koen, että tässä on kyllä paljon viisautta tähän vaikeaan aikaan.

Tänään käsittelemme ulkopoliittista selontekoa, ensimmäistä historiassamme, kun olemme Nato-jäsen. Se on suuri muutos tässä tilanteessa, ja on ollut mukava kuulla näitä puheenvuoroja, joissa tätä työtä, miten tämä on syntynyt, on avattu ja analysoitu, mutta ennen muuta sitä, miten laaja yhteisymmärrys näistä kysymyksistä tässä salissa on tänään vallinnut. Toki ymmärrän — täältä muutamia hymyjä salista näkyy — että kaikesta ei olla oltu täysin yksimielisiä, sekin kuuluu aikaan. Isossa kuvassa kuitenkin meillä on varsin laaja yhtenevä yhteisymmärrys ulko- ja turvallisuuspolitiikastakin. Työhän jatkuu seuraavaksi sitten puolustuspoliittisen selonteon valmistelun kanssa, ja olen keskustan puheenjohtaja, ex-puolustusministeri Kaikkosen kanssa samaa mieltä, että meillä tällä saralla on vielä paljon tehtävää, muun muassa isot panostukset edessä myös maavoimiin, jotka odottavat niitä ja näitä tilauksia. Näitä päätöksiä pitää tehdä todennäköisesti jo tämän vaalikau-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

den aikana. — Arvoisa puhemies, kiitos tästä puheenvuorosta. [Kimmo Kiljunen: Oli rakentava puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.01 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikka on muuttunut perusteiltaan lähestulkoon täydellisesti sen jälkeen, kun Suomi hylkäsi sotilaallisen liittoutumattomuuden ja päätti liittyä sotilasliitto Naton jäseneksi. Eduskunnalle kerrottiin silloin Nato-päätöstä perusteltaessa, ettei Suomeen sijoiteta Nato-maiden asevoimia. Puolustusvaliokunta ja ulkoasiainvaliokunta eivät nähneet ulkomaisten asevoimien sijoittamista Suomeen tarpeellisenä, mutta nyt kaikki näyttää olevan toisin. Ensi vuoden alkupuolella Nato päättää puolustusministerikokouksessaan ulkomaisten joukkojen sijoittamisesta Suomeen. Tulossa on Maavoimien alaesikunta ulkomaisine upseereineen sekä niin sanottu eteen työnnetty Nato-prikaati, 4 000—5 000 ulkomaista sotilasta ja panssarikalustoa. Suomen osalta sitoumukset tähän annettiin presidentin ja hallituksen toimesta jo Naton Washingtonin kokouksen alla. Myös Suomen ja Yhdysvaltain kahdenvälisen DCA-sopimuksen myötä Suomeen on nyt tulossa vähintään 15 Yhdysvaltain tukikohtaa, eli siis suomalaisille annettiin mielikuva ja samalla väärää tietoa siitä, että maahamme ei sijoitetaisi ulkomaisia joukkoja eikä tukikohtia. [Vasemmalta: Nyt vedetään mutkat suoraksi!]

Arvoisa puhemies! Annettiin myös ymmärtää, että maahamme ei sijoiteta ydinaseita ja politiikkamme niiden suhteen voisi jatkua entisellään. Nyt käsittelyssä oleva ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko antaa monin kohdin tästäkin päinvastaisen kuvan. ”Naton pelote muodostuu tavanomaisista joukoista ja suorituskyvystä, ohjuspuolustuksesta ja ydinaseista sekä niitä täydentävistä liittokunnan avaruus- ja kyberkyvykkyyksistä”, toteaa selonteko. Seuraavassa lauseessa korostetaan mitä ilmeisimmin ydinaseisiin viitaten sitä, ettei Suomi ole asettanut Nato-jäsenyydelle kansallisia rajoitteita. Ydinasepelote on tämän selonteon mukaan pelotteen vahvin muoto ja siihen liittyvät suorituskyvyt ja toiminnot ovat osa Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta. ”Suomi osallistuu aktiivisesti Naton ydinasepelotetta koskevan politiikan muotoilemiseen ja sen kehittämistä koskeviin päätöksiin”, selonteko toteaa.

Suomi vahvistaa selonteon mukaan myös omaa osaamistaan ydinasepelotteeseen liittyvissä kysymyksissä. Jo kesäkuussa suomalaiset Hornet-hävittäjät osallistuivat Yhdysvaltain asevoimien harjoitukseen Norjan rannikolla, jossa testattiin Yhdysvaltojen ydinpelotetta. Global Guardian -harjoitusten tarkoitus oli testata Yhdysvaltain ja sen liittolaisten johtamisjärjestelmiä ydinsodan aikana. Julkisuudessa on arvioitu suomalaishävittäjien tulevaisuudessa osallistuvan myös Eurooppaan sijoitettujen Yhdysvaltain ydinasetukikohlien suojaamiseen sekä myös mahdollisten ydinasekuljetusten suojaamiseen.

Puhemies! Kaikkein vakavin kysymys on tietenkin se, aiotaanko Suomen ydinenergialakia muuttaa siten, että ydinaseiden sijoittaminen Suomen alueelle tai vähintäänkin ydinaseiden kuljettaminen Suomen alueen kautta sallittaisiin. Pääministeri Orpo on antanut riskitietoisia lausuntoja siitä, aiotaanko ydinaseiden sijoitus tai kauttakulku hyväksyä ydinenergialakiin tehtävien muutosten yhteydessä. Puolustusministeri Häkkinen on puolestaan todennut, ettei ydinenergialain muutoksesta ole päätöksiä suuntaan eikä toiseen. Presidentti Stubb, joka presidenttikampanjan aikana useampaan kertaan vaati ydinenergialain muuttamista vähintäänkin ydinaseiden kauttakulun sallimiseksi, ei ole nyt presidenttinä sa-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

nonut asiasta ainakaan julkisesti mitään. Muuten puhelias presidentti on tässä asiassa ollut mykkä.

Kysynkin hallitukselta ja paikalla olevalta ministeri Valtoselta, aikooko hallitus muuttaa ydinenergialakia siten, että ydinaseiden kauttakulku ja jopa sijoittaminen Suomeen on tulevaisuudessa mahdollista. Sen Orpon hallitus ainakin on suoraan kertonut ja sisällyttänyt myös tähän selontekoon, että Suomi ei liity ydinasekieltosopimukseen. Selonteon mukaan sopimus on vastakkainen Naton ydinpelotteelle, joka siis on selonteon mukaan tärkeä osa Suomen turvallisuusratkaisua.

Nato-sopimuksessa ja DCA-sopimuksessa ei kielletty ydinräjähteiden tuomista Suomen alueelle. Haluaisin tässä vielä toistaa sen, mitä vasemmistoliiton kansanedustaja, puolustusvaliokunnan jäsen Markus Mustajärvi totesi eriävässä mielipiteessään [Puhemies koputtaa] Nato-selontekoon toukokuussa 22: ”Vakuuttelut siitä, ettei Natolla ole mitään intressiä sijoittaa ydinaseita Suomen maaperälle, eivät sulje pois [Puhemies koputtaa] ydinaseiden sijoittamista Suomeen. Sen voi tehdä vain Suomen oma päätös.” Sellaista ei, arvoisa puhemies, tällä hetkellä ole olemassa. — Kiitos. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.07 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä huomata, että tässäkin keskustelussa tulee esiin se, että keskeisestä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sisällöstä ja Suomen turvallisuusratkaisuista olemme hyvin yksimielisiä. Eduskunta on osallistunut selonteon valmisteluun parlamentaarisen seurantaryhmän kautta, ja ryhmän puheenjohtajana esitän ryhmän jäsenille ja puolueille kiitoksen sitoutumisesta tähän työhön ja siihen, että isänmaan turvallisuus on yhteinen asiamme.

Niin ikään eduskunta eli ulkoasiainvaliokunta on ollut hyvin informoitu liittyen Nato-asioihin, liittyen pitkään prosessiin, joka edelsi DCA-sopimuksen solmimista, eli eduskunta on ollut mukana Natoon liittyvissä asioissa ja toisaalta tässä DCA-prosessissa. Siinä mielessä hieman ihmettelen vasemmistoliiton kommentteja täällä, että tietoa ei olisi saanut, mutta se ehkä liittyy siihen, että vasemmistoliiton edustus näissä, sekä parlamentaarissa ryhmässä että ulkoasiainvaliokunnassa, on juuri vaihtunut EU-vaalien myötä, ja ehkä se nyt vähän näkyi [Puhemies koputtaa] tässä puheenvuoron kritiikissä, joka ei ollut aivan asiallista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Minuutti on käytetty. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

15.08 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hybridivaihtaminen on kasvanut viime vuosina, ja Suomi on joutunut kokemaan tämän vaikutukset erityisesti itärajalla. On selvää, että tällaiset hybridihyökkäykset eivät ole ohimenevä ilmiö vaan uhka on jatkuva. Meidän on reagoitava kaikkiin uhkiin johdonmukaisesti ja päättäväisesti ja varmistettava, että EU-säännökset antavat meille riittävät keinot kansallisen turvallisuuden takaamiselle. Olisin oikeastaan kysynyt teiltä, arvoiset ministerit, millä konkreettisilla keinoilla te aiotte varmistaa, että EU-lainsäädäntö ei rajoita Suomen kykyä puo-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

lustaa omaa kansallista turvallisuutta liiallisen sääntelyn seurauksena. Minä voisin esimerkkinä mainita vaikkapa tämän paljon puhutun lyijykiellon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.09 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää, ministeri Elina Valtonen, teitä tästä seurantaryhmätyöstä. Hyvä dialogi, paljon asiaa ja hyvä keskinäinen luottamus — se on erittäin tärkeä asia Suomelle. Niin kuin tuossa ryhmäpuheessamme mainitsin, me katsomme tätä tällä pitkällä historialla liikkeenä tässä kansakunnassa, aktiivisena toimijana. On tärkeää, että näistä asioista puhutaan yhdessä.

Meillä on kuitenkin paljon syytä myös kehittämislle tässä ajassa, erityisesti Nato-yhteistyössä, joka kehittyy koko ajan. Miten, ministeri, näette millä tavalla selontekojen jälkeen ja nyt selontekojen välilläkin tätä parlamentaarista yhteyttä tulisi kehittää, jotta myös puolin ja toisin olisimme hyvin tietoisia asioista?

Tähän luo tietenkin varmasti myös ehkä oman haasteensa näiden turvallisuusministeriöiden keskittyminen yhdelle puolueelle, mutta yritämme yhteistyössä hallituksen ja opposition kanssa tästäkin haasteesta selvitä.

Presidentti Sauli Niinistö aloitti omalla kaudellaan dialogin eduskunnan turvallisuusvaliokuntien kanssa, jota tasavallan presidentti Stubb nyt jatkaa. Tälle haluamme osoittaa suuren tukemme, ja haluamme olla tässä dialogissa aktiivisena toimijana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.10 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otin tuossa puheenvuorossani esille sen, että jos emme tee uusia päätöksiä puolustuksemme vahvistamiseksi, tulemme lähivuosina laskemaan alle tuon Naton kahden prosentin rajan, ja sen takia peräänkuulutin sitä, että täytyy laittaa putkeen uusia investointeja.

On myös hyvä tämän lisäksi tunnistaa se, että Natossa on yhä vahvempaa keskustelua siitä, että tätä kahden prosentin rajaa pitäisi itse asiassa nostaa kahteen ja puoleen tai kenties jopa kolmeen prosenttiin. On täysin mahdollista, että Nato tekee tässä asiassa päätöksiä lähivuosien aikana. Kysymykseni ulkoministerille kuuluu: oletteko maan hallituksessa pohtineet tätä näkymää, ja miten Suomi suhtautuu Naton bkt-ajan nostamiseen esimerkiksi kahteen ja puoleen prosenttiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

15.11 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän tässä hahmottaa, mitä tämä arvopohjainen realismi käytännössä tarkoittaa, ja tekin, ministeri, viittasitte tuohon ensi vuoden Etyj-puheenjohtajuuskauteen. Venäjä on organisaation jäsen, ja tekin taisitte osallistua Pohjois-Makedoniassa kokoukseen, jossa oli myöskin Venäjän ulkoministeri läsnä. Olisin kysynyt: miten Suomi aikoo tästä aika vaikeasta tilanteesta selvitä, ja miten nämä tilanteet hoidetaan Etyjin puitteissa, ja näettekö siellä jotain valoa tunnelin päässä, mitä Etyjin puitteissa voi tehdä?

Sitten toinen kysymys liittyy DCA-sopimukseen: Oli erinomaista, että se saatiin aikaan, ja johtamanne ministeriö sitä neuvotteli, mutta kun katsoo sitä valokuvaa, te näytte seisovan takarivissä, kun ulkoministeri Blinken ja puolustusministeri Häkkinen siinä kät-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

televät, ja minusta siinä tapahtui jonkinlainen järjestysvirhe. Se oli ulkoministeriön valmisteleva sopimus, jossa muut ministeriöt olivat asiantuntijoina. Mitä siinä oikein tapahtui, että näin pääsi käymään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.12 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On keskeistä, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa huomioidaan suurin ihmiskunnan kohtaama uhka, ilmastonmuutos ja luontokato. Yhdessä ne muodostavat akuutin ekologisen kriisin, ja tämä näkökulma on puuttunut tänään tästä keskustelusta.

Geopolitiikan kärjistyessä sekä sotien ja ihmisyyttä vastaan kohdistettujen rikosten rai-votessa ekologinen kriisi on todellakin jäänyt jalkoihin, mutta mitä me oikeastaan turval-lisuuspolitiikallamme turvaamme, jos maapallomme toimintaedellytykset tuhotaan siinä sivussa? Ekologisen kriisin pysäyttäminen on kaiken elämän edellytys, ja siitä riippuukin moni asia: maapallon eri alueiden elinkelpoisuus, ilmastopakolaisuus, puhtaan veden saa-tavuus ja ruokaturva, myös täällä Suomessa, kansanterveys ja pandemiat. Nämä kaikki ovat meitä koskettavia turvallisuusuhkia, ja selonteko, joka ei tätä vakavalla tavalla huo-mioi, ei ole ajan tasalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

15.13 Mika Poutala kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen vaikutusval-ta globaaleihin asioihin on yleisesti suhteellisen pieni. Kuitenkin ulko- ja turvallisuuspo-liittisissa asioissa koen, että meillä on mahdollisuus vaikuttaa huomattavasti kokoamme isommin ja merkittävämmiin. Suomen varautuminen, huoltovarmuus ja kokonaisturvalli-suus ovat asioita, joita maailmalla todella arvostetaan. Tästä hyvänä esimerkkinä on Ursu-la von der Leyenin pyyntö presidentti Sauli Niinistölle kirjoittaa raportti Euroopan kriisi-valmiudesta ja varautumisesta. Tätä edelläkävijyyttä, jos näin voin sanoa, tulee hyödyntää aktiivisesti meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja tätä kautta nousta isommaksi pelu-riksi päättävissä pöydissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

15.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyviä puheen-vuoroja ja erittäin myönteinen selonteko — kiitos esittelystä. Tämä ”arvopohjainen realis-mi” on tässä keskustelussa noussut, niin kuin selonteossakin, näkyville. Itse en näe, kun katson historian kaarta vähän pidemmälle, suurta muutosta tai oikeastaan muutosta ollen-kaan. Me olemme realisteja, ja meillä on tietyt arvot. Puolustamme ihmisoikeuksia, demo-kratiaa, rauhaa ja turvallisuutta. Siitä se kaikki lähtee, ja nämä kaksi asiaa voidaan laittaa yhteen.

Realismia on huomioida se ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne ympärillä, mikä vai-kuttaa. Näinhän me olemme aina toimineet. Esimerkiksi sodan jälkeen jouduimme kieltäy-tymään Marshall-avusta, mikä oli meille sinänsä ikävä asia, mutta se oli kuitenkin realis-mia ja perustui siihen arvoon, että turvaamme Suomen turvallisuuden.

Paasikiven linja ja teot on tässä otettu esille. Nostan yhden pienen asian: Lähellämme on Paasikiven muistomerkki. Olisi kunniakasta laittaa se siihen kuntoon, että siinä ei kasva

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

heinää ja horsmaa. [Kimmo Kiljunen: Hyvä ehdotus! — Timo Heinonen: Siinä kasvaa jo puita!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

15.15 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Valtosta ja parlamentaarista työryhmää hyvin rakentavasta työstä ja lisäksi puheenvuoroista, joita esittivät esimerkiksi edustaja Ronkainen ja edustaja Vikman sekä myös edustaja Kari.

Kuitenkin tässä sosiaalidemokraattien ryhmäpuheessa mainittiin rauhanjärjestöjen tukien lakkauttaminen. Ottamatta kantaa nyt näihin tukiperusteisiin ja muihin, jos katsotaan näiden joidenkin järjestöjen tavoitteita, jotka ovat aseistariisunta, varuskuntien lakkauttaminen, asevelvollisten määrän vähentäminen ja militarististen rakenteiden purkaminen, niin mielestäni nämä ovat sellaisia asioita, jotka eivät edistä meidän turvallisuutta vaan pikemminkin sitä heikentävät.

Mutta, arvoisa ministeri, kun mainittiin Etyj, niin missä tilanteessa ollaan tämän budjetin osalta? Ollaanko edelleen yhtä huonossa tilanteessa kuin kolme vuotta aikaisemmin? — Kiitoksia. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Tervetuloa demokratiaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

15.17 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäriällä riehuu sota, ja se on ehkä syy, minkä takia tämä selonteko oikeastaan, kun sisältöä katsoo, on enemmänkin turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko kuin ulko- ja turvallisuuspoliittinen. Tässä on ihan syystäkin kaivattu sitä, että olisi painokkaammin haettu myös Suomen perinteistä roolia rauhanvälityksen ja laaja-alaisen yhteistyön puolestapuhujana, mutta on ymmärrettävää, että näissä oloissa keskeisiksi asioiksi on noussut tämä puolustusratkaisu ja siihen liittyen myös tämä kokonaisturvallisuuden ajatus.

Mutta pidän tärkeänä, että koko Suomen ulkopoliitiikan kuvassa tämä rauhanpolitiikka säilyy, Nato-jäsenyys ei ole mitenkään sitä vastaan. Ja myöskin nämä johtopäätökset ja painotukset ovat kääntyneet toisinpäin kuin aikaisemmin on kirjoitettu. Ulkopoliittisessa selonteossa on lähdetty rauhantyöstä, kansainvälisen sopimusperusteisen järjestelmän puolustamisesta, ja siitä edetty sitten yksityiskohtaisempiin. Nyt siellä lähdetään tästä kovasta ytimestä, puolustuksesta ja turvallisuudesta, ja vasta viime sijoilla [Puhemies koputtaa] kerrotaan sitten tästä laveammasta rauhan ja ulkopoliitiikan kokonaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

15.18 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi kehittää ja ylläpitää kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä, ja tästä varmaan loistava esimerkki on tämä meidän kokonaisturvallisuuden seitsemänsäkulmainen timantti, minä kulmissa ovat meidän yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Olen huomannut, kun tuolla Euroopassa olen liikkunut, että se on juuri se asia, mikä kiinnostaa siellä Euroopassa, ja se on semmoinen meidän vientituote turvallisuuden saralla tällä hetkellä.

Kysyisinkin sisäministeriltä: kuinka te aiotte edistää tätä, sanotaanko, sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhdistävää kokonaisturvallisuutta Euroopassa? Se on kuitenkin erittäin

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

haluttu aihe siellä tällä hetkellä. Nyt en malta myöskään olla käyttämättä tilaisuutta hyväkseni, koska teillä on tämä toinenkin salkku, eli viestintasalkku. Tulen itse Itä-Suomesta, ja siellä kyllä yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta heikentää nyt tämä saavutettavuusongelma. Puhun nyt teleoperaattoreitten alasajosta, eli 3G-verkot on ajettu alas, sitten siellä on myös GPS-häirintää ja puhelimet eivät kuulu. Elikkä onko tähän tulossa nyt parannuksia siten, että ihmiset olisivat yhteiskunnan hermolla myös siellä itärajan pinnassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.19 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat realisteja, mutta on silti tärkeää vaalia ihmisoikeusperustaista demokratiaa ja oikeusvaltioon pohjaavaa arvopohjaa myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme. Selonteon kirjaukset myös kansainvälisestä oikeudesta, rauhasta ja tasa-arvosta osana arvoja, joihin sitoudumme, ovat oleellisia.

Ilman näkyväksi laitettua realismin tavoitetta ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme vei meidät viime kaudella Nato-jäseneksi oman turvallisuutemme varmistamiseksi. Suomella olisi mahdollisuus olla yhä kokoamme suurempi rauhan ja vakauden edistäjä maailmalla. Tämä vaatisi osaamisen ja resurssien vahvistamista kansalaisyhteiskunnasta lähtien. Nyt kansalaisyhteiskunnan vähien resurssien leikkaukset vievät aivan toiseen suuntaan, puhun nimenomaan rauhantyöstä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Rauhan edistäminen vaatii myös geopolitiikan moninapaistumisen ymmärrystä, se vaatisi kaksoisstandardien välttämistä, mitkä nyt tulevat valitettavasti Gazan kansanmurhan myötä varsin näkyväksi [Puhemies koputtaa] meidän reagoinnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.20 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta ei voi edistää valikoiden, mutta Suomen ulkopolitiikassa näkyvät tällä hetkellä ikävä kyllä kaksoisstandardit erityisesti koskien kansan kansanmurhaa. Selonteossa tuomitaan täysin oikein Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa sekä annetaan Ukrainalle Suomen täysi tuki, kuten pitääkin. Lähi-idän konfliktista puhutaan kuitenkin hyvin suppeasti, vaikka Israelin sotatoimet Gazassa ovat johtaneet humanitaariseen kriisiin — kriisiin, jossa on kuollut kymmeniätuhansia palestiinalaisia, mukaan lukien valtava määrä lapsia. Selonteossa ei mainita edes sitä, että Israel miehittää Palestiinaa kansainvälisen oikeuden vastaisesti tai että Israel ylipäätään harjoittaa sotatoimia Gazassa.

Juhlapuheet eivät enää riitä. Tarvitaan konkreettisia tekoja ja painetta Israelia kohtaan, jotta se lopettaa Gazan pommittamisen. Myös länsirannan kasvavalle väkivallalle palestiinalaisia kohtaan on saatava stoppi. Suomen on tunnustettava Palestiina nyt, kuten on tehnyt myös kolme neljä sosiaali-YK:n jäsenmaista. Norja, Irlanti [Puhemies koputtaa] ja Espanja tunnustivat Palestiinan valtion tämän vuoden toukokuussa. Suomen kannattaisi liittyä tähän joukkoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.22 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopoliittinen linja nojaa nykyään arvopohjaiseen realismiin, ja vaikka jotkut tahot ovat kyseenalais-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

taneet tätä termiä, pidän sitä hyvänä päälinjana. Ensimmäinen osa eli arvopohja lienee meille kaikille aika selkeä, koska jaamme pitkälle saman arvopohjan. Mutta kun puhumme realismista, me emme voi keskustella esimerkiksi Lähi-idän kriisistä, Israelin ja Palestiinan turvallisuusongelmista, ellemme näe jihadistijärjestön pursuvaa vihaa Israelia kohtaan. Iranin hengelliset johtajat ilmoittavat aika ajoin, että Israelin valtio, kuten myös kaikki juutalaiset, on hävitettävä. Ääriryhmät, kuten Hamas ja Hizbollah, joille nyt vasemmistoblokki on antamassa oman valtion, tuovat jatkuvasti esille myöskin heidän vihansa juutalaisia kohtaan. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Ja tämä tapahtuu muun maailman hiljaisella hyväksynnällä. Radikaaliset islamistiryhmät eri arabimaissa eivät hyväksy Israelia naapurivaltioksi, koska Israel on, vaikka ei aina mielestämme hyvin toimiva valtio, silti Lähi-idän ainoa toimiva demokratia. [Vasemmiston ryhmästä: Näinkö on? — Perussuomalaisien ryhmästä: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.23 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ulkoministerille tämän selonteon, UTP-selonteon, esittelystä. Totean saman tien, että on erittäin tärkeää, että me pystyisimme löytämään siihen saman hyvän yhteisymmärryksen, yhteistyön, mitä olemme koko tämän yhden vuoden ajan tässä tehneet — emme ole ulkoasiainvaliokunnassa äänestäneet kertaakaan.

Te viittasitte arvopohjaiseen realismiin, joka on se pohja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle tässä ajassa. Ja kun se on tasavallan presidentti Stubbin lanseeraama käsite, minusta on hyvä todeta, että sillä hän liittyy siihen reaalioloihin pitkään, pitkään ketjuun, joka alkaa Antti Chydeniuksesta ja tulee Snellmanin kautta Danielson-Kalmariin ja sitten toisen maailmansodan jälkeisiin valtionpäämiehiimme, ja samalla hän ojentaa käteensä Sanna Marinin — Haaviston hallitukselle ihmisoikeusperustaisesta ulkopolitiikasta. Se on hieno kaari, mikä tähän käsitteeseen liittyy. Kuten presidentti Stubb on antanut ymmärtää, tämä on tarkoituksella väljä käsite, ja se on avoin keskustelulle, jota me nyt tulemme juuri käymään, kun tätä UTP-selontekoa viedään lävitse. Ja kiitos teille, miten te muotoilitte äsken sen, [Puhemies koputtaa] miten hallitus tämän ymmärtää. Siihen on helppo yhtyä, ja me voimme siltä pohjalta yrittää [Puhemies koputtaa] sitä yhteisymmärrystä rakentaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Ranteelle, jonka on poistuttava viiden minuutin kuluttua. — Olkaa hyvä.

15.24 Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensin totean, että ilman turvallisuutta ei ole tulevaisuutta, ja tämän vuoksi hallitus vahvistaa turvallisuutta laajalla rintamalla.

Ennen kuin menen ihan noihin vastauksiin, niin nostan esiin kaksi ajankohtaista turvallisuuteen liittyvää kokonaisuutta: toinen on tietenkin rajaturvallisuus, ja toinen on satelliittipaikannushäiriöt erityisesti merillä. Molempien osalta voi todeta, että turvallisuuskoneistomme toimii. Olemme varautuneet erilaiseen hämmennykseen ja kiusantekoon, joten tilanne on hallinnassa.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Itärajalta voi todeta, että tilanne on muuttumaton ja raja pysyy kiinni. Rajaviranomaiset seuraavat tilannetta ja toimintaa siellä rajan läheisyydessä jatkuvasti ja aina — tämä ei ole mitenkään poikkeuksellista.

Sitten voidaan todeta satelliittipaikannushäiriöiden osalta, että nämäkään eivät tule meille yllätyksenä. Meillä on jatkuvasti käynnissä toimintaohjeiden ja erilaisten laitteiden päivitys, ja olemme jatkuvasti yhteydessä ja viemme viestiä koko merenkulkualalle. Ensi vuonna meille tulee käyttöön myös erilaisia uusia järjestelmiä, joilla viemme sitten viestiä eteenpäin. Edellytämme myöskin sitä, että liikennepuolella ammattilaiset pystyvät navigoimaan myös manuaalisesti, eivät ainoastaan automaattisesti. Tällä mennään.

Sitten ihan näihin kysymyksiin.

Kokonaisturvallisuuden timantti: Suomi tietenkin on jatkuvasti yhteydessä muihin EU-maihin. Me ministerit niin OSA-neuvoston osalta kuin liikenne- ja viestintäneuvostojen osalta käymme jatkuvaa vuoropuhelua siitä, kuinka asioita voitaisiin parantaa EU-tasolla. Suomen-mallista halutaan ottaa oppia, ja tietenkin me käymme hyvin tiivistä yhteistyötä erityisesti Pohjoismaiden ja balttien kanssa siitä, kuinka pääsisimme vaikuttamaan EU:n suuntaan paremmin. Nordic—Baltic-yhteistyö on tässä aivan keskeistä.

Jos mietitään sitten vielä lyijykieltoa, josta edustaja Ronkainen kysyi, niin tässä on kyse ihan samantyyppisestä asiasta, eli meidän pitää tuoda Suomen erityisolosuhteet, kansallinen turvallisuus, meidän puolustuskyky, harjoitustoiminta ja ne todelliset ympäristöriskit, mitä lyijystä aiheutuu, sinne EU-kentille, ja tätä täytyy jatkaa. Meidän pitää toistaa näitä viestejä. Asiat eivät selvästikään mene kerralla perille.

Nettiyhteyksien osalta: Operaattoreiden eli yksityisten ja viranomaisten yhteistyö on varsin tiivistä, ja tässä on tulossa tietenkin parannuksia. Etsimme koko ajan uusia keinoja, kuinka näitä verkkoja voitaisiin parantaa ja vahvistaa. Tässä myöskin on hyvä todeta se, että tietenkin niitä ongelmia on mutta koneisto toimii ja hätäkoityjä päätöksiä tai turhia yllänteitä kannattaa välttää. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten jatkamme. Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

15.28 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua käydään, joka osoittaa myöskin sen, että olemme hyvin yhtenäisiä tässä hyvin tärkeässä asiassa. Meidän täällä ja Suomen tärkeimpiä ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehtäviä on pitää Suomi turvallisena ja estää kaikki mahdolliset siihen liittyvät uhat ja konfliktit. Siksi nostaisinkin esille sen, että on hyvä, että tässä on otettu esille myöskin ilmastokriisin vaikutukset, erilaiset ilmastoon liittyvät tai globaaleihin uhkiin liittyvät seikat. Niitä on minusta hyvin käsitelty tässä selonteossa. Tämä on hyvin monipuolinen ja hyvin laajasti uhkia käsittelevä selonteko.

Nostaisin kuitenkin yhden asian vielä. Mitä tulee informaatiovaikuttamiseen ja erilaiseen tällaiseen jatkuvaan, jo päällä olevaan sodankäyntiin, minkä kohteena Suomikin on — hybridisodankäynti, kybersodankäynti, informaationsodankäynti — niin kuinka meidän kokonaisturvallisuuden käsite on harjoiteltu? Mikä on meidän harjoittelutilanne? Kuinka viranomaiset, yhteisöt ja poliitikot harjoittelevat ja ovat valmiina tällaiseen jo meneillään olevaan uhkaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

15.29 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan jälkeen olemme tehneet kaksi viisasta päätöstä: liittyneet Natoon ja säättäneet rajalain. Molemmat näistä toimivat ennen kaikkea ennaltaehkäisevästi. Vielä viisaamman päätöksen teimme kuitenkin aikaisemmin, kun emme länsinaapurimme tavoin lähteneet säästämään puolustuksestamme. Olemme säilyttäneet yleisen asevelvollisuuden, joka on meidän tapauksessamme selvästi paras ja kustannustehokkain tapa järjestää maanpuolustus. Itänaapurimme on arvaamaton ja ovela, mutta se oletettavasti kunnioittaa myös voimaa. On tietysti jatkuvasti varauduttava erilaisiin temppuihin, joita se keksii. Tällaisesta varautumisesta rajalaki on erinomainen esimerkki.

Ministeri Valtoselta kysyisin kuitenkin vielä huoltovarmuudesta: millä tasolla se Suomessa tällä hetkellä on? Muun muassa ruuantuotanto kuuluu huoltovarmuuteen, ja sen tuottamisessa on nyt viljelijöillä aika paljon haasteita [Puhemies koputtaa] tänä päivänä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

15.30 **Tuula Väättäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kulkevat käsi kädessä, kun niitä katsoo yksilön näkökulmasta, ja siksi on tärkeää, että me täällä Suomessa jokaisen arki turvataan ja että se on riittävän vakaa, jotta me pystymme suuntaamaan myötätuntoa ja lisäämään halua auttaa toisia. Meidän on huolehdittava siitä, että kotona kansalaisten arki on toimivaa. Vain tällä tavalla me voimme säilyttää laajan poliittisen yhteisen näkemyksen keinoista ja päämääristä, joilla me pyrimme omalta osaltamme rakentamaan rauhaa maailmassa. Voi varmaan avoimesti kysyä: onko Orpon hallitus onnistunut ihmisten arjen turvaamisessa ja vakauttamisessa tällä vaalikaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.31 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista tällaiseen aikaan käydä ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa läpi. Kiitoksia sen laatijoille erinomaisesta työstä ja ministeri Valtoselle erityisesti.

Kahteen asiaan haluan itse kiinnittää huomiota:

Ensimmäisenä on se, että Suomen kansantalouden tilanne on nyt sellainen ja olemme menneet tämän ilmastohumpan takia sellaiseen tilanteeseen, että meidän kansantaloutemme tuottaa valtavaa tappiota. Viisitoista vuotta on menty tätä alamäkeä ja kilpailukykyämme on romuttunut, energia maksaa, ja olemme kohta sellaisessa tilanteessa, että olemme kohta Kansainvälisen valuuttarahaston valvonnassa tai alijäämämenettelyssä Euroopan unionin sisällä. Kannattaa muistaa, että yhden promillen päästöillä Suomi ei pysty tekemään yhtään mitään. Olemme hiilineutraali maa jo nyt. Asia on sillä selvä.

Mutta se toinen asia, mikä on yhtä huolestuttava tämän hetken turvallisuuden kannalta tässä maassa, on edustaja Räsänen mainitsevat puhelinyhteydet Itä-Suomessa. Ne ovat aivan onnettomat. Esimerkkinä, arvoisa ministeri, arvoisa puhemies, on se, että esimerkiksi metsäkoneurakoitsijoille, kun he työtään tekevät, tieto välittyy aina tietoverkkojen kautta — sekä työmaasuunnitelmat että tulokset, mitä on tehty. Se ei kulje enää ollenkaan. Koneurakoitsijat ovat aivan valtavassa pulassa, ja kauppa ei toimi. Ystäväni soitti erään pa-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kottavan [Puhemies koputtaa] syyn takia aluehälytyskeskukseen. Yhteys ei toiminut. Ei saanut muuta kuin että kuuli vain, että vastattiin, mutta apua ei tullut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.33 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne Gazassa on akuutti. Viimeksi tänään me olemme lukeneet uutisista, kuinka kodeistaan paenneita perheitä on pommitettu teltoihin heidän nukkuessaan. Kansanmurha on saatava loppumaan ja Suomen pitää tehdä oma osansa, jotta näin tapahtuu. Tähän mennessä diplomatia ei ole toiminut. Pitäisi ottaa käyttöön sellaiset keinot, joilla Israelia voidaan painostaa kunnioittamaan kansainvälistä oikeutta ja kunnioittamaan gazalaisten oikeuksia.

On paljon, mitä Suomi voi tehdä. EU on Israelin suurin kauppakumppani, ja näin ollen EU:lla ja sen jäsenmailla on paljon taloudellista valtaa suhteessa Israeliin. Israel pitäisi asettaa kauppasaartoon, kunnes se suostuu tulitaukoon ja Gazan siviilien suojelemiseen. Kysyn, ulkoministeri: voitteko te edistää kunnollisia taloudellisia pakotteita, joiden avulla siviilejä voitaisiin suojella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

15.34 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille erittäin arvokkaasta keskustelusta. Turvallisuus on ykkösasia, ja suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaaminen on ykkösprioriteetti. Sitä se on meille kaikille. Se on kylä tänään tullut selväksi, ja niinhän sen pitää ollakin.

Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainassa valitettavasti jatkuu, ja moninaisten turvallisuushkien, kansainvälisten konfliktien, hybridivaikuttamisen, vastakkainasettelun ja ilmastokriisin ikeessä haluan itsekkin antaa kiitokseni siitä, että tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa nostetaan hyvin vahvasti ja kattavasti esiin kokonaisturvallisuus. Tuota kokonaisturvallisuusajattelua ja huoltovarmuutta meidän tulee vahvasti edistää koko EU:ssa.

Suomen tuki Ukrainalle on vankkumaton, ja niin sen tulee ollakin, mutta se ei riitä. Sitä tulee vaatia nyt jokaiselta EU-maalta, sillä mitä pidempään Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, sitä suuremmiksi riskit kasvavat, [Puhemies koputtaa] puhumattakaan ukrainalaisten mittaamattomista kärsimyksistä ja menetyksistä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.35 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan johtopäätöksissä todetaan, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka pohjautuu arvopohjaiseen realismiin, mikä on nyt mainittu täälläkin jo moneen kertaan. Sinisilmäisyyden aika on ohi, ja se välittyy kyllä tästä selonteosta. Kiitos ministerille ja koko työryhmälle ansiokkaasta selonteosta.

Joutuminen sotilaalliseen konfliktiin sen leviämisen johdosta voi koskea myös Suomea. Vaikka Suomeen ei kohdistu sotilaallista uhkaa, joutuu maa mitä todennäköisemmin myös tulevaisuudessa sietämään hybridiuhkaa, ja näin arvioi myös uusi Puolustusvoimain komentajamme Janne Jaakkola juuri eilen. Tähän vastaamme tietysti yhteisellä tahtotilalla ja

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

realismin ymmärryksellä sekä varautumisella ja näillä toimenpiteillä strategiaan pohjautuen.

Mutta, arvoisa ministeri, kysyn teiltä vielä, miten näemme suomalaiset, miten huomioimme kansalaiset tässä viestinnässä? Puhumme erilaisista uhkista ja varautumisesta. Kuinka se näkyy tässä tulevaisuuden työssä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.37 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman tapahtumia tarkastellessa näyttää siltä, että globalisaation aika on ohi, valitettavasti, ja olemme siirtyneet vastakkainasettelun aikaan. Tässä ajassa kiihtyvä strateginen kilpailu ja demokratioiden sekä autoritääristen valtioiden välinen globaali vastakkainasettelu ovat johtamassa monenkeskisen yhteistyön sirpaloitumiseen ja alueellistumiseen.

Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja on ollut toimia kansainvälisessä kriisissä enemmänkin lääkärin kuin tuomarin tehtävässä. Suomi on pyrkinyt rakentamaan rauhaa, ei rikkomaan sitä. Tämän kehityksen toivon jatkuvan tulevaisuudessakin. EU:n ja Naton jäsenenäkin voimme jatkaa presidentti Ahtisaaren linjalla rauhanvälittäjänä ja sovittelijana. Tämän on osoittanut myös Norjan esimerkillinen toiminta Naton jäsenenä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.38 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyys ei harmonisoi jäsenmaiden ulkopoliittikkaa. Eri Nato-mailla, kuten esimerkiksi Turkilla, Norjalla tai USA:lla, on hyvin erilaisia ulkopoliittisia painotuksia huolimatta Naton yhteisen puolustuksen periaatteesta. Suomikin päättää omasta ulkopoliitiikastaan myös Naton jäsenenä. Rauhan ja ihmisoikeuksien tulee jatkossakin olla ulkopoliitiikkamme punainen lanka. Suomen luonteva viiteryhmä ovat Pohjoismaat ja Euroopan unioni, joiden kanssa intressimme ovat yhteiset ja kohtalomme yhteen sidottu.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee jatkaa vahvaa Ukraina-tukea, tuomita Venäjän toiminta ja jatkaa pakotteita. Meidän on kuitenkin oltava johdonmukaisia suhteessa kansainväliseen oikeuteen — länsimaiden ja Suomen globaali uskottavuus romahtaa, jos tuomitsemme kansainvälisen oikeuden loukkaukset valikoivasti, kuten nyt tapahtuu suhteessa Israelin toimintaan.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää vielä ministeriä siitä, että naisten ja tyttöjen oikeudet ja seksuaali- ja lisääntymisterveys jatkavat Suomen vahvana painopisteenä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.39 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Svinhufvud sanoi 1937 jättäessään presidentin tehtävät, että ensin on rajat turvattava, sitten leipä levennettävä. Ilolla on pantava merkille, että Suomen eduskunta on hyvin yksimielinen rakentaessaan puolustusbudjettia. Se taitaa ensi vuonna olla 6,5 miljardia, joka tarkoittaa 2,3:a prosenttia bruttokansantuotteesta, eli oikealla tiellä ollaan.

Arvoisa puhemies! Nato ja EU ovat meidän tärkeimmät turvallisuusyhteisöt, ja kysynkin ulkoministeriltä: Me kaikki tiedämme Naton 5 artiklan, mutta miten EU:ssa tällä het-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kellä tulkitaan sopimus Euroopan unionista, 42 artikla 7 kohta, ja artikla 222, yhteisvastuu ja avunanto, koska minun mielestäni niitä pitäisi juuri tällä hetkellä tarkentaa ja tehdä selväksi, että ne todella pitävät siinä tilanteessa, jos joku jäsenmaa tarvitsee apua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.40 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä tuntuu ehkä olevan vielä jonkinlainen harha tämän meidän ympäröivän todellisuuden kanssa, sillä kun luin selontekoa, erityisesti analyysia toimintaympäristöstä, niin edelleen näyttää olevan vallalla ajatus, että Venäjä hyökkäsi Ukrainaan vasta helmikuussa 2022, ja sitä edeltävät toimet vuodesta 2014 lähtien on lähinnä kuvattu aggressiivisina toimina. Toivoisin, että olisimme ehkä nyt jo päässeet tässä kahden ja puolen vuoden aikana eteenpäin siitä, että voimme todeta Venäjän loukanneen Ukrainan suvereniteettia jo alkuvuodesta 2014 ja käynnistäneen sodan.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että täällä selonteossa on erityisesti nostettu useassa otteessa Afrikan tilanne esille. Se on nopeiten kasvava maanosa ja se on Euroopan turvallisuudelle ja taloudelle erittäin merkittävä alue, ja on erityisesti hyvä, että täällä on todettu: ”Suomi vahvistaa EU:n ja Afrikan välistä tasavertaista kokonaisvaltaista kumppanuutta sisältäen muun muassa kaupan esteiden purkamisen.” Pystyisikö ulkoministeri kertomaan, mitä tämä konkreettisesti tarkoittaa? Onko siinä esimerkiksi kysymys siitä, että Euroopan unioni ryhtyisi luopumaan ylisuurista ja ylituotantoa tukevista maataloustuista, [Puhemies koputtaa] jotta afrikkalaiset tuottajat pääsisivät helpommin Euroopan markkinoille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, minuutti on kulunut loppuun. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

15.42 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti UTP-selonteossa keskustelu on siinä mielessä haastavaa, ettei tiedetä, onko tämä puolustuspolitiikkaa vai ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tämäkin asia, minkä seuraavaksi otan esiin, koskettaa oikeastaan molempia.

Kun on erilaisia toimijoita, kuten Pravfond, Golos, Euromore, Novosti Helsinki ja tämänkaltaisia toimijoita, jotka toimivat Venäjän hyväksi erilaisilla hybriditavoilla, ja kun erityisesti Baltian maita nämä ongelmat ovat koskettaneet — heihin on kohdistunut huomattavan paljon enemmän ja huomattavan paljon monimutkaisemmin kohdistettavia hyökkäyksiä — niin kysyn arvoisa ministeri Valtoselta: Millaisia ulkopoliittisia keskusteluja teillä on ollut yhteistyöstä Baltian maiden kanssa? Suomellahan on paljon tarjottavanaan esimerkiksi huoltovarmuuden osalla, mutta olisiko näistä keskusteluista hyötyä myös turvallisuustilanteemme parantamiseksi koti-Suomessa? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.43 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Valtonen, teillä on tässä ulkopoliitiikan värisuorassa ollut aika lailla ristiriitaisia lausuntoja sen suhteen, aiotaanko Suomen ydinenergialakia muuttaa niin, että ydinaseiden kuljettaminen Suomen alueelle tai kuljettaminen Suomen alueen kautta sallittaisiin tulevaisuudessa. Pääministeri Orpo on antanut ristiriitaisia lausuntoja. Puolustusministeri Häkkinen

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

on todennut, että ydinenergiain muutoksesta ei ole päätöksiä suuntaan eikä toiseen, mutta laki on kuitenkin auki. Ja presidentti Stubb on presidenttikampanjassaan useampaan kertaan vaatinut lain muuttamista vähintäänkin ydinaseiden kauttakulun sallimiseksi. Nyt olisi ilmeinen tarve selkiyttävillä lausunnoilla, ja teillä olisi nyt tässä eduskunnan edessä, arvoisa ministeri Valtonen, mahdollisuus se tehdä. Elikkä kysyn hallitukselta vielä: aikooko hallitus muuttaa ydinenergialakia siten, että ydinaseiden kauttakulku ja jopa sijoittaminen Suomeen olisi tulevaisuudessa mahdollista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.44 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut erinomaisen hyvää ja varsin yksituumaista. Ensimmäinen selonteko, kun olemme Nato-jäsenenä, ja on hyvä, että näistä päätöksistä pystytään nyt ja toivottavasti tulevaisuudessa tekemään mahdollisimman laajasti yhdessä ratkaisuja.

Edustaja Ronkainen, pitkäaikainen puolustusvaliokunnan jäsen, nosti esille tämän lyijy-kieltokysymyksen. Nyt kun uusi komissio on aloittamassa, niin siellä omana osana tulevat näkymään entistä vahvemmin myös puolustuskysymykset.

Me käsitelimme eduskunnassa rajaturvallisuuslakia tässä kesällä ja silloin vastasimme hybridihyökkäykseen. Silloin tuli aika selvästi esille, että nämä erilaiset kansainväliset sopimukset on tehty erilaiseen maailmaan, erilaisiin tilanteisiin. Tässä ei ollut kyse turva- paikkakysymyksestä vaan hybridihyökkäyksestä. Se oli ehkä arjen realismia, ne päätökset. Kysyisin teiltä, ulkoministeri Valtonen: onko tätä keskustelua avattu nyt Euroopan unionissa, että näitä, sopimus pohjaa ja säädöspohjaa, päivitettäisiin tunnistamaan paremmin myös näitä tilanteita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.45 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Vikmanille haluan sanoa, kun hän kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanoi jotakuinkin niin, että muutos Marinin hallituksen selontekoon on nähtävissä, edellisestä selonteosta ei esimerkiksi löytynyt mainintaa läntisestä yhteisöstä: [Sofia Vikmanin välihuuto] En tiedä, onko muisti vähän valikoiva vai onko tästä liian kauan aikaa, kuitenkin sieltä löytyy lainaus, että ”Suomi myötävaikuttaa siihen, että EU:n ja Yhdysvaltain kumppanuussuhde jatkuu tiiviinä. Transatlanttisen suhteen ylläpitäminen edellyttää” ja niin edelleen. Ei tässä kovin isoja eroja näiden kahden selonteon välillä ole muuta kuin aika. Aika on täysin toisenlainen, ja sitä kautta on hyvä, että näihin asioihin on reagoitu.

Toinen kommentti tuli edustaja Junnilalta näihin rauhanjärjestöihin. En itsekään ihan kaikkia asioita sieltä luonnollisesti jaa, mutta jaan sen ajatuksen, jonka valistusfilosofi Voltaire aikanaan sanoi, että tulen puolustamaan loppuun saakka oikeuttasi olla eri mieltä kanssani. Se kuuluu demokratiaan, ettemme aina ihan ole samaa mieltä mutta tuemme kuitenkin sitä dialogia, joka tässä yhteiskunnassa on. Minun mielestäni se on puolustamisen arvoinen edelleenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

15.46 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko lisää kyllä huoltani siitä, että Suomi pakenee omaa globaalia vastuutaan ja että jatkossa käännyimme sisäänpäin ja edistämme ihmisoikeuksia tai kansainvälistä oikeutta valikoiden silloin, kun se on meidän etu. Ja tätä huolta lisäävät esimerkiksi nämä täällä puhutut kaksoisstandardit, kun voimme kyllä jyrkästi tuomita Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, kuten pitääkin, mutta emme Gazan kansanmurhaa.

Myös ensimmäistä kertaa historiassa Suomen kehityspolitiikan tärkeimpänä päämääränä ei ole enää köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen vaan kauppapoliittisten intressien vaaliminen. Aikana, jona maailmassa on enemmän hätää kuin vuosikymmeniin, kun sodat, konfliktit, pandemian seuraukset ja ilmastokriisi lisäävät humanitäärisen avun tarvetta ja epävakautta, hallitus siis miettii kehitysyhteistyön kauppapoliittisia intressejä ja leikkaa roimasti kehitysyhteistyön rahoituksesta. [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!] Kyllä minä voisin sanoa, että tällaisessa ajattelussa joku voisi nähdä myös uuskolonialistisia piirteitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja arvoisa puhemies, tällaista suuntaa ei kyllä Suomen kannata ottaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

15.48 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kesällä Suomessa käytiin vilkasta keskustelua siitä, kun tasavallan presidentti eikä pääministeri osallistui Euroopan poliittisen yhteisön kokoukseen Isossa-Britanniassa, ja herätti huomattavaa kiinnostusta se, miksi pääministeri ei osallistunut ja missä hän silloin oli.

Itse olisin kiinnostunut kuulemaan, minkälaista keskustelua ulkopoliittisen johdon piirissä on käyty siitä, että Euroopan poliittisen yhteisön kokoukset ovat sellaisia, joihin juuri pääministerin, ei presidentin, tulee osallistua. Tiedän, että kolme kertaa pääministeri on osallistunut ja nyt ensimmäisen kerran presidentti, mutta kun perustuslain mukaan Suomen ulkopoliittikkaa johtaa presidentti yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa ja kun Euroopan poliittisen yhteisön kokoukset eivät ole EU-kokouksia ja nytkin isäntämaana oli Euroopan unionin jäsenyyteen kuulumaton Iso-Britannia, niin kysyn: minkälaista keskustelua on käyty siitä, että se on juuri pääministerin, ei presidentin rooliin kuuluva asia tämä osallistuminen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.49 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vasemmistoliitosta annettiin ymmärtää, että Suomi ei kanna globaalia vastuuta. Mielestäni väite on täysin naurettava, kun ottaa huomioon, että tälläkin hetkellä veronmaksajien rahaa laitetaan noin tuhannen miljoonaa euroa velaksi joka vuosi kehitysavun puitteissa.

On toki totta, kuten sieltä ilmaistiin, että kehitysavusta on leikattu, ja siitä pitääkin leikata tilanteessa, jossa myös suomalaisten palvelut ovat koetuksella. Suomalaisilta leikataan tämän taloustilanteen vuoksi, niin totta kai itsestään selvää on silloin, että myöskin kehitysavusta pitää leikata. [Pia Lohikoski: Se on teidän valintanne!] Itse kannatan ja uskoakseni perussuomalaiset kannattavat myös huomattavasti rohkeampia leikkauksia kehitysapuun, ja sellainen vapaaehtoinen kehitysapu olisi ehkä ihan selvittämisen arvoinen asia, jossa jokainen sitä niin puoltava voisi sitten omista rahoistaan lahjoittaa vapaaehtoiseen kehitysapuverokeräykseen rahaa.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Mutta joka tapauksessa olen täysin eri mieltä siitä, etteikö Suomi kantaisi globaalia vastuuta. Me tuetaan Ukrainaa, me annetaan velaksi kehitysapua ympäri maailmaa. Kyllä me kannamme globaalin vastuun, siitä te ette pääse mihinkään. [Ben Zyskowicz: Mauno Koiviston linjoilla! Ei pidä ottaa velkaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt vastauspuheenvuoron ministerin Valtoselle, kymmenen minuuttia, olkaa hyvä.

15.50 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille erinomaisesta, kattavasta keskustelusta.

Jos aloitan tästä Lähi-idän tilanteesta. Nyt on niin, että Suomi tukee kaikin mahdollisin tavoin tulitauon aikaansaamista ja panttivankien vapauttamista. Tässä vasemmistolta tuli useampi puheenvuoro sen puolesta, että pitäisi painostaa Israelia tulitaukoon. Nyt on niin, että viime viikkoina, jopa kuukausina, taitaa olla se toinen osapuoli, joka on jättänyt sopimuksen pöydälle tai ei ole jopa tullut edes neuvotteluihin, jota tosiaan alueella sekä Qatarin ja Egyptin että toisaalta Yhdysvaltain avulla yritetään kätilöidä. Sitä työtä me tosiaan tuemme, ja myös turvallisuusneuvosto YK:ssa on asettunut sen taakse, että toisaalta saadaan se tulitauko ja panttivangit vapaaksi ja toisaalta sitten rakennettua toki tätä pitkän aikavälin tähtäintä.

Mitä tulee Palestiinan asemaan, niin tässä akuutissa tilanteessa on erittäin tärkeää se, että me pidämme huolta, että palestiinalaisilla on rauhanomaiseen tulevaisuuteen sitoutunut toimija heitä edustamassa, ja se on palestiinalaishallinto. Yhdessäkään puheenvuorossa ei kiinnitetty huomiota siihen — näitä kaksoisstandardisyytöksiä tuli useita, tartun niihin myöhemmin — että Euroopan unioni on tässä kesällä hyväksynyt hätärahoituspaketin, 400 miljoonaa euroa, jolla nimenomaan ylläpidetään palestiinalaishallinnon kykyä toimia. Se rahoitus on mennyt pääasiassa opettajien ja terveydenhoidon henkilökunnan palkkojen maksamiseen, ja olemme samalla vedonneet myös, että Israel vapauttaisi palestiinalaishallinnolle sille kuuluvat verotulot ja tullitulot. Olemme tehneet tämän yhdessä Pohjoismaiden ministereiden kanssa, koska ilman, että palestiinalaishallinto pysyy pystyssä — tämä ei koske niinkään pelkästään Länsirantaa vaan koko palestiinalaisalueen tulevaisuutta — on vaikea nähdä ikään kuin rauhanomaista keskustelu- ja neuvottelukumppania, joka kuitenkin olisi edellytys sille, että voitaisiin tämän kahden valtion mallin pohjalta edetä.

Tosiaan tähän kaksoisstandardisyytökseen jokainen tietysti sanoo, mitä haluaa, mutta itse en allekirjoita sitä lainkaan. Se on ensinnäkin vahingollista sen kannalta, mikä meidän asemamme on erityisesti niissä keskeisissä kysymyksissä, jotka koskevat sääntöpohjaisen maailmanjärjestelmän tukemista, joka on meille pienenä maana aivan keskeistä: Ukrainan tukemisessa ja kaikissa näissä kysymyksissä. Esimerkiksi Euroopan unioni ja Suomi osana sitä on ylivoimaisesti suurin humanitaarisen avun antaja Gazaan. Sellaiset tahot, jotka tätä kaksoisstandardisyytöstä kernaasti viljelevät — katson nyt esimerkiksi Venäjään päin ja ehkä tuonemmaksikin itään — eivät läheskään sillä tavalla osallistu tähän tilanteeseen. [Vasemmalta: Hyvä kommentti!]

Tämän rinnalla tuemme itsestäänselvästi kansainvälisten tuomioistuinten työtä alueella. Tässä on syksyllä tulossa jälleen uusi käsittely asiaan liittyen. Suomi on aina kansainvälisen oikeuden takana.

Sitten vielä näihin kirjauksiin, mitä on selonteossa koskien Lähi-idän tilannetta, niin tämä oli vahvasti semmoinen asia, missä parlamentaarinen ryhmä sai sopia sen kirjauksen,

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

ja sitä on siinä kunnioitettu. Tässä tosiaan enemmän valoa tähän tilanteeseen, ja tilanne tosiaan elää kaiken aikaa. Tällä hetkellä eniten kannan huolta tästä Länsirannan tilanteesta, jossa valitettavasti väkivaltaiset siirtokuntalaiset ovat lisänneet toimiaan, ja EU:n piirissä nyt harkitaan pakotteiden laajentamista siellä.

No, sitten mitä tulee tähän ydinenergi lakiin ja sen päivittämiseen, hallitusohjelmassa on tosiaan kirjaus, että se on määrä päivittää vuoteen 26 mennessä. Vetovastuu siinä on TEMillä, työ- ja elinkeinoministeriöllä. Tarve johtuu ensisijaisesti — ja sanoisin, että pelkästään — energia- ja kilpailukykyistä. Se, että me olemme Naton jäseniä tai nyt myös olemme tehneet DCA-sopimuksen Yhdysvaltain kanssa, eivät edellytä meiltä minkäänlaisia lakimuutoksia ydinräjähteiden osalta. Tästä käytiin kesälläkin keskustelua erityisesti tämän DCA-sopimuksen osalta ja toki silloin aikanaan sitten Nato-jäsenyyden osalta.

Edustaja Kari toivoi laajaa parlamentaarista osallistamista: tähän tosiaan pyritään. Omalta osaltani tietenkin vastaan ulkoasiainvaliokunnan tiedottamisesta ja keskusteluista, ja toisaalta sitten olemme tietysti nyt erityisesti tämän selonteon osalta pitäneet parlamentaarisen ryhmän ajan tasalla. Tähän kyllä kaikki ministerit pyrkivät. Sitten tietysti tasavallan presidentti toimii eri tavalla, ei ole samanlaista velvoitetta, mutta hän on käsittääkseni kanssa ollut käytettävissä kaikkien vuoropuheluun, ja tosiaan numero on, että antaa tulla vaan viestiä ja puhelua.

Edustaja Kaikkosen tärkeään kysymykseen puolustusmäärärahojen osalta: Nyt on niin, että kaikki meidän vaikuttamistoimet itse asiassa suuntaavat siihen, että me tehtäisiin meidän ystäville, kumppaneille ja liittolaisille selväksi, että vähintään siihen kahteen prosenttiin olisi hyvä päästä. Ja toki sekin, että mikä on sitten bkt-osuus, on yksi asia. Ennen muuta nyt on kyse niistä suorituskyyvyistä, joita me tarvitaan toisaalta meidän oman pelotteen, puolustuksen, ylläpitämiseen mutta myös Ukrainan tukemiseen. Ja tähän liittyen saatiin nyt tuossa Nato-huipparissa kesällä oikeinkin hyvät kirjaukset sinne päätösasiakirjaan, jossa nimenomaan painotettiin sitä, että jokaisen maan tulisi osallistua bkt-osuudella, koska jos esimerkiksi nyt katsotaan Ukrainan tukemista, niin ei voi olla niin, että vain semmoiset maat, jotka kokevat ikään kuin saman uhan tässä ihan lähialueella, maksavat näin paljon enemmän kuin semmoiset maat, jotka ovat maantieteellisesti vähän kauempana, siitä huolimatta, että olemme yhdessä todenneet, että uhka on yhteinen ja se on tosiaan eksistentiaalinen kohdistuen koko liittokuntaan ja sitten vastaavasti, mitä tulee muuhun yhteisen pelotteen ja puolustuksen ylläpitämiseen.

Suomessa nytten tosiaan, kun meillä on nämä merkittävät puolustusmateriaali-investoinnit käynnissä, meidän puolustusmenothan ylittävät nyt reippaasti sen kaksi prosenttia tulevaisuudessa. Uskon, että paitsi koko hallitus myös varmasti laajasti koko eduskunta on sitoutunut siihen, että ainakin tässä kahdessa prosentissa pysytään, joten varmaankin lisätoimia on tulossa.

2,5 prosenttia pysyvästi: No, tätä keskustelua nyt laajasti käydään. Meillä ei ole siihen yksiselitteistä kantaa, mutta erittäin tärkeätä on se, että vahvaan puolustukseen ja pelotteeseen satsataan, koska kyllä meidän analyysimme mukaan tuo Venäjän uhka tulee olemaan pysyvä ja tosiaan merkittävä pitkään. [Välihuuto] — Joo, sieltä hyvin korjataan, että ei pysyvä, koska aina annamme mahdollisuuden muutokseen ja toivomme, että tulevaisuus on toisenlainen, mutta pitkäkestoinen.

No, sitten edustaja Haavisto ja edustaja Junnilakin kysyivät tästä Etyj-tilanteesta, ja se onkin tärkeä kysymys. Me ollaan nytten tällaisessa aika sumuisessa tilanteessa valmisteltu sitä puheenjohtajuuskautta ensi vuodelle, ja se tulee nojaamaan vahvasti Helsingin periaat-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

teisiin eli tosiaan siihen vuoden 75 päätösasiakirjaan, jonka sisältö ei ole sinänsä mitenkään mennyt vanhaksi vaan pikemminkin päinvastoin. Etyjin 57 osallistujamaasta kuitenkin lähes kaikki allekirjoittavat ne täysin siitä huolimatta, että Venäjä toimii niitä vastaan ja myös vaikeuttaa organisaation tilannetta. Mutta me tullaan nyt tällä Etyj-kaudella vahvistamaan erityisesti tässä Euroopan liepeillä olevien maiden ja erityisesti heidän kansalaisten ja kansalaisyhteiskuntien polkua kohti demokratiaa, syrjimätöntä markkinataloutta, pois korruptiosta, vapautta ja oikeusvaltiota, jotka ovat aivan keskeisiä myös toisaalta meidän arvojen kannalta mutta myös sitä, mitä ihmiset haluavat. Se mahdollistaa näille maille myös suuremman riippuvuuden semmoisista toimijoista kuten vaikkapa Venäjä.

No, sitten mitä tulee joidenkin papereiden allekirjoittamiseen, niin itse pidän niiden sisältöä tärkeämpänä kuin sitä, kuka nimensä niihin papereihin raapustaa.

Sitten edustaja Koskisen kysymykseen erityisesti tästä rauhanvälitystoiminnasta: Siis todella, todella tärkeää, ja on aivan totta, että Nato-jäsenyytemme ei missään nimessä estä meidän toimivuutta rauhanvälitystoiminnassa. Se tulee toden totta siten, että paitsi että se on meillä ulkoministeriössä keskeinen painopiste, niin meillä on myös merkittävästi järjestöjä, jotka tätä työtä tekevät, ja sitä me tuemme. Muun muassa tuolla Lähi-idän alueellahan meillä on ollut pitkään tällainen kakkosraiteen dialogi käynnissä, ja sitä jatkamme.

No, aika loppuu pian, mutta edustaja Aalto-Setälälle, ja joku toinenkin saattoi nostaa tämän ilmaston aivan keskeisenä myös pitkällä aikavälillä olevana turvallisuushkana. On totta, että se sellainen on, ja vaatii tosiaan merkittävästikin investointeja, että tältä uhkakuvalta vältytään. Jo nyt tiedetään, että se lisää muuttoliikettä, lisää pakolaisuutta, lisää monenlaista hätää alueilla, ja sen vuoksi on tärkeätä, että me ensisijaisesti myös nimenomaan investointien ja monenlaisen varautumisen keinoin sitä vastaan vaikutamme.

Viimeisenä nostan tähän tämän kysymyksen, kun täältä vasemmalta laidalta tuli ikään kuin kysymys siitä, että nyt mennään kehitysyhteistyössä alaspäin ja satsataan vain kauppapolitiikkaan. No, meillä on erikseen tosiaan tulossa tämä kehityksen selonteko ja kaupan selonteko, ja nämähän eivät ole mitenkään ristiriidassa. Siis kauppapolitiikka — ja syrjimätön nimenomaan yhteistyökaupan saralla ja investointien saralla — on juuri se, mitä kehittyvät maat meiltä haluavat. Juuri palasin Nigeriasta ja Ghanasta, ja se viesti, mitä sieltä tuli lähes jokaiselta, jonka tapasin, oli se, että ottakaa meidät tosissaan, käykää kauppaa meidän kanssamme. Tässä oli myös edustaja Kokon erinomainen kysymys siitä, miten me saadaan Afrikan kanssa madallettua heidän esteitään tulla Euroopan markkinoille nimenomaan tasavertaisesti tarjoamaan tuotteitaan ja palveluitaan. Tässä on aivan se ydin ja avain tulevaisuutta ajatellen. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on vielä puolisen tuntia aikaa tätä sovittua aikamäärettä, mutta nyt mennään sitten tähän puhujalistaan. — Ja puhujalistassa ensimmäisenä on edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.02 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Tätä presidentti Stubbin kampanjassaan lanseeraamaa käsitettä on avattu nimeämällä Suomen keskeisiksi arvoiksi demokratia, oikeusvaltioperiaate, kansainvälinen oikeus, ihmisoikeudet, rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Nämä ovat arvoja, jotka on helppo allekirjoittaa.

Valitettavasti on kuitenkin niin, että selonteko sisältää ristiriitoja suhteessa näihin tärkeisiin arvoihin, mikä herättää kysymyksiä konseptin soveltamisesta. Mikäli on niin, että

arvopohjaisessa realismissa arvot joustavat realismiksi nimettyjen kaupallisten intressien ja kylmän laskelmoinnin tieltä, ei voida puhua arvopohjaisuudesta. Arvopohjan hatarus näkyy selonteossa ainakin suhteessa kolmeen kysymykseen: palestiinalaisten kansanmurhaan ja epäläpinäkyvään Nato-politiikkaan sekä kehitysyhteistyön kaupallisissa painotuksissa ja rahoitustason leikkaamisessa.

Arvoisa puhemies! Israel toteuttaa Gazassa kansanmurhaa. Kymmeniätuhansia palestiinalaisia on tapettu, ja heistä yli puolet on naisia ja lapsia. Pulaa on ruuasta, juomasta, polttoaineesta, sähköstä ja lääkkeistä. Terveystieteiden huolto on romahtanut, eikä jätehuolto toimi. Ihmiset asuvat talojen raunioissa ja hökkeleissä tauteja levittävien likavesien keskellä.

Läntinen yhteisö on epäonnistunut näkemään ja tuomitsemaan Israelin kammottavien sotarikosten laajuuden, ja valitettavasti ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko jatkaa vaikenemisen kulttuuria. Siinä jätetään esimerkiksi mainitsematta Israel miehittäjänä sekä se, että Israel ylipäänsä harjoittaa sotatoimia Gazassa. Jos tätä käsittelyä vertaa tapaan, jolla selonteko aivan oikein ja täysin perustellusti tuomitsee yksiselitteisesti ja selväsanaisesti Venäjän hyökkäyssodan ja ilmaisee tuen Ukrainalle, ei kokonaisuudesta hahmotu arvopohjainen realismi, vaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan epäjohdonmukaisuus. Kaksoisstandardien sijaan Suomen täytyisi kyetä tuomitsemaan niin Venäjän, Israelin kuin kaikkien maiden kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet.

Arvoisa puhemies! Naton suhteen tarvitsemme vakavan keskustelun suvereniteetista, joka on perinteisesti ollut tärkeä arvo myös oikeistolle. Kun Natoon mentiin, ilmaistiin yhteinen tahtotila siitä, että silloinen kiire korvattaisiin käsittelemällä yksittäiset Natoon liittyvät kysymykset rauhassa, tarvittavan ajan kanssa. Tällä hetkellä vaikuttaa kuitenkin siltä, että demokraattinen keskustelu niin eduskunnan sisällä kuin ulkopuolellakin on saanut väistyä arvopohjaisen realismin tieltä, sillä keskustelut vaikuttavat käytävän hyvin pienessä piirissä. Emme esimerkiksi ole käyneet yhteistä arvokeskustelua siitä, tulisiko Suomen osallistua ydinsotaharjoituksiin vai eikö tulisi. Itse en kannata osallistumista.

Selonteossa sanotaan: ”Suomi ei ole asettanut Nato-jäsenyydelle kansallisia rajoitteita.” Rajoitteiden uupumisen alleviivaamisen sijaan arvopohjaisia kysymyksiä, kuten ydinsotaharjoituksiin osallistumista, täytyisi käsitellä parlamentaarisesti siten, että kansanedustajat ovat hyvin informoituja. Nyt näin ei ole. Tässä on kyse suvereniteetista, koska Suomella on mahdollisuus päättää itse, millaisen toimijuuden me suhteessa Natoon ja Naton jäsenenä otamme.

Vasemmistoliiton linja on, että Suomen jäsenyys Natossa on puolustuksellinen eikä maahan oteta ydinaseita. Naton jäsenenä Suomen tulee myös johdonmukaisesti olla aina ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolella. Näistä asioista ei voida linjata kokoomuksen ulko- ja turvallisuuspoliittisella värisuoralla, vaan asioista täytyy kyetä käymään laajaa, demokraattista keskustelua.

Arvoisa puhemies! Vaikka ulkoministeri Valtonen äsken tässä sanoi, että kauppapolitiikka on sinänsä tärkeä osa kehityspolitiikkaa, on kuitenkin niin, että kehitysyhteistyön ja siihen liittyvän politiikan suhteen tämä arvopohjainen realismi näkyy selkeimmin siinä, että ensimmäistä kertaa koskaan Suomen ensisijainen tavoite ei ole poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta. Sen sijaan puhutaan viennin vahvistamisesta.

Kestävän kehityksen tavoitteisiin sitoutuminen on selonteossa hyvä asia, mutta samalla on syytä muistaa, että hallitus leikkaa kehitysyhteistyön rahoitusta merkittävästi. Kehitysyhteistyö on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, sillä se on vaikuttava tapa vahvistaa glo-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

baalisti rauhaa ja vakautta. Siitä tinkimisessä ei ole mitään arvopohjaista, eikä itse asiassa myöskään realismia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg.

16.08 Jarmo Lindberg kok: Arvoisa rouva puhemies! Uuden ajan ulko- ja turvallisuuspolitiikka on oivallinen otsikko tälle selonteolle, jossa on todettu, että etupiirijakoja tavoittelevan Venäjän aggressiivisten toimien seurauksena Suomen turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti. Venäjä pyrkii kasvattamaan vaikutusvaltaansa vastakainasettelulla länsimaiden kanssa. Venäjän vihamieliset hybridi- ja sabotaasitoimet ovat ulottuneet laajasti Eurooppaan, eikä Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan loppua ole näköpiirissä, minkä seurauksena Suomi varautuu yhdessä EU-kumppanien ja Nato-liittolaisten kanssa Venäjän aggression laajenemiseen Euroopassa. — Selonteossa vallitseva turvallisuuspolitiikan tilanne on kuvattu realistisesti ja perusteellisesti. Hyvä niin.

Nato-jäsenyys merkitsee Suomelle uutta aikakautta, johon pitkään jatkunut kumppanuus valmisti sotilaallisesti. Nyt Suomi arvioi turvallisuuttaan Naton yhteisen puolustuksen näkökulmasta ja ylläpitää vahvaa kansallista puolustuskykyä osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta. Suomi on uusi Naton etulinjan maa, minkä vuoksi meillä on erityisasema Naton ja Yhdysvaltojen silmissä. Meistä ollaan kiinnostuneita, meitä kuunnellaan ja meidän mielipiteitämme arvostetaan. Nato-jäsenyys asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista puolustusyhteistyötä. Olemme aktiivisilla toimilla jo saaneet toivottuja tuloksia Nato-asemaamme.

Suomi on Naton täysjäsen, mikä helpottaa uudella tavalla sotilaallista ja teollista yhteistyötä liittokunnan sisällä. Nato on nopeasti vastannut Venäjän toimiin ja ylläpitää uskottavaa puolustuskykyä koko ajan, mutta uusien operaatiosuunnitelmien, joukkojen ja komentorakenteen ylösajaminen ottaa oman aikansa. Läheisten kumppanimaiden kanssa tehtävällä sotilaallisella yhteistyöllä on edelleen merkitystä, kuten on suurimman sotilasmahdin, Yhdysvaltojen, kanssa tehtävällä syvenevällä yhteistyöllä.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unioni säilyttää asemansa Suomen tärkeimpänä poliittisena ja taloudellisenä viitekehyksenä ja arvoyhteisönä, mutta EU:lla ei ole omaa armeijaa eikä perussopimusten mukaan yhteisestä budjetista voida rahoittaa menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, millä on tietysti ollut merkitystä EU:n puolustukseen. Valtaosa Euroopan puolustuksesta hoidetaan Naton ja kansallisten asevoimien toimesta. EU:lla ei ole yhteisiä komento- tai joukkorakenteita eikä sotilaallista puolustus suunnittelua jäsenmaiden puolustamiseksi. EU:n strategisessa kompassissa ei edelleenkään ehdoteta EU:n kehittämistä yhteisen puolustuksen organisaatioksi.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan EU toimi nopeasti, yhtenäisesti ja päättäväisesti. EU teki sodan alettua nopeat päätökset pakotteista ja on jatkanut pakotekierroksilla määrätietoisella linjalla. Venäjän hyökkäys yhdisti EU:n tavalla, jota presidentti Putin todennäköisesti ei kyennyt ennakoimaan. Ukrainan sota on selkeyttänyt ja konkretisoinut Naton ja EU:n rooleja Euroopan ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Nato vastaa sotilaallisesta puolustuksesta komentorakenteen ja yhteisen puolustus suunnittelun avulla. Heti sodan alussa tuli selväksi, mikä on Naton täysjäsenyyden ja kumppanuuden ero. EU on ollut aktiivinen pakotepolitiikassa ja on tehokas Ukrainan poliittisessa, taloudellisessa ja materiaalisessa tukemisessa.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Yhdysvaltojen sitoutuminen Natoon ja sotilaallinen panostus Eurooppaan ovat olennaisia myös Suomen turvallisuuden kannalta. Yhdysvaltojen painopisteen muutoksesta Tyyneellämerellä on puhuttu jo vuosia, mutta käytännössä Yhdysvallat on ollut sitoutunut ennistä enemmän Eurooppaan, myös presidentti Trumpin aikakaudella. Naton strategiassa Venäjä on nimetty suurimmaksi uhaksi Pohjois-Atlantin alueen vakaudelle. Kaikilla Pohjoismailla on uudet tai uusitut puolustusyhteistyösopimukset Yhdysvaltojen kanssa. Tämä mahdollistaa operatiivisen suunnittelun, ennakkovarastoinnin ja joukkojen harjoittelun. Sopimus nostaa sotilaallisen yhteistyön uudelle tasolle sekä tekee yhteistyöstä vakaata ja ennakoitavaa, oli Yhdysvalloissa presidenttinä kuka tahansa marraskuun vaalien jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Presidentti Putin valittiin uudelleen kuudeksi vuodeksi, mikä merkitsee sitä, että nykyinen meno tulee jatkumaan. Sitä ei tarvitse arvuutella, mutta sota Ukrainassa päättyy joskus. Silloin naapurinamme on edelleen Venäjä, jolla on suuret asevoimat ja uudistettu sotatarviketuotanto. Toivottavasti Nato on saanut suunnitelmansa valmiiksi, Eurooppa puolustustarviketeollisuuden ajettua ylös ja Yhdysvallat on edelleen sitoutunut Euroopan puolustukseen, sillä joskus Venäjä kykenee palauttamaan joukkoja ja aseita takaisin uudelleen perustettuun Leningradin sotilaspiiriin. Suomen tulee nyt varautua tulevaisuuteen uudella tavalla Naton ja EU:n jäsenenä sekä Yhdysvaltojen tärkeänä kumppanina.

Ja lopuksi: Suomi on toiminut uudessa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ympäristössä ketterästi linjaten politiikkansa uusiksi historiallisella tavalla. Hallitus on tehnyt erinomaisen, eteen katsovan selonteon uuteen turvallisuusmaailman. Me Suomessa olemme hereillä ja valmiina. [Ritva Elomaa: Olipa asiantunteva puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.14 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta ei edistetä valikoiden vaan aina ja johdonmukaisesti. Tässä selonteossa tuomitaan täysin oikein Venäjän laiton hyökkäyssota Ukrainassa ja Krimin laiton miehitys sekä annetaan Ukrainalle Suomen täysi tuki, kuten pitääkin.

Lähi-idän konfliktista puhutaan selonteossa kuitenkin valitettavan suppeasti, vaikka Israelin sotatoimet Gazassa ovat johtaneet humanitaariseen kriisiin ja siellä on kuollut kymmeniä tuhansia palestiinalaisia.

Selonteossa ei mainita edes sitä, että Israel miehittää Palestiinaa kansainvälisen oikeuden vastaisesti. Suomen pitää pystyä tuomitsemaan niin Venäjän kuin Israelin ja kaikkien muidenkin maiden kansainvälisen oikeuden vastainen toiminta. Tarvitaan konkreettisia tekoja ja painetta Israelia kohtaan, jotta se lopettaa Gazan pommittamisen ja palestiinalaisten siviilien brutaalin tappamisen.

Myös Länsirannan kasvavalle väkivallalle palestiinalaisia kohtaan ja Israelin laajenevalle siirtokuntapolitiikalle on saatava stoppi. Israelille on asetettava talouspakotteita, EU:n ja Israelin välinen vapaakauppasopimus on jäädytettävä, ja Suomen on lopetettava asekauppa Israelin kanssa.

Suomen on tunnustettava Palestiina nyt. Lähes kolme neljäsosaa YK:n jäsenmaista on tunnustanut Palestiinan valtion, esimerkiksi Ruotsi teki niin vuonna 2014. Norja, Irlanti ja Espanja tunnustivat Palestiinan valtion tämän vuoden toukokuussa. Palestiinalaisille on annettava toivoa paremmasta tulevaisuudesta ja osoitettava heille, että rauhanomainen tie

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kohti itsenäistä Palestiinan valtiota on mahdollista ja että kansainvälinen yhteisö on sitoutunut sen toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Myös Länsi-Saharan jäänyt konflikti ansaitsee kansainvälisen yhteisön huomioon. Sitä ei kuitenkaan mainita tässä selonteossa eikä sitä mainittu debatissaakaan tässä salissa. Vaikuttaakin siltä, että Suomen kanta Länsi-Saharan itsemääräämisoikeuteen on hiljattain muuttunut.

Länsi-Saharaa kutsutaan Afrikan viimeiseksi siirtomaaksi. Espanjan siirtomaavallan päätyttyä Marokko on miehittänyt aluetta kansainvälisen oikeuden vastaisesti vuodesta 1975 saakka. Morokko pitää Länsi-Saharaa oman valtionsa osana, mutta kansainvälisen tuomioistuimen mukaan Marokolla ei ole alueeseen historiallisia siteitä, ja alueen asukkailla on kansainvälisen oikeuden mukainen itsemääräämisoikeus. Marokko on kuitenkin estänyt Länsi-Saharan kansanäänestyksen järjestämisen vuodesta 1991 asti. Länsi-Saharan itsenäisyysliike, Polisario, vaatii itsemääräämisoikeutta ja kansanäänestyksen järjestämistä itsenäisyydestä.

Suuri osa länsisaharalaisista eli sahraveista asuu pakolaisleireillä Algeriassa. Miehityksen alla sahraveihin kohdistuu ihmisoikeusloukkauksia.

Suomi on hiljattain antanut tukensa Marokon niin kutsutulle autonomiasuunnitelmalle, joka liittäisi Länsi-Saharan osaksi Marokkoa ja estäisi Länsi-Saharan kansainvälisen oikeuden mukaisen itsemääräämisoikeuden. Riskinä on, että tämä suunnitelma estää lopullisesti itsenäisen Länsi-Saharan valtion syntymisen ja normalisoisi Marokon miehityksen.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi vielä saman, millä aloitin. Ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta ei edistetä valikoiden vaan aina ja johdonmukaisesti. Toivon, että Suomi muistaa tämän Ukrainan lisäksi niin Gazan kuin myös Länsi-Saharankin kohdalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on tehty suurella huolella, erinomaisella yhteistyöllä ja ministerin erinomaisessa, vahvassa ohjauksessa. Kiitoksia kaikille teille hienosti tehdystä työstä.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään tänä päivänä aivan uudessa ympäristössä, uutena aikana. Liityimme Naton jäseneksi 4. päivä huhtikuuta 23, ja nyt olemme osa liittokuntaa ja teemme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa näissä olosuhteissa ja myös yhtenä liittokunnan jäsenenä. Tämä pitää joka hetki muistaa. Suomella sitä paitsi on erittäin tärkeä asema Naton pohjoisimpana jäsenenä. Onhan meillä yhteistä rajaa itäisen naapurimme kanssa reilu 1 300 kilometriä, ja kaikki tämä raja-alue on vielä lähellä Venäjän omien tärkeiden strategisten tukikohtien aluetta, joten tässä on meillä erittäin haastava toimintaympäristö.

Oman turvallisuutemme takaamisen pitää olla meillä asia numero yksi, niin kuin se aina on ollut. Tätä tukee yleinen asevelvollisuus tietenkin, ja sitten alueellinen puolustus. Tässä, arvoisa rouva puhemies, kun alueellinen puolustushan tarkoittaa, että koko maata puolustetaan, jokaisella neliömetrillä, vähän voisi tavallisen politiikan puolelle poiketa sanomalla, että kunpa aluekehittäminenkin olisi saman perusteista, eliikkä koko maata kehitettäisiin yhtäläisesti. Se olisi myös tärkeä osa meidän omaa puolustustamme. Esimerkkinä voi mainita Itä-Suomen nykyisen kohtalon. Olemme siellä todella jääneet paitsioon lähes kaikesta, ja meille on kyllä monesti luvattu monta hyvää asiaa. Toivon, arvoisa puhemies,

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

että tästä asiasta myös ministeri vie viestiä valtioneuvostoon, että Itä-Suomen tilanne on, puhelinyhteydet mukaan lukien, erittäin huono. Tilanne on äärimmäisen vakava, kun eivät enää terveydenhuoltopalvelutkaan kunnolla pelaa, kun yhteyttä aluehälytyskeskukseen ei meinaa saada. Toivon, että tähän tulee pikaista parannusta.

Joka tapauksessa meidän reservi toimii, ja kaikki meidän puolustushan perustuu hyvin koulutetulle reserville ja sille, että meillä on kunnan varusteet. Niitä varusteitahan päivitetään koko ajan uusilla, ja nyt on Maavoimien vuoro, kuten muistaakseni moni teistä on sanonut, ja keskustan puheenjohtaja Antti Kaikkonenkin siteerasi omassa puheenvuorossaan tätä asiaa.

Valtakunnan rajan turvaamisen, meidän rajamme koskemattomuuden ja ihmisten turvallisen elämän tässä maassa pitää olla valtiovallan tärkein asia. Tämähän on koko puolustusselonteon lähtökohta. Turvallinen elämä Suomessa on meille kaikille koko kehittymisen ja koko Suomen hyvinvoinnin asia numero yksi. Tätä tilannetta kuitenkin uhkaa meidän nykyinen taloudellinen tilanteemme. Kun katsoo noita Suomen valtion rahatilanteita tänä päivänä, niin sellainen valtio, jonka talous on menossa kuralle ja on jo kuralla, tarkoittaa myös sitä, että emme pysty näitä perinteisiä tärkeitä asioita hoitamaan, esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Miten me hankkisimme Puolustusvoimille uutta kalustoa, jos rahat ovat ajat sitten jo loppuneet ja vahvasti velalla elämme?

Tämän takia, arvoisa puhemies, milloin me lopetamme tämän rahan haaskaamisen meidän nykyiseen ilmastopolitiikkaan, joka perustuu aivan väärille luvuille ja maksaa tälle maalle viidestä kymmeneen miljardia joka vuosi ylimääräistä menoa? Meillä on yhden promillen osuus maailman päästöistä, ja tämä on jumalan asemaan nostettu. Metsiä hakataan ja pilataan, vienti sakkaa, työpaikat vähenevät, ja tuottavuus ei ole 15 vuoteen kasvanut. Me emme pysty lopettamaan esimerkiksi Puolan tai Venäjän kivihiilen polttoa millään. [Inka Hopsun välihuuto] — Ei meidän promillen osuudella pysty mitään tekemään. Me olemme hiilineutraali maa, ja turha sinne on rahaa enää työntää. Meidän pitää palata realistiseen politiikkaan myös ilmastopolitiikassa. Se on myös osa puolustuspolitiikkaa.

Kun katsoo vielä meidän huoltovarmuuttamme yleensä, aivan niin kuin monessa puheenvuorossa tässä aikaisemmin olemme kuulleet, ruuan hankkiminen tähän maahan ei ole enää niin varmaa kotimaisista lähteistä. Maatalous voi todella huonosti, kaksi—kolme tilaa per päivä lopettaa tuotantonsa, ja me vain panostamme ilmastopolitiikkaan ja teemme valtavia suometaanipumppuja tuonne ja tuhoamme metsiämme. Eihän tässä ole mitään järkeä tässä Suomen politiikassa, että rahaa työnnetään kuin heikkopäiset ajattelematta, mitä siitä seuraa. Tämän takia ruuan ja oman elintarviketuotannon takaaminen tässä maassa pitää nostaa asiaksi numero kaksi vähintään.

Ja samoin yhtä lailla energiapolitiikka: Tällä hetkellä elämme ihan käsittämättömiä energiapolitiikan aikoja. Katselin sähkön hintoja, että huomenna lähentelee 20:tä senttiä sähkön hinta. Sille varmaan löytyy joku selitys, mutta se kuvaa, että energiapolitiikkamme on heikoissa kantimissa. Kotimainen turve pitää ottaa takaisin huoltovarmuuspolttoaineeksi ihan oikeasti ja sillä varmistaa se, että maatalous voi hyvin ja myös että energiantuotanto voidaan turvata kaikissa olosuhteissa.

Tällainen meno, mitä me nyt... Saimme kuulla eilen, että Mario Draghi esittää, että 800 miljardia pitäisi taas joka vuosi ottaa yhteistä eurooppalaista velkaa lisää. Tämähän tarkoittaa sitä, hyvät edustajakollegat, että tämä maa joutuu kohta Euroopan unionin velkamenetelyyn, ja siitä ei sitten hyvä heilahda. Toivottavasti tulee järki tähän politiikkaan. Näinhän ei voi jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

16.24 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Turpeesta takaisin selontekoon. Tämä selonteko on kirjoitettu hyvin haastavassa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Venäjän aloittama bruttaali hyökkäyssota Ukrainassa on järkyttänyt koko Eurooppaa, ollut traaginen murhenäytelmä, joka on tuonut sodan kauhut hyvin lähelle meitä. Samalla se on muistuttanut meitä siitä, miksi sotien ehkäiseminen ja rauhan vaaliminen on meidän tärkeimpiä ulko- ja turvallisuuspoliittisia tehtäviämme.

Diplomatian ja aidon vuoropuhelun on oltava Suomen tie myös epävarmoina aikoina, tämä on sitä todellista resilienssiä. Asevarustelun kiihtyessä ja retoriikan koventuessa ensisijaisen tavoitteen on oltava aina se, ettei ensimmäistä laukausta ammuta, ei täällä meillä, eikä missään muuallakaan. On sanomattakin selvää, että tuen Ukrainalle on jatkuttava.

Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomea ympäröivä turvallisuustilanne on vaikeasti ennakoitavissa ja sota Euroopassa pauhaa, niin on tietenkin selvää, että ei meillä ole varaa myöskään naivismiin. Suomen turvallisuudesta on huolehdittava. Uskottava oma maanpuolustus ja korkea maanpuolustustahto ovat olleet aina tärkeä osa tätä palettia ja niihin nojaaminen jatkossakin on itsestäänselvyys. Oleellista on myös se, että me suomalaiset yhtenäisesti koemme tämän maan puolustamisen arvoiseksi, siksi myös sisäpoliittisilla ratkaisuilla on vahva vaikutus turvallisuuteen. Tähän palaamme tarkemmin puolustuspoliittisen selonteon yhteydessä.

Arvoisa rouva puhemies! Jäsenyys Natossa muuttaa asemaamme kansainvälisessä politiikassa, mutta me itse määrittelemme paljolti sen, minkälainen toimija Suomi on osana puolustusliittoa. Myös Nato-Suomen on oltava uskottava, oma-aloitteinen ja johdonmukainen ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolustaja. Retoriikan on lähdeittävä aina rauhan asiasta ja konfliktien ehkäisemisestä. Tämänkaltaista realismia meidän on arvojemme pohjalta tässä turvallisuustilanteessa rakennettava.

Ajatus kokoaan isommasta Suomesta keskellä haastavia ja voimakkaita ulkopoliittisia muutoksia on edelleen kunniakas päämäärä, mutta esimerkiksi Gazan kohdalla me olemme vaienneet, me olemme epäonnistuneet. Maamme johto, aivan oikein ja ymmärrettävästi, on näkyvästi kyennyt tuomitsemaan Hamasin ja Venäjän tekemät hirveydet, mutta Israelin kohdalla näin ei ole tapahtunut. Tuplastandardit, vaikeiden asioiden välttely ja vaikeutuminen, eivät voi olla ikinä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja. Palestiinan tunnustaminen onkin tässä tilanteessa välttämätöntä.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meidän pitää kyetä käymään avointa keskustelua siitä, minkälaista Nato-linjaa tässä maassa rakennetaan. Jäsenyydestä päätettiin yhdessä isolla enemmistöllä tässä salissa, joten olisi oikein keskustella yhdessä myös sen jäsenyyden suunnasta ja yksityiskohdista. Tämän suhteen kysymys on vain ja ainoastaan siitä, minkälainen toimintalinja valitaan. Tosiasia on, että yhdessä parlamentaarisesti pureksittu linja on lopulta kestävin ja vakain. Jos tässä keskustelussa halutaan välttää kriittisiä ja monenlaisia äänenpainoja ja halutaan keskustella asioista vain pienen piirin kesken, niin silloin menemme jo kovaa vauhtia väärään suuntaan.

Toivon Suomen Nato-jäsenenäkin jatkavan laajaan turvallisuuskäsitykseen ja ihmisoikeuksiin perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja toimivan aktiivisena rauhanvälittäjänä ja aseidenriisun edistäjänä maailmalla. Toivon, että tästä salista lähtee systemaattisesti painava viesti ydin- ja joukkotuhoaseiden kitkemisen puolesta.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Suomen on tehtävä osansa myös globaalin kehityksen puolesta. Kehitysyhteistyötä on jatkettava ja vahvistettava. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen maailmanlaajuisesti on myös hyvinvoivan Suomen tehtävä. Meidän on erityisen aktiivisesti edistettävä naisten, tyttöjen ja vähemmistöjen asemaa. Kauppapoliittisia nyansseja on turha laittaa vastakkain kehityspoliittisen kunnianhimon kanssa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa linjataan aseviennin osalta muun muassa näin: ”Suomi ei aseta puolustustarvikeviennille tiukempia kriteereitä kuin keskeiset eurooppalaiset verrokki- maat. Suomen vientilupapäätökset ovat johdonmukaisia. Kerran luvitettujen tuotteiden ylläpito ja päivittäminen hyväksytään lähtökohtaisesti, puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain uudistamistarpeet arvioidaan.”

Tähän liittyen haluaisinkin kysyä ministeri Valtoselta, minkälaisia asevientikriteerejä Suomi jatkossa tulee rakentamaan, minkälaisia periaatteita meillä tulee jatkossa olemaan sen suhteen, kenen kanssa me asekauppaa käymme? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa. — Sitten meillä valitettavasti on aika loppu tähän varattuun aikaan, ja sitten me siirrymme seuraavaan asiaan, mutta juuri tämä ehditään tähän vielä ottaa, kun puolelta menee kiinni.

16.29 Ritva Elomaa ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Turve- ja ruuantuotanto kuuluvat turvallisuuteen, koska ne ovat huoltovarmuutta.

Tämän vuoden ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko on ensimmäinen sen jälkeen, kun nykyinen tasavallan presidentti astui virkaansa. Painopisteen muutos on kiinnostava ja heijastelee aikaa, jota elämme. Terminä ”arvopohjainen realismi” on tulkinnanvarainen, koska ensin tietysti pitää määritellä, mitä nämä arvot ovat. Selonteon alussa sanotaankin, että pidämme kiinni meille tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Samalla olemme valmiita vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme.

Totta kai ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme kääntyi uusi sivu sen jälkeen, kun liityimme Naton jäseneksi. Siitä eteenpäin olemme olleet sotilaallisesti liittoutunut maa ja selkeästi puolemmme valinneet. Nato-jäsenyys selkeyttää ulko- ja turvallisuuspoliittista asemaamme, joka viimeistään vuodesta 1995 alkaen on ollut selvästi osa läntistä arvoyhteisöä. Sotilasliiton jäsenyydestä huolimatta meidän tulee pitää ennen kaikkea huolta omasta turvallisuudestamme. Niinhän me olemme tehneet säilyttämällä viisaasti yleisen asevelvollisuuden silloinkin, kun jotkut sen halusivat lakkauttaa. Lisäksi olemme varautuneet hybridiuhkiin esimerkiksi säätämällä rajalain. Itänaapurimme on kekseliäs, emmekä voi olla varmoja, millä kaikin tavoin se aikoo meitä lähivuosina häiritä. On varauduttava jatkuvasti kaikkiin erilaisiin vaikuttamiskeinoihin, kuten esimerkiksi informaationsodankäyntiin ja tietotekniseen häirintään. Nämä siis välineellistetyn maahantulon uhan lisäksi, johon rajalaki juuri pyrkii vastaamaan.

Venäjä on lisännyt ja tulee jatkossa entisestään lisäämään sotilaallista toimintaansa Suomen lähialueilla. Arktinen alue herättää paljon mielenkiintoa, joten on oletettava, että Venäjä lisää panostustaan Jäämerellä. Lisäksi Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet tulevat lisäämään Venäjän sotilaallista voimaa lähellä Suomen rajaa. Nyt Venäjän panokset ja mielenkiinto ovat lähes kokonaan Ukrainassa, mutta konfliktin siellä joskus päättyessä kääntyy mielenkiinto muualle. Ukrainan sota on muuttunut kulutussodaksi, jossa Venäjällä on

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

paremmat resurssit ilman lännen merkittävää apua. Yhdysvaltojen tämän syksyn presidentinvaalit luultavasti vaikuttavat konfliktin kehittymiseen tammikuun 2025 jälkeen, kun uusi presidentti on astunut virkaansa. Myös Venäjän sisäinen kehitys on vaikeasti ennakoitavissa, kuten raportissa todetaan. Selvää on, että hyökkäyssodassaan Venäjä on täysin häikäilemätön. Ukrainan sota sen on jo näyttänyt.

Mutta ihan lopuksi totean, arvoisa puhemies, että olen tämän kaiken myllerryksen keskellä luottavainen siihen, että valtiojohtomme tekee kuitenkin viisaita ulko- ja turvallisuuspoliittisia ratkaisuja myös jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.10.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. Kysymyksessähän on selonteko. — Siellä ensimmäisenä on edustaja Kokko. Olkaa hyvä.

17.11 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Olemme jo käyneet varsin monipuolista ja kattavaa keskustelua ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta, ja ehkä itselläni on muutama nosto sinänsä ansiokkaasta paperista, josta kyllä näkyy seurantatyöryhmän kädenjälkin hyvin vahvasti.

Ensi sijassa ehkä tämä analyysi toimintaympäristöstä. Viittasin siihen jo debattipuheen-vuorossakin liittyen nimenomaan tähän, pitäisikö meidän viimeinkin avata silmät oikeasti sille todellisuudelle, että Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 2014 eikä vasta helmikuussa 2022. [Sofia Vikman: Meillä taitaa olla erimielisyyttä!] Se on tietysti myös selvää, että Ukrainan sota ja myöskin konfliktit Georgiassa ja ylipäättänsä Venäjän voimapolitiikka tähtäävät siihen, että Vladimir Putin saisi nostettua Venäjän takaisin Yhdysvaltojen rinnalle maailman toiseksi supervallaksi ja sitä kautta palautettua sen aseman, minkä se menetti Neuvostoliiton hajotessa. Se on selvää, että Venäjä ei halua neuvotella maaryhmien tai monen muun valtion kuin Yhdysvaltojen kanssa. Siinä suhteessa ehkä Venäjän sitoutuminen ja tukeutuminen Kiinaan heikentää edelleen Venäjän uskottavuutta, koska on nähty, että Kiina tulee ensisijassa käyttämään hyväksi Venäjän nykyistä heikkoa alennustilaa kansainvälisessä politiikassa sekä maan tarpeita liittyen Ukrainan sotaan. Kun on nähty muun muassa, miten Kiina on toiminut Venäjän luonnonvarojen hyödyntämisessä, niin tämä varmasti tulee jatkumaan.

Se, mikä on ankkuroinut Yhdysvallat Euroopan puolustukseen, eli Naton ylläpitäminen, varmasti tulee seuraavien vuosien aikana entisestään korostumaan riippumatta siitä, mikä puolue tai kuka henkilö Valkoisessa talossa tulee valtaa pitämään, sillä Yhdysvallat on kyllä sitoutunut Euroopan puolustamiseen. Tästä itse asiassa hyvin nostettiin jo iltapäivän keskusteluissa esille se, miten Yhdysvaltojen kansainvälinen vaikutusvalta nimenomaan perustuu liittolaisten verkostoon ja liittolaisiin tukeutumiseen. Oikeastaan kylmän

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

sodan jälkeen Yhdysvallat ei ole yhtään sotilasoperaatiota käynyt ilman, että se on tukenut Euroopassa tai Aasiassa olevien liittolaisten tukeen. Tämä on tietysti hyvä osoitus siitä, mikä merkitys Euroopalla on Yhdysvaltojen kansainvälisessä suuressa strategiassa, ja tästä on tietysti hyvä ottaa niin sanotusti ne hyödyt irti.

Ehkä on myös hyvä huomata, että sitä, mitä jo edellinen hallitus aloitti, toivottavasti nykyinen jatkaisi, ja se liittyy nimenomaan suhteiden luomiseen yksittäisiin Yhdysvaltain osavaltioihin. Nehän ovat Yhdysvaltojen järjestelmässä monessa mielessä hyvinkin riippumattomia yksiköitä verrattuna siihen politiikkaan, mitä Washingtonissa tehdään vaikka ilmastomuutoksen torjunnan suhteen. Varmasti Suomen taloudellisille eduille, Suomen kilpailukyvyille, useille sektoreille, olisi erittäin hyödyllistä, mikäli suhteita pystyttäisiin entisestään tiivistämään Yhdysvaltojen osavaltioiden, kuten esimerkiksi Teksasin kanssa.

Toinen ehkä merkittävä huomio liittyy siihen, mistä tasavallan presidenttikin on jo puhunut, nimenomaan YK-järjestelmän uudistamiseen. Olemassaolon aikanaan YK on saavuttanut paljon, useita konflikteja on kyetty rauhanomaisesti ratkaisemaan, köyhyys, aliravitsemus, lapsikuolleisuus on merkittäväällä tavalla vähentynyt maailmasta sekä monia muitakin ongelmia ratkaistu. Mutta erityisesti se YK:n perustehtävä eli kovan turvallisuuden ja rauhan takaaminen on epäonnistunut merkittävästi nimenomaan turvallisuusneuvoston tehottomuuden seurauksena. Itse asiassa YK:tahan edelleen johdetaan vanhan maailmanjärjestyksen mukaisesti, eli sillä perusteella, millä puolella maailman maat olivat toisessa maailmansodassa. Tähän on tietysti hyvä nyt, kun Suomikin tulee käymään kampanjaa YK:n turvallisuusneuvostoon, nimenomaan nostaa esille se, mitenkä maailmanjärjестtöä voitaisiin uudistaa. Tapahtuuko se turvallisuusneuvoston jäsenmäärää lisäämällä tai mahdollisesti puuttamalla pysyvien jäsenten veto-oikeuteen, se on sitten ihan ehkä reaali-poliittinen kysymys, mikä on parhaiten toteutettavissa.

Sitten ehkä pari huomiota, mitä varsinkin salin vasemmalta laidalta tuli liittyen tähän Nato-yhteistyöhön, ydinasekysymykseen sekä ulkomaisiin joukkoihin. Tietysti se on hyvä todeta, että ei ole olemassa mitään Nato-joukkoja, vaan kaikki liittolaismaiden joukot, myös Suomen asevoimat, ovat Naton joukkoja. Ja ehkä se ydinasekysymyksen kilpistyy siihen, että se on oikeastaan se syy, miksi Suomi päätti Natoon liittyä: että nimenomaan saadaan se kollektiivisen puolustuksen turva, joka viime kädessä sitten tulee tapahtumaan valitettavasti Yhdysvaltojen joukkotuhoaseiden avulla. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

17.16 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Demokratian tila jatkaa heikkenemistään ympäri maailmaa. Kansainvälisen IDEA-instituutin vuosiraportissa todetaan, että autoritarismia kohti liikkuvien maiden määrä on ollut kaksinkertainen suhteessa demokratisoituvien maiden määrään viimeisten kuuden vuoden aikana. Käytännössä demokratian eteneminen loppui jo vuonna 2000. Tuoreen World Values -tutkimuksen mukaan demokratiaa pitää erittäin hyvänä asiana enää alle puolet maailman ihmisistä. Tämän kehityksen ymmärtäminen ja sen ymmärtäminen, miten reagoimme siihen, on oleellista, kun haluamme hahmottaa Suomen ja Euroopan pitkäjänteistä ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta osana muuta maailmaa.

Tämä kehitys haastaa entisestään nykyistä monenkeskistä, sääntöpohjaista yhteistyötä, ja näemme, kuinka suurissa haasteissa YK on vastatakseen yhteisesti globaaleihin kriiseihin, oli kyse sitten Palestiinan kansanmurhasta tai koko ajan kasvavasta määrästä aseelli-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

sia konflikteja ja pakolaiskriisejä. YK on kuitenkin yhä kyennyt luomaan ratkaisukehikko- ja ihmiskunnan olemassaoloa uhkaaviin haasteisiin kuten luontokatoon ja ilmaston kuume- nemiseen. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selontekomme sitoutuukin niin Pariisin ilmasto- sopimukseen kuin Kunmingin—Montrealin luontosopimukseen. Kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttaminen määritellään myös yhä päämääräksi ulko- ja tur- vallisuuspolitiikallamme, ja päämäärää siinä tosiaan riittääkin, sillä näyttää siltä, että vain viisitoista prosenttia kestävän kehityksen tavoitteista saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Samoin selonteko sisältää tuen vahvalle YK:lle, sillä näemme, että pienen maan etu on rat- koa asioita yhdessä, ei jättää päätöksiä vain isojen pöytään. EU on meille jatkossakin tär- kein ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteisö.

Toivottavasti nämä sitoumukset näkyisivät myös kehityspoliittikkamme rahoitusratkai- sussa. Nyt selonteon ja tämän vaalikauden kehityspoliittikan miljardin leikkauslinja eivät johda samaan maaliin. Kauden lopussa kehitysyhteistyörahoituksen taso tulee olemaan vain puolet kymmenen vuoden takaisesta rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Globaalit haasteet eivät nouse selonteon kärkeen, vaan sota Euroo- passa vie tarkastelukulman kapeammaksi, turvallisuusorientoituneeksi. Afrikkaa käsitel- lään UTP-selonteossa samassa laajuudessa kuin Kiinaa, mikä tarkoittaa laajasti, ja voi sa- noa, että Afrika on lopullisesti tullut reaalipoliittikan piiriin yhdessä koko globaalin etelän kanssa. Tasavallan presidentin mukaan globaali etelä tulee pitkälti ratkaisemaan, miltä uusi maailmanjärjestys näyttää.

Tämä on ensimmäinen selonteko Nato-jäsenyyden jälkeen, ja Nato-suhteen ja puolus- tussyhteistyön määrittelyä on jatkettu tässä viime kauden päätösten päälle, ei täysin niissä pitäytyen. Nato-jäsenenä on oleellista oman turvallisuutemme vahvistaminen, mutta tär- keää on myös se, miten voimme jäsenenä Natoa kehittää. Tämä ei koske vain sotilaallisiin uhkiin vastaamista vaan esimerkiksi osaamisemme hyödyntämistä ilmastomuutoksen tuomiin uhkiin varautumisessa.

Arvoisa puhemies! Salin tämänpäiväinen keskustelu kertoo selvästi, että yhteinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja vaatii keskustelua ja neuvottelua. Se ei synny sillä, että eten- kin kokoomuksen kansanedustajat toistelevat, että linjamme on yhteinen. Tässä kohtaa kii- tokset ulkoministerille ja tasavallan presidentille siitä vuoropuhelusta, jota he ovat olleet valmiita käymään.

Arvoisa puhemies! Ukrainan puolustustaistelu nähdään koko Euroopan ja eurooppalais- ten arvojen puolustamisena, ja sitoudumme yksimielisesti tukemaan pitkäjänteisesti niin puolustusta, jälleenrakennusta kuin turvaa hakevia. Aivan oleellista Ukrainalle on myös muiden EU-jäsenmaiden ja USA:n tuen jatkuvuus. Jännitteet, kuten USA:n ja Kiinan välit, saattavat nykymaailmassa heijastua monin tavoin eri puolilla maailmaa.

Myös Turkki hakee yhä suurempaa roolia niin BRICS-jäsenyydspohdinnoillaan kuin ak- tiivisella Keski-Aasiaan ja Afrikkaan vaikuttamisella. Turkki on myös suuri pakolaisten vastaanottaja, ja Turkin suuntaan EU on jo pidempäänkin harjoittanut politiikkaa, jossa pa- kolaiskysymys on ilmassa myös kaupallisen yhteistyön ja kehityshankkeiden rinnalla. Ra- hoitusratkaisujen myötävaikutuksella Turkki on ollut päästämässä suuria pakolaismääriä kohti Eurooppaa. Pakolaiskriisien hoito on politisoitunut eri puolilla maailmaa. Kriisit kyt- keytyvät ilmastomuutokseen ja elinolojen käymiseen mahdottomaksi, heikenneisiin ih- misoikeuksiin ja ruokaturvaan. Ja kuten voi arvata, näiden pakolaislinjojen tekeminen se- lontekoon ei myöskään ollut aivan yksinkertaista.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, poissa. Edustaja Jäntti, poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.22 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista tässä salissa. Totean kuitenkin, että pohjoinen Suomi on jäänyt varsin vähälle huomiolle täällä.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa viitataan useissa kohdin maamme pohjoisen osan tärkeyteen nykyisen maailmanpoliittisen tilanteen vallitessa, kun naapurimaamme Venäjä käy sotaa Ukrainan kanssa. Yhteiskunnan kokonaisturvallisuusstrategia uudistetaan vastaamaan uuden turvallisuusympäristön vaatimuksia. Tämä vaatii sitä, että Suomi pidetään asuttuna myös harvaan asutuilla seuduilla Itä- ja Pohjois-Suomessa Lappia myöden. Elämisen edellytykset on pidettävä yllä, jotta siellä voidaan tehdä työtä, asua, käydä koulua ja saada välttämättömiä terveys- ja muita palveluita.

Pohjoinen yhteys Jäämerelle on edellytys tavaraliikenteen toimivuudelle poikkeusoloissa. Tavaraliikenne ja etenkin elintarvikekuljetukset kulkevat kumipyörien avulla paikasta toiseen. Jäämeren reitti avaa uusia satamia maahantuonnille ja viennille, mikäli Suomenlahden meriliikenne pysähtyisi. Se olisi myös pohjoisen tavaraviennille normaalioloissakin lyhyempi reitti satamaan. Valtakunnallisen huoltovarmuuden ylläpitämiseksi yhteydet Jäämerelle pitäisi saada sekä rataverkon kautta että parempina maayhteyksinä. Esimerkiksi Narvikin satama Norjassa on lähin pohjoisen alueen satama tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Pohjoinen on portti länteen. Myös Nato-jäsenyys korostaa turvallisuutta ja yhteyksiä Jäämerelle. Pohjoinen on myös ainut maayhteytemme länteen.

Väyläverkon investointiohjelmassa 2025—2032 toimintaympäristön muutos, muun muassa turvallisuus- ja huoltovarmuus sekä viennin elinkeinoelämän tarpeet eivät näy investointiohjelmassa vielä riittävästi, ja Pohjois-Pohjanmaan rahoitus on suhteellisesti kaikkein pienin koko maassa. Tämä tieto on saatu Pohjois-Pohjanmaan maakuntajohtaja Jussi Rämetin ajankohtaiskatsauksesta.

Teiden perusparannuksiin on kuitenkin saatu tällä hallituskaudella merkittäviä lisäyksiä, kiitos siitä. Teiden talvikunnossapitoon tulee kuitenkin kiinnittää enemmän huomiota, koska Suomi on pitkä maa ja keliolosuhteet vaihtelevat eri tienhoitoalueilla. Esimerkki: yksi Suomen pääliikenneväylistä, valtatie 4, oli viime marraskuussa ajokelvottomassa kunnossa raskaalle liikenteelle tien liukkauden vuoksi Pohjois-Pohjanmaalla. Rekat seisoivat kilometrien jonossa peräti kuusi tuntia odottamassa hiekoitusta tai tien suolausta. Lukuisat soitot Tienkäyttäjän linjalle eivät tuoneet apua. Tämä tuo myös vaikeuksia autonkuljettajien ajo- ja lepoaikojen noudattamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Pohjoisen alueen merkitys huoltovarmuuden ja teollisuuden tarpeisiin tulisi huomioida, ja sitä tulisi kehittää muun muassa rakentamalla kaksoisraidetta nopeuttamaan tavara- ja matkustajaliikennettä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

17.26 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on annettu hyviä eväitä valiokuntatyöskentelylle siitä, mihinkä suuntaan tätä luurankoa, runkoa, joka selonteosta tulee, pitää laventaa, hakea lihaa luiden ympärille. Ja erityisesti tässähän kaivataan nyt sitä voimakkaampaa globaalia otetta. Ilmastopolitiikan, kehityspolitiikan, kysymykset tulisi

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

ottaa tosissaan ja myöskin nyt rauhanvälityksen ja aktiivisen ulkopoliitiikan roolia painottaa.

Sinänsä on ollut ymmärrettävää, että tämän turvallisuusympäristön muutoksen takia puolustuspolitiikka ja turvallisuuspolitiikka ovat painottuneet. Mutta samalla on tärkeää, että pidetään kiinni Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkän linjan periaatteista, erityisesti sääntöperusteisuuden ja monenkeskisyyden merkityksestä ja sitten näistä arvoista, ihmisoikeuksista ja demokratiasta ja yhdenvertaisuudesta.

Sosiaalidemokraatit haluavat painottaa jatkotyötä ajatellen sitä, että vallitsevasta tilanteesta huolimatta emme saa unohtaa myöskään ilmasto- ja kehityspoliitiikan merkitystä maailmalla. Kehityspoliitiikka on erottamaton osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja sinne esitetyt leikkaukset ovat kohtuuttomia ajatellen juuri sitä, että meidän pitää pyrkiä hakemaan tätä rakentavaa roolia myös globaalisti. On tärkeää, että kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä turvataan erityisesti vähiten kehittyneiden maiden osuus kehitysyhteistyörahoituksesta pitkäjänteisesti ja samoin humanitaarisen avun rahoitus. Suomen tulee pyrkiä edelleen olemaan kokoaan suurempi positiivinen vaikuttaja maailmalla rauhanvälityksessä, ilmasto- ja kehityspoliitikassa, pitkäjänteisesti kehittyvien maiden aseman vahvistamiseksi, vaikuttaa maailmanlaajuisten ongelmien ratkaisuun ja olla aktiivinen kansainvälisessä yhteistyössä.

Tässä esimerkiksi edustaja Kokko viittasi tuohon YK-järjestelmän uudistamiseen. Myös kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten ja Maailmanpankkiryhmän uudistaminen on tärkeää, jotta emme anna ikään kuin avaimia käsiin Kiinalle ja BRICS-järjestelmän kehittämiseksi tämmöiseksi vahvaksi kilpailijaksi. Meidän tulee toimia Suomea rakentavasti myös tässä suunnassa.

Mutta tätä päästään eduskunnassa nyt tarkemmin valiokunnassa käsittelemään, ja sitten palautekeskustelussa saadaan niitä tarvittavia täydennyksiä näihin linjauksiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, poissa. Edustaja Mäenpää, poissa. — Edustaja Vikman.

17.28 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Tähän äskeiseen puheenvuoroon kyllä toiteisin, että kyllä meillä käsissämme on varsin kattava ja laaja-alaisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevä selonteko.

Edustaja Koskinen nosti esiin, että kehitysyhteistyötä pitäisi siinä käsitellä enemmän, mutta se, että siinä ei ole ihan kaikkea kehitysyhteistyöstä sanottu, selittyy sillä, että on tulossa kokonaan erillinen selonteko, joka käsittelee kauppaa ja kehitystä, joka pureutuu vielä syvällisemmin sitten kehitysyhteistyön ja kestävä kehityksen kysymyksiin. Eli tältä osin ei ole syytä kritiikkiin ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa kohtaan. Suomen vahva tuki monenkeskiselle yhteistyölle ja sääntöpohjaiselle järjestelmälle, aktiivinen EU-jäsenyys ja esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvät kansainväliset toimet jatkumona pysyvät osana selontekoa ja ovat vahvasti ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa mukana.

Arvoisa puhemies! Tämäkin keskustelu on alleviivannut sitä, että arvopohjainen realismi kuvaa hyvin Suomen tämän hetken ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa. Me puolustamme arvojamme, sääntöpohjaista järjestelmää, mutta samalla me tunnustamme sen ja tunnustamme sen, että kaikki maat eivät valitettavasti toimi samoilla säännöillä kuin esimerkiksi Suomi, Ruotsi tai muut Pohjoismaat. Arvot, joita Suomi puolustaa, on selkeästi avat-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

tu ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. Niitä ovat demokratia, oikeusvaltioperiaate, kansainvälinen oikeus, ihmisoikeudet, rauha, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

Kuitenkin oleellista tässä ajassa on realistinen katsantokanta, tosiasioiden tunnustaminen. Suomalaisten turvallisuuden takaaminen edellyttää sitä, että kulloisessakin tilanteessa tunnistamme realistisesti toimintaympäristön ja tarvittavat keinot demokratian, vapauden ja oikeusvaltion puolustamiseen. Tässä on vedottu, että jotkut raadolliset intressit voisivat nämä arvot ohittaa, mutta olennaista on huomata, että Suomen intressi on nimenomaan puolustaa demokratiaa ja oikeusvaltiota myös vaikeissa punnintatilanteissa silloin, kun näitä keinoja joudutaan punnitsemaan. Kysehän on pitkäaikaisesta Suomen ulkopoliittisesta linjasta. Olemme aina joutuneet toimimaan kovan turvallisuuspolitiikan raameissa, ja niissä raameissa puolustamme arvojamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.32 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Vasemmistoliiton edustaja Meriluoto piti tänään puheenvuoron, jossa hän totesi, että Suomen uudessa suunnassa, kehityspolitiikan suunnassa, voidaan nähdä uuskolonialistisia piirteitä, ja hän oikeastaan rakentaa tämän argumenttinsa tässä keskustelussa siihen, että kehitysapupolitiikan iso muutos on siinä, että se alkaa keskittyä yhä enemmän kauppapolitiikkaan. Tämä ei mielestäni eikä nähdäkseni hallituksenkaan analyysissä muodosta minkäänkokoista kolonialismia vaan päinvastoin tervettä järkeä.

Jos ajatellaan kehitysyhteistyötä, niin sitähan joudutaan antamaan käytännössä sellaisille valtioille, jotka eivät ole onnistuneet nostamaan omaa elintasoaan syystä ja toisesta. No, siellä yleensä taustalla on se, että siellä ei ole liiketoiminnallisia edellytyksiä, siellä eivät yritykset menesty eivätkä ne pysty viemään tuotteitaan esimerkiksi vientisektorin kautta markkinoille, esimerkiksi Eurooppaan Afrikasta. Sitten Euroopassa on ajateltu, että kun ollaan pidetty tätä kovaa tullimuuria ja ei ole tehty vapaakauppasopimuksia Afrikan kanssa, niin jotain varmaan tarvitsisi takaisin antaa, osittain Ranskassa ja Italiassa, jotka siellä ovat riehuneet pitkän aikaa. Tietysti Suomi nyt ei ole siellä riehunut mutta on ollut mukana tässä, että annetaan sitten kehitysapua ikään kuin almuina heille sen takia, ettei heidän kanssaan kauppaa ole tehty.

Minun mielestäni Suomi on ottanut tässä fiksun linjan, eli nyt lähdetään edistämään heidän kanssaan kauppaa. Tästähan nimenomaan hyötyvät nämä maat, joiden kanssa Suomi alkaa harjoittamaan kauppaa, koska sillä se elintaso saadaan nousemaan, niin että nekin maat menestyvät kansainvälisessä kilpailussa. Silloin se hyödyttää, siis kauppaa, ostajaa ja myyjää, eli siinä molempien intressejä edistetään samanaikaisesti.

Samaten vasemmistoliiton puheenvuorossa edustaja Meriluoto kiinnitti huomiota siihen, että hallitus leikkaa kehitysavusta. Kyllä, näin se on. Hallitus todella leikkaa kehitysavusta noin 1 300 miljoonaa tällä hallituskaudella. Miksi? Siksi, että Suomi on ylivelkaantunut. Tällä hetkellä meillä on noin yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma, mikä pitää sisällään äärimmäisen vaikeita toimia Suomelle ja suomalaisille. Käytännössä ei sektoriaakaan ole, mistä ei jonkun verran nipistettäisi. Näin se vaan on. Mennään ihmisten sosiaaliturvaan, mennään sote-palveluihin, tietyllä tapaa uudistetaan asioita. Ei se helppoa Suomessakaan ole, ja sitten yhtäkkiä täällä kehdataan valittaa siitä, että kehitysavusta leikataan. Kyllä, totta kai sitä pitää leikata ja pitäisi leikata itse asiassa enemmänkin — tämä on

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

henkilökohtainen kantani — koska näin se vaan on, että kyllä meidän ensin pitää huolehtia itsestämme, jotta meillä on vahva talous, minkä jälkeen me voidaan auttaa muita, kun meille jää rahaa enemmän ylitse. Näin se on. Tavallaan, jos me otetaan nyt velaksi vaan kehitysapua ja sitten yhtäkkiä todetaan, että ei meillä enää rahat riitäkään, niin siitä ei ensinnäkään hyödytä me itse, mutta siitä eivät myöskään hyödy ne maat, jonne sitä kehitysapua on maksettu siinä tilanteessa, kun Suomelta loppuvat kokonaan rahat ja joudutaan velkasaneeraukseen.

Sitten tästä ulko- ja turvallisuuspolitiikan suunnasta on sanottava sekin vielä, että minun mielestäni mitään massiivisen suurta muutosta ei kokonaisuuteen ole tulossa. Suomi huolehtii itsestään. Suomella on liittolaisia, joiden kanssa Suomi tekee hyvää yhteistyötä. Suomi vastustaa Venäjän raakalaismaista hyökkäyssotaa Ukrainassa ja tukee Ukrainaa niin kauan kuin se on tarpeen, ja tämä on aivan oikea linja.

Tätä tasavallan presidentti Alexander Stubbin arvopohjaista realismia ja sitä termiä on ikään kuin kritisoitu, että se on epäselvä, tai monilla muillakin tavoilla arvosteltu. Itse myönnän sen, että silloin, kun hän sen ensimmäisen kerran lanseerasi, jäi vähän itsekin miettimään, mitä tämä nyt oikeastaan tarkoittaa. Jos nyt ajatellaan ihan sitä arvopohjaista realismia, niin sitähän se elämä oikeastaan on, sitähän se on täällä eduskunnassakin päivittäin. Ajatelkaa: joudut tekemään yhteistyötä toimijoiden kanssa, joiden kanssa et aina ole täysin samaa mieltä, mutta vain tekemällä yhteistyötä demokratiassa voidaan saavuttaa yhteisiä tavoitteita ja viedä niitä omiakin tavoitteita eteenpäin. Näinhän se toimii eduskunnassa joka päivä, näin se toimii hallituksessa joka päivä, ja näinhän se toimii kansainvälisessäkin politiikassa joka päivä. Joskus täytyy tehdä yhteistyötä ja käydä keskusteluja tahojen kanssa, joista ei välttämättä niin hirveästi pidä.

Siis onhan se mahdollista, että ikään kuin hirttäytyy vaan niihin omiin arvoihinsa niin kiinni, että minä en puhu kenenkään sellaisen kanssa, joka ei ole samaa mieltä minun kansani. Se saattaa olla oppositiossa vasemmiston tapa, ehkä. Ainakin joskus siltä kuulostaa, että halutaan ikään kuin jakautua tällaisiin hyvin syvälinjaisiin blokkeihin, joissa ei missään nimessä keskustella kenenkään pahojen ihmisten kanssa, mutta se ei ole järkevä tapa, sillä ei mennä eteenpäin. Sillä lisätään konflikteja, sillä lisätään polarisaatiota, sillä lisätään vastakkainasettelua. Ainoa oikea tapa on tehdä yhteistyötä myös sellaisten toimijoiden kanssa, jotka eivät ole samaa mieltä, koska sillä me pystytään menemään eteenpäin niin Suomea kuin koko Eurooppa.

Yhden pienen huomion vielä, arvoisa puhemies, nostan esiin ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta: Aika pienelle huomiolle jäi mielestäni Puola, mitä kannattaisi ehkä pohtia, koska kaikki tietävät tällä hetkellä, että Puola varustautuu sotilaallisesti aivan massiivisesti ja tulee olemaan merkittävä sotilaallinen ja tulevaisuudessa ehkä myös taloudellinen voima Euroopassa. Tähän on myös Suomessa syytä kiinnittää huomiota, koska sitä ei todennäköisesti voida ohittaa ihan pienellä olankohautuksella, yhdellä rivillä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. [Puhemies koputtaa] — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Kiitokset hyvistä puheenvuoroista. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko antaa myös hyvän pohjan tulevalle puolustusselonteolle ja maamme puolustamiselle.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Edelleen Suomea puolustaa suomalaiset sotilaat, mutta nyt saamme tarvittaessa apua Natolta. Ukrainan tuki jatkuu niin kauan kuin tarve vaatii, koska Ukraina taistelee tänäänkin demokratian, Euroopan ja Suomen puolesta.

Arvopohja, johon selonteko perustuu, on vahva. Tieto, että emme enää koskaan ole yksin, antaa luottamuksen ja varmuuden tulevaisuudesta. Maatamme puolustetaan yhdessä. Tämä ei ole ideologinen asia eikä kysymys. Ilman kansallista turvallisuutta meillä ei ole mitään. Siksi turvallisuus ensin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

17.38 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Palaan vielä hieman pakolaistilanteeseen. Globaalisti pakolaisia on ennätysmäärä: 110 miljoonaa. Euroopan yhteiset ratkaisut ovat tarpeen hätään vastaamiseksi, ja joka tapauksessa Euroopan yhteiset ratkaisut ovat parempi tie kuin Suomen sooloilu, vaikka rajamaa olemmekin. Euroopan rajoille tai Välimereen kuolevat ihmiset ovat häpeäksi meille kaikille. Kriisiin joutuneita pitäisi myös auttaa, ei vain sitä lähintä kaveria. Meidän tulisi tunnistaa mahdollisuutemme luoda rauhaa ja vakaita yhteiskuntia sekä vahvistaa turvallisuutta ja kestävyyttä eri puolilla maailmaa.

Reaktiomme ja EU:n reaktio on liian kevyt niin Israelin siirtokuntapolitiikkaan kuin Gazan siviilien kansanmurhaan. Tällainen melko historiaton näkökulma ja tie ja sen valinta on Euroopalle tie yksinäiseksi vanhukseksi. Ikääntyvä Suomi ja Eurooppa kaipaavat kipeästi vahvistuvaa kauppaa, työntekijöitä ja vielä korkeammalta katsottuna etenkin kestävyystavoitteiden etenemistä. Kehitysyhteistyötä ei pidä missään nimessä sitoa vain ensisijaisesti kaupan edistämisen työkaluksi, kuten tämä kauppa- ja kehityselonteko kyllä vahvasti tekee. Sen sijaan tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on jonkun verran laajempi katsantokanta. Mutta on päivänselvää, että kehitysyhteistyön tulokset, vakaa, turvallinen yhteiskunta, jossa on nuorta koulutettua väestöä ja jossa korruptiota on kitketty, olisi suomalaisillekin yrityksille houkuttelevampi ja riskittömämpi toimintaympäristö. Siis kaupalla ja kehitysyhteistyöllä on tiiviit linkit. Kannattaakin etsiä johdonmukaisia ratkaisuja, jotka lisäävät hyvinvointia, hyvää hallintoa, tasa-arvoa ja vähentävät köyhyyttä ympäri maailmaa. Siitä tavoitteesta ei pidä luopua.

Tasa-arvon uranuurtajana olemme jatkaneet pitkää linjaa myös ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon teksteissä, mutta tämän ratkaisun pitäisi näkyä myös ministeriön toimissa. Kun feministinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka tuntuu hallitukselle liian radikaalilta ainakin terminä, pitäisi sitoutumisen näkyä edes globaalin tasa-arvotyön rahoituksessa. Nyt näin ei ole, vaan leikkaukset vetävät mattoa alta monelta hyvältä kirjaukselta.

Vielä lopuksi: Pitkäjänteinen osa ulkopoliittikkaa olisi tai sen soisi olevan myös kansalaisten aktiivisempi kansainvälinen osallistuminen ja osaamisen kehittyminen. Yhteydet, verkostot ja tänne tulleiden mukaan ottaminen, kotikansainvälisyys olisivat tulevaisuuden vahvuuksiamme. Pidetään siis huolta aktiivisesta kansalaisyhteiskunnasta, opiskelijavaihtojen toteutumisesta ja hyvästä kotoutumisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari huomiota tähän tämän päivän selontekokeskusteluun:

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Mielestäni yksi asia on jäänyt liian pienelle huomiolle, nimittäin Rajavartiolaitoksen tilanne. Suomen turvallisuuspolitiikan kannalta on aivan välttämätöntä, että me säilytämme Rajavartiolaitoksen toimintaedellytykset ja resurssit ajan tasalla. Kun viime keväänä komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen vieraili Suomessa ja kävi muun muassa Tohmajärvellä ja jossakin vähän eteläisemmällä rajanylityspaikalla — hieno juttu, että hän sai nähdä kauniita maisemia, koti-Karjalaanikin jonkun verran — silloin olisi pääministerin pitänyt ehdottomasti Ursula von der Leyenille esittää reilusti vaatimus siitä, että kun olemme Schengenin ulkorajalla ja nimenomaan aidosti meidän koko Naton pohjoisen alueen turvallisuuden kannalta tärkeässä paikassa, niin 500 miljoonaa euroa siitä elvytyspaketin rahastosta lisää rahaa Suomen raja-aidan rakentamiseen, koska jos halutaan Suomen koskemattomaa rajaa kunnioittaa täysimääräisesti, meidän on rakennettava sitä aita lisää. Se nostaa rajan vartioinnin tason aivan uudelle ajalle ja uudelle tasolle, koska se mahdollistaa korkeatasoisen teknisen valvonnan ja nopean liikkumisen, ja vastinajat jäävät todella lyhyiksi, elikkä tähänhan meidän pitää pyrkiä. Toivon, että pääministeri Orpo oman hallintonsa kautta tähän pyrkii, koska nyt juuri luin lehdestä, että siellä elvytyspaketin rahoja on isot määrät käyttämättä, joten kyllä pääministerin pitää nyt erinomaisen hallituksen vahvalla tuella tehdä tästä selvä esitys komissiolle, koska jos ei kissa häntäänsä itse nosta, niin kuka sen sitten nostaa? Kyllä meidän suomalaisten tämmöisen surkeilun ja pienenä olemisen pitäisi nyt vihdoinkin loppua.

Samoin, arvoisa rouva puhemies, puhuin tuossa ekassa puheenvuorossani siitä, että elintarvikehuolto kaipaa meillä terästyä ehdottomasti. Koko kansan tulevaisuus lepää sen varassa, pystymmekö Suomessa tuottamaan kansalaisille turvalliset kotimaiset elintarvikkeet, koska kriisiaikana se on ainoa varma henkivakuutus. Toisen maailmansodan aikana Suomihan oli ainoa valtio Euroopan maista, jossa ei ollut nälänhätää — elintarvikesäännöstely oli, ja pula elintarvikkeista oli, mutta kukaan ei nähnyt nälkää. Se perustui vain siihen hajautettuun maatalouteen ja siihen, että homma hoidettiin oikein. Nykyisessä tilanteessa sellainen ei ole enää mahdollista. Tämän takia maatalouteen pitää kiinnittää huomiota, niin että maatilojen konkurssit saadaan päättymään ja viljelijöille palautetaan kunnia tehdä omaa, arvokasta työtä ja samalla varmistetaan kotimainen elintarviketuotanto. Ilman sitä kotimaista elintarviketuotantoa ei ole huoltovarmuuttakaan.

Ja sitten tämä energiahuoltovarmuus: Kun katsoo tätä tämän päivän energiatilannetta Suomessa, niin onhan se surkea, aivan onneton. Huomenna sähkö maksaa lähes 20 senttiä kilowattitunnilta sen tautta, kun olemme onnettomat purkaneet valtavan määrän sähkötehoa verkosta pois ja sitten näiden tuulimyllyjen kanssa leikitään ja milloin mitäkin tehdään, jolla muka saataisiin sähköä tehtyä. Ei onnistu. Jos ensi talvena tulee se kova pakkanen, jota kyllä pelkään, niin meillä kotimaista tukkipuuta ja kuitupuuta poltetaan kattiloissa ja valtavat vahingot tehdään Suomen kansantaloudelle. Suomen kansantalous on syösykierteessä näiden älyttömien ilmastopäätösten takia. Jos tähän ei saada järkeä, niin minä en tähän puheeseeni tarvitse, arvoisa puhemies, mitään todistajia, vaan aika todistaa tämän puheenvuoron oikeaksi — katsotaan ja palataan asiaan vaikka ensi keväänä tuossa vapun tienoilla. Meillä ei ole minkäänkokoisia huoltovarmuusvarastoja, tai varmaan jotakin löytyy, mutta puut on poltettu heti kaikki loppuun. Ilomantsissakin hakataan mehtää kiihtyvällä vauhdilla ja suuri osa menee polttoon, kun sen pitäisi mennä jalostettuna vientiin, jolloin Suomen kansantalous kasvaisi.

Nyt Suomen kansantalous menee kuin kivi kaivoon tippuen, kun 12 miljardia otetaan velkaa ensi vuoden budjettiin, ja mitä seuraa sen jälkeen? Todennäköisesti Euroopan uni-

onin komission alijäämämenettely, vai joudummeko me Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan? En tiedä, mutta joku tällöinen tie se on. Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, aidosti meidän turvallisuutemme kannalta on välttämätöntä, että kansantalous saadaan kuntoon. Keskustan puheenjohtaja, entinen puolustusministeri Antti Kaikkonen mainitsi puheenvuorossaan, että pitää tilata tavaroita ja pitää maanpuolustus kunnossa. Me emme pysty mitään kohta tilaamaan, eihän meille kukaan myy mitään, kun olemme konkurssiin menossa oleva valtio. Se huoltovarmuus on myös sitä, että meihin luotetaan tuolla kansainvälisenä toimijana.

Toivon, että nämä puheet otetaan vakavasti. Minua häiritsee tavattomasti, että meillä on vain ilmastomuutos ja monimuotoisuus, ikään kuin ne ohittaisivat terveydenhuollon, kansallisen turvallisuuden, rajavalvonnan ja vaikka puolustusvoimien kehittämisen. Eihän se niin ole. Suomi on hiilineutraali valtio, jolla on asiat kunnossa — katsokaa vaikka se Nasan tutkimus, mikä tässä toissa keväänä julkistettiin. Valitettavasti valtakunnan medioissa se ei saanut minkäänkokoista huomiota — no, ei tietenkään, kun numerolla yksi on meillä vain ilmastomuutos ja monimuotoisuus. Suomen metsiä ei uhkaa mikään muu kuin tällöinen puritaaninen ajattelu, jolla tehdään raakasti politiikkaa ja pelotellaan ihmisiä, koska pelkohan on tunnetusti vahva ase. Mutta sen edessä ei saa alistua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti.

17.47 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että vuosikymmenten jälkeen olemme siirtyneet ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme idealismista realismiin. Erityisesti Venäjä-suhteissa ohjenuoramme ehti pitkään olla usko ja toivo. Asiaa ei helpotanut, että samaa ohjenuoraa seurasivat myös EU:n suuret jäsenmaat.

Turvallisuussympäristössämme on tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Maailman johtajuustasapaino ja siinä sivussa pörssikurssit heilahtivat pelkästään niistä spekulatioista, joita Yhdysvaltojen presidentinvaalien tulokseen liittyy. Johtajuustasapaino kyllä lopulta löytyy, sillä johtajuusvajeella on tapana täytyä. Se noudattaa samaa luonnonlakia, jolla jonkin maan tai ryhmittymän asevoimat aina täyttävät syntyneen sotilaallisen tyhjiön.

Arvoisa puhemies! Elämme jatkuvasti tilanteessa, jossa valtasuhteita ei ole yksiselitteisesti määriteltä, mutta aina joku johtaa ja asiat järjestyvät. Esimerkki tavattoman merkittävästä kokonaisuudesta, jossa hierarkioita on mahdoton aukottomasti määritellä, on maailmanjärjestys. Maailmanjärjestys muuttuu ajan myötä, mutta sitä on pyritty hallitsemaan kansainvälisillä sopimuksilla — puhutaan sääntö- tai sopimuspohjaisesta järjestelmästä, jossa kansainväliset toimijat sitoutuvat noudattamaan tiettyjä sääntöjä. Mahtipontisesti ilmaistuna maailmanjärjestyksen mannerlaatat ovat tällä hetkellä rajussa liikkeessä. Venäjä ja Kiina tallaaavat sääntöpohjaista järjestelmää. Ne tavoittelevat moninapaisuutta, jossa suurvallat kontrolloisivat maailmaa ja niillä olisi oikeus omiin valtapiireihinsä. Taistelu Afrikasta ja laajemmin koko globaalista etelästä on käynnissä. Venäjän diktaattorin harhaisissa haaveissa kaikki Venäjän ja Neuvostoliiton kerran valtaamat alueet kuuluvat Venäjän ikuisen valtapiiriin.

Vaikka Yhdysvallat on näyttäytynyt Ukrainan sodassa ja etenkin Ukrainan tukemisessa vahvana ja ryhdikkäänä, on vaarana, että sisäpoliittisista syistä se käpertyy lähitulevaisuudessa sisäänpäin ja vetää Ukrainan-tukensa. Nykyisen maailmanlaajuisen kehityksen jatkuessa on todennäköistä, että Yhdysvaltojen taloudellinen ja sotilaallinen painopiste lopulta siirtyy Tyynellemerelle ja Aasiaan. Venäjä edistää omia tavoitteitaan viivyttämällä kor-

kealla hinnalla Ukrainan sotaa. Laskelmissaan se onnistuu lopulta valloittamaan haluamansa alueet tai jäädyttämään konfliktin, kun lännen tuki Ukrainalle hiipuu. Se tarkoittaisi sääntöpohjaisen järjestelmän murtumista suurvaltapolitiikan paineessa ja autokratioiden niskalenkkiä demokratioista. Pienet sotilaallisesti liittoutumattomat maat sekä ihmisoikeudet olisivat tällaisen tilanteen suurimpia häviäjiä.

Arvoisa puhemies! EU:sta ja Naton eurooppalaisista jäsenmaista on löydyttävä niin paljon johtajuutta, että ne onnistuvat kokoamaan Ukrainalle riittävän tuen sodan voittamiseksi. Muussa tapauksessa Eurooppa jää ajopuuksi ja uuden maailmanjärjestyksen kuriositeetiksi.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaisesti meidän on oltava realisteja puolustaessamme arvojamme ja sääntöpohjaista maailmanjärjestystä. Meidän on hyväksyttävä ne sotilaalliset ja taloudelliset uhraukset, joita Ukrainan voitto edellyttää, tai vaihtoehtoisesti myönnettävä tappiomme ja hyväksyttävä Venäjän valta-asema. Ne, joiden velvollisuus on puolustaa demokratiaa ja oikeusvaltiota, ovat liian usein ja liian pitkään idealisteja, tai sitten he yksinkertaisesti pelkäävät konfliktia niin paljon, että ajautuvat siihen ennen pitkää itselleen epäedullisissa asetelemissä.

EU:lla on viimeinen hetki ponnistaa ylös Yhdysvaltojen varjosta ja osoittaa globaalia johtajuutta. Suomen tulee tukea ja kirittää EU:n globaalia johtajuusloikkaa kaikin järkevin keinoin. Johtajuutta ei anneta, se otetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Se, että olemme palanneet realismiin puolustaessamme ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, oikeusvaltiota ja demokratiaa, ei tarkoita, että olisimme luponeet arvoistamme — päinvastoin. Arvopohjainen realismi käsitteenä ei ole kaikkein yksiselitteisin mutta kuitenkin perusteltu ja ymmärrettävä. Minulle arvopohjainen realismi tarkoittaa sitä, että emme poliitikkoina tai kansakuntana kuplaudu omaan idealistiseen haavemaailmamme vaan olemme valmiita käymään dialogia myös sellaisten tahojen kanssa, jotka eivät jaa arvomaailmaamme, mutta toisaalta ja ennen kaikkea olemme valmiita puolustamaan länsimaisiin arvoihin nojaavia yhteiskuntia rohkeasti, määrätietoisesti sekä tarvittavin voimakeinoin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman.

17.52 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Toivo ei synny toivomalla vaan teoista ja aktiivisesta toiminnasta, johon ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko viitoittaa Suomelle tien. Se on tärkein ulko- ja turvallisuuspolitiikan ohjausasiakirjamme. Suomen turvallisuus on syystäkin paalutettu selonteossa ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme keskeisimmäksi seikaksi, ja sen puolesta Orpon hallitus toimii määrätietoisesti mittavin panostuksin niin pitkällä kuin lyhyelläkin tähtäimellä.

Toisaalta turvallisuuden lisäksi selonteosta käy ilmi myös aktiivinen ote Suomen globaalin vaikutusvallan kasvattamiseksi. Selonteko viitoittaa tähänkin hyvät askelmerkit.

Kolmanneksi: Kun tässä keskustelussa on nostettu esiin säästöjä, niin täytyy nyt kuitenkin huomioida se mittakaava, että vaikka tässä valtiontalouden vaikeassa tilanteessa useita kohteista, lähes kaikista, joudutaan säästämään ja hakemaan sopeutuksia, niin kuitenkin nimenomaan Suomen turvallisuus ja puolustus on se osa-alue, johon kohdistuu mittavat, suorastaan historialliset, lisäpanostukset. Eli säästöistä puhuttaessa ulko- ja turvallisuuspolitiikan sektorilla täytyy huomioida se mittakaava ja suorastaan historialliset lisäpanostukset tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi on hyvä tämänkin keskustelun pohjalta huomioida se, että tässä salissa vaikuttaa vallitsevan varsin laaja yksituumaisuus Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusratkaisuista. Me olemme nämä ratkaisut pystyneet aina tekemään laajalla parlamentaarisella yksituumaisuudella, ja niin toivon olevan myös jatkossa, kun puhutaan Suomen turvallisuusratkaisuista. Nämä ratkaisut ovat tietenkin myös niin pitkäjänteisiä, että ne eivät voi poukkoilla vaalikausittain. Tämä keskustelu viitoittaa hyvin tietä paitsi ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valiokuntakäsittelylle ulkoasiainvaliokunnassa myös yhtä lailla ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa seuraavalle puolustuspoliittiselle selonteolle, jossa niin ikään parlamentaarinen seurantaryhmä toimii ja työskentelee aktiivisesti. — Kiitos kaikille osapuolille keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 82/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tämän käynnistää meille ministeri Valtonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 Ulkoministeri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi: Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Kyseessä on ensimmäinen EU:n ja Malesian välillä tehty kahdensivlinen sopimus. Sopimus laajentaa merkittävästi osapuolten välisiä yhteistyömahdollisuuksia. Sopimuksella korvataan aiempi Euroopan talousyhteisön ja Asean-järjestön välisen sopimuksen muodostama oikeudellinen kehys. EU:lla on vastaavanlainen sopimus viiden muun Asean-maan kanssa. Sopimuksen ja sen puitteissa tehtävän yhteistyön arvioidaan lisäävän EU:n ja

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

sitä kautta myös Suomen näkyvyyttä ja painoarvoa niin Malesiassa kuin laajemmin Kaakkois-Aasiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kiljunen.

16.35 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tukeni tietysti tälle kumppanuussopimukselle, jota olemme EU:n puitteissa tekemässä Malesian kanssa. Tämä on nyt juuri sitä lähestymistapaa, mikä ollaan monesti tuotu esille: a) kauppapolitiikka on osa laajempaa kehityskeskustelua globaalitasolla, se on tärkeää huomata, ja b) on erittäin tärkeää, että me näemme maailman myöskin Euroopan, transatlanttisuuden ja välittömän naapuruston ulkopuolella. Ja tässä on meillä erittäin suuri työ tehtävänä, Suomellakin mutta myöskin unionin puitteissa, ja kun kauppapolitiikka on unionin puitteissa yhteistä, niin nämä ovat ihan järkeviä järjestelyjä.

Ministeri kertoi, että tässä on aikaisemmin ollut olemassa Aseanin maiden kanssa yhteinen sopimus, EY:n ja Aseanin maiden välillä, ja kerroitte, että nyt on menty bilateraalille puolelle. Halusin ihan ministeriltä kysyä siitä keskustelusta, minkä vuoksi on päädytty unionin puitteissa mieluummin tekemään kahdenkeskiset, bilateraaliset, sopimukset — tämä oli nyt sitten viides tai kuudes, kuten ministeri äsken sanoi — Aseanin maiden kanssa eikä tehdä koko sen liittokunnan kanssa, kun Aseanhan on tyypillisesti nimenomaan kauppapolitiittisista integraatioista tapahtunut liittoutuma tuonne Kaakkois-Aasiaan. Tätä halusin ministeriltä kysyä, mikä tässä on taustalla. Tämä ei ole kriittinen kysymys vaan enemmän informatiivinen tilanne, miksi on päädytty bilateraalisiin järjestelyihin enemmänkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän jotta sanoa lyhyesti? — Olkaa hyvä.

16.37 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, kyllä tässä on tosiaan kyse tällaisesta ikään kuin sopimuksen päivityksestä, ja se on päädytty laatimaan nyt eri Asean-maiden kanssa bilateraalisesti suoraan, jotta voidaan mennä myös syvemmälle tiettyihin asiakohtiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Esittely, ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 Elinkeinoministeri Wille Rydman (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta. Käsillä oleva hallituksen esitys toteuttaa omalta osaltaan hallituksen ohjelmaa, jolla tehostetaan ja keskitetään valtion pääomasijoitustoimintaa muun muassa tarvittavilla yritysjärjestelyillä. Esityksen mukaan Suomen Teollisuussijoitus -konsernilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet toimia tehokkaasti valtion pääomasi-
joitus- ja yritysrahoitusyhtiönä sekä hoitaa konsernin teollisuuspoliittista tehtävää tiiviissä yhteistyössä muiden erityisrahoitusyhtiöiden kuten Finnveran kanssa. Teollisuussijoituk-
sen tehtävänä on myös vahvistaa kotimaista omistajuutta. Lakiesitys täydentää ja luo oi-
keudellista pohjaa yhtiön meneillään olevalle strategiatyölle sekä Teollisuussijoitus -kon-
sernin muodostamiseen liittyville osakeyhtiöoikeudellisille toimille.

Hallitusohjelman mukaan valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan keskittämällä Business Finland Venture Capital Oy:n toiminta uudella nimellä ja tehtävällä osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä sen valtion tukiehtoista sijoitustoimintaa harjoittavaksi tytäryhtiöksi Teollisuustuki Oy:ksi. Lisäksi hallitus on ohjelmansa toteuttamiseksi päättänyt toukokuussa Ilmastorahasto Oy:n ja Oppiva Invest Oy:n toimin-
nan lakkauttamisesta. Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annetaan nykyistä vahvemmin ta-
louden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspo-
liittinen tehtävä. Samalla selvitettiin myös ulkoministeriön hallinnonalaan kuuluvan Finn-
fund Oy:n liittämistä tähän kokonaisuuteen, mutta laaditun selvitystyön jälkeen on päätet-
ty, että tässä asiassa ei edetä. Siirtymäajaksi on Oppiva Invest Oy:n omistajaohjaus siirret-
ty opetushallitukselta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettä-
väksi uusi laki Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä,
joka keskittyisi valtiontukiehtoiseen pääomasijoitustoimintaan. Samalla kumottaisiin Il-
mastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettu laki, Bu-
siness Finland Venture Capital Oy:stä annettu laki sekä innovaatorahoituskeskus Busi-
ness Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 1 §:n 4 mo-
mentti. Jälkimmäinen momentti koskee Business Finland Venture Capital Oy:n omistaja-
ohjausta, joka siirrettäisiin innovaatorahoituskeskus Business Finlandista työ- ja elinkei-
noministeriöön. Lisäksi muutettaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtion ko-
konaan omistamasta osakeyhtiöstä annettua lakia yhtiön tehtäviä täydentäen. Lakiesityk-
set on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä sidosryhmiä kuullen.

Osana vuoden 2024 kevään kehysriihen hallituksen kasvuohjelmaa pääministeri Orpon
hallitus päätti Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhteensä 300 miljoonan euron kasvuohjel-
masta vuosille 2025—2027, jossa vuotuinen rahoitus on 100 miljoonaa euroa. Rahoituk-
sella vahvistetaan uudistuvan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintakykyä. Painopistee-
nä ovat tällä hetkellä markkinoiden pullonkauloina pidetyt kaksi keskeisintä osa-aluetta.
Sijoitusten kohteena on tutkimus- ja teknologialähtöisten yritysten skaalausvaiheen rahoi-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

tus uusien kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatio- ja yritysekosysteemien rakentamiseksi Suomeen. Toisena alueena on sijoitukset ja rahoitus teollisen mittakaavan skaalautuviin hankkeisiin uuden teollisuuden rakentamiseksi Suomeen. Suomen Teollisuussijoitus tekee jatkossakin sijoitukset pääsääntöisesti yhteistyössä yksityisten ja julkisten rahoittajien kanssa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä koskevan lain 1 §:n mukaan Suomen Teollisuussijoitus Oy olisi pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena olisi edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta. Toiminnan tarkoituksena olisi lisäksi vauhdittaa uusiin teknologioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyviä investointeja Suomessa sekä kehittää pääomasijoitusmarkkinaa ja korjata yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Lainsäädäntöprosessin rinnalla on käynnissä Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä koskeva strategiatyö työ- ja elinkeinoministeriössä. Yhtiön toiminnan painopisteet, lähivuosien pääomatilanne ja tarve arvioidaan tämän valmistelun yhteydessä. Strategiatyö ei suoranaisesti liity lainsäädäntöön, mutta lailla luodaan edellytykset sille, että yhtiö ja sen omistaja voivat päivittää strategiansa kutakin aikaa ja vaatimuksia vastaavaksi. Yhtiön tuki- ja rahoitusinstrumentit arvioidaan sekä markkinaehtoisen rahoituksen että valtion tuki-instrumenttien osalta, jotta teollisuuspolitiikan vaikuttavuus varmistetaan.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annetaan nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä. Tavoitteena on myös uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomisiin mahdollisuuksiin liittyvien investointien ja viennin vauhdittaminen. Tavoitteena on lisäksi, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat. Samalla on mahdollista vauhdittaa esimerkiksi teknologioiden ympärille muodostuneita innovaatio- ja yritysekosysteemejä sekä toimia osaavana omistajana yhdessä Suomessa toimivan osaavan pääoman kanssa. Yhtiön tehtävänä on myös osaltaan varmistaa, että Suomi ja suomalainen vienti hyötyvät EU:n rahoituksesta.

Lait saatetaan voimaan asetuksella vuoden 2025 alkupuolella, kun lainsäädäntötyö on päättynyt, järjestelyn osakeyhtiöoikeudelliset toimet valmiit ja meneillään olevassa EU-notifikaatioprosessissa on saatu myönteinen päätös.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten puhujalistaan. Meillähän on tässä 30 minuuttia, josta nyt on jo osa käytetty. — Seuraavaksi edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.44 Johannes Yrttiaho vas: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jos hallituksen teollisuuspolitiikan haluaa tiivistää yhteen virkkeeseen, tuntuu hallitus luottavan lähinnä työvoiman tarjonnan lisäämiseen ja veronmaksajan omaisuuden myynnistä saaduilla tuotoilla tehtäviin pääomasijoituksiin. Ensin mainitusta, eli työvoiman tarjonnan lisäämisestä, olemme saaneet jo karuja esimerkkejä sosiaaliturvaleikkausten ja työelämäoikeuksien heikennysten muodossa. Kovien työttömyysturvaleikkausten ja työnantajavallan vahvistamisen väitetään lisäävän työpaikkoja ja aktivoivan työttömiä. Tosiasiassa työntekijät uupuvat, osaamisen ylläpito ja kehittäminen vaikeutuvat, omaan työhön ja yritykseen sitoutuminen heik-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kenevät. Tietenkin ostovoiman leikkaaminen tällä tavoin heikentää kotimaista kysyntää ja siten talouskasvun edellytyksiä, ja itse asiassa työpaikat vähenevät.

Hallitus sanoo myös tehostavansa valtion pääomasijoitustoimintaa, ja tässä nyt käsillä olevassa esityksessä perustetaan siis Teollisuustuki-osakeyhtiö, ja Ilmastorahasto Oy ja eräät muut yhtiöt yhdistetään sen kanssa Teollisuussijoitus-konserniksi. Esitys sisältää nähdäkseni useampiakin ongelmia.

Ensinnäkin vihreän siirtymän investointien näkökulmahan tässä heikkenee, ja tämä ongelma on nostettu myös lausuntopalautteessa esille. Se on varmasti se suurin ongelma tässä esityksessä. Jotta niin sanottu vihreä siirtymä voisi vahvalla valtion teollisuuspolitiikalla edetä, tarvittaisiin merkittäviä valtion omistuksia nimenomaan teollisuudessa ja tuotannossa. Esimerkiksi vihreän teräksen kehittämiseen liittyvää investointiahan haikailtiin tänne Suomeen ja Raaheen, mutta se meni Ruotsiin — tarkoitan siis tätä SSAB:n hanketta. Tämänkin kehityksen tai ratkaisun keskeinen syy oli siinä, että jo useiden hallitusten aikana Suomessa valtionyhtiöitä ja omistuksia teollisuudessa on myyty. Ruotsissa sen sijaan on pidetty ohjat valtionkin käsissä. Suomessa kuitenkin vaikutusvaltaa ja ohjausmahdollisuuksia teollisuuspolitiikkaan on menetetty näillä myynneillä. Nyt myös Orpon hallitus siis aikoo myydä valtionyhtiöitä ja muutakin yhteistä omaisuutta.

Kun mennään tämän esityksen yksityiskohtiin, niin täällä kiinnittää huomiota ainakin se, että jatkossa tämä Teollisuussijoitus-konserni voisi tehdä oman pääoman ehtoisten sijoitusten, siis esimerkiksi osakeomistusten, ohella myös vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia, esimerkiksi lainoja antaa, ja tämä näyttäisi nykytilanteeseen nähden heikentävän valtion omistajuutta teollisuudessa ja mahdollisuuksia ohjata ja vaikuttaa teollisuuspolitiikan suuntaan.

Kuitenkin Euroopassa suunta on toinen, ja esimerkiksi Suomelle tärkeässä meriteollisuudessa suurimmat eurooppalaiset kilpailijat ovat valtion omistuksessa, ja nythän Saksan valtio on ottamassa merkittävän telakkayhtiönsä, tämän Meyerin, ainakin määräaikaaisesti omistukseensa viedäkseen sen telakkateollisuuden kriisin ja murroksen yli. Tätä Saksa ei tietenkään tee vastikkeetta, vaan yhtiöltä myös vaaditaan asioita, työpaikkojen turvaamista, pääkonttorin siirtoa ja niin edelleen.

Mutta Suomessa tuntuu siltä, että valtio omistusten hankkimisen sijaan myy niitä eikä vaadi vastiketta tuilleen tai omistuksilleen, ei edellytä edes työpaikkoja. Tästä asenteestaan korona-ajan mittavat miljardien yritystuet olivat tietenkin kuvaava, vaikka toki osin poikkeuksellinen, esimerkki, mutta sama linja tavallaan jatkuu. Siis vaikuttavaa ja vastikkeellista omistusta ei tahdota hankkia, tehdään mieluummin pääomasijoituksia, jotka jäävät helposti näpertelyksi ja sanoisinko narulla työntämiseksi.

Tämä esitys menee nyt talousvaliokuntaan ja muihin valiokuntiin keskusteltavaksi ja mahdollisesti muokkauksia varten — tämä esityshän on myös perustuslakivaliokuntaan tarkoitus lähettää. Siinä on tähän konsernin rakenteeseen ja näihin tiettyihin tehtäviin ja omistajaohjaukseen liittyviä perustuslaillisiakin näkökohtia ja mahdollisia ongelmia, jotka täytyy selvittää. Katsotaan, miten tämä kehittyy tästä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.50 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä. On helppo yhtyä useisiin edellisen puhujan, edustaja Yrttiahon, esille ottamiin asioihin, mutta lähestyn tätä nyt hieman eri kulmalla tällä kertaa.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

Esityksellä tosiaan tavoitellaan muun muassa sitä, että Suomen Teollisuussijoitus -konsernilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet toimia tehokkaasti valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoitusyhtiönä. Eurooppa ja ennen kaikkea Suomi on jäänyt kasvun tiellä pahasti jälkeen Yhdysvalloista ja Kiinasta, joten suhtaudun positiivisesti sellaisiin avauksiin, joilla luodaan kasvun edellytyksiä Suomeen ja Eurooppaan ja parannetaan työvoiman saatavuutta sekä kestäväen talouskasvun luomista.

Nyt olisi tosi tärkeätä palauttaa luottamus tältäkin osin suomalaiseseen yhteiskuntaan ja saada ne investoinnit liikkeelle. Esityksen vaikutukset näkyvät vasta viiveellä, ja keskiössä on se, miten rahasto lopulta toimii ja millaisilla periaatteilla sitä ohjataan.

Vihreä siirtymä on mahdollisuus Suomelle, vaikka isot investoinnit laajalla rintamalla antavat vielä odottaa. Herää väkisinkin kysymys siitä, kuinka pitkään meidän pitää vielä niitä odotella. Toimintamallin ja päämäärän tulee vastata ajan keskeisiin haasteisiin. Esityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö määrittelee omistajaohjauksellaan yhtiön strategiset painopisteet vastaamaan kiihtyvässä muutoksessa olevan toimintaympäristön tarpeita. Sana ”muutos” onkin yksi oleellinen asia. Toimintaympäristöjen muutos on nopeaa, ja mukana pysymiseksi tarvitsee jatkuvasti ponnistella yhä enemmän. Haastetta lisää myös meillä Suomessa suurten pääomien puute ja niiden ohjautuminen luomaan kasvua.

Suomi tarvitseekin nyt pitkälle ulottuvan katseen tulevaisuuteen teollisuuspolitiikan osalta. Nyt tarvitaan politiikan pitkäjänteisyyttä ja pitää pelata pitkää peliä, jotta investoinnit esim. vihreän siirtymän ympärillä saavuttavat myös Suomen. Uusi rahasto voisi tuoda synergiaetuja erityisesti liittyen EU-rahoituksen hankintaan ja käytettävien pääomien kasvuun.

Kilpailukyky ei ole meidän isoin ongelma, vaan Suomen tulee saada rahoitusta investointeihin, ja tuotteiden jalostusastetta pitää myös saada nostettua. Muuten emme tule menestymään tulevaisuuden kilpailuissa, vaikka loisisimme millaisia rahoitusratkaisuita. Jalostusasteen nostamisen yksi aivan olennainen tekijä on koulutustason nosto ja työvoiman saanti maan rajojen ulkopuolelta.

Myös EU-tasolla tarvitaan jatkossa välineitä, esim. pääomamarkkinaunionin kehittämistä, jotta Eurooppa pärjää kilpailussa investoinneista muun maailman rinnalla, ja tämän kilpailun sisällä on vielä se ulottuvuus, miten Suomi pärjää tässä kilpailussa Euroopan sisällä. Nyt olisikin aika löytää yhteistä säveltä teollisuuspolitiikan osalta ja katsoa kauas tulevaan ja tehdä kaikki voitava investointien saamiseksi Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

16.53 Noora Fagerström kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Rydmanille esittelystä. Tämä kyseinen esitys on tärkeä osa hallituksen talouspolitiikan linjaa, jossa vahvistetaan kestäväen kasvun edellytyksiä Suomessa. Pääomasijoitus- ja yritysrahoitusmarkkinat ja niiden toimivuus ovat olennainen osa tätä kokonaisuutta. Valtion rajalliset resurssit on tärkeää käyttää mahdollisimman tehokkaasti. Siksi hallitus on ohjelmassaan sitoutunut kehittämään ja tehostamaan valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa. Pidän tätä erittäin tärkeänä esityksenä, jonka tavoitteena on, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Lehtinen.

16.54 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Hallitus siis esittää Oppiva Invest Oy:n ja Ilmastorahaston lakkauttamista ja varojen siirtämistä Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Pääomasijoitustoiminnan keskittäminen on osa hallituksen tavoitetta saada Suomi takaisin kasvun tielle. Osana esityksen tavoitetta on kaksinkertaistaa kasvuhakuisten keskiuurten yrittäjävetoisten yritysten määrä. Ilmastorahaston sijoituskriteereinä ovat olleet lähinnä pelkästään päästövähennykset. Ero näiden kahden välillä on siis huima. Nykyään päästövähennykset ovat osana lähes kaikkia sijoituspäätöksiä, joten tällaiselle omalle ilmastorahastolle ei ole enää niin suurta tarvetta. Teollisuussijoituksen tavoitteena on olla markkinaehtoinen, kun esimerkiksi Ilmastorahaston sijoituskriteerit eivät ole aina huomioineet sitä, kuinka jatkorahoituskelpoisia hankkeet ovat olleet.

Suomen talous on ollut erittäin heikosti kasvava viimeiset viisitoista vuotta, ja viimeistään nyt meidän on keskityttävä kotimaisen kasvun lisäämiseen ja lopetettava maailman pelastaminen ylikireällä ilmastopolitiikalla. On myös erittäin tärkeää, että kotimainen omistajuus kasvuyrityksissä lisääntyy ja sitä kautta myöskin tuotot voivat jäädä Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt ministeri Rydman. — Riittääkö kaksi minuuttia? [Wille Rydman: Eiköhän se riitä.] — Selvä.

16.55 **Elinkeinoministeri Wille Rydman:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustajille hyvistä puheenvuoroista. Ajattelin kuitenkin kommentoida vielä jonkin verran edustaja Yrttiahon puheenvuoroa, johon itse asiassa osaltaan edustaja Lehtinen vastasikin jo.

Edustaja Yrttiaho katsoi, että tämän uudistuksen myötä puhtaan siirtymän hankkeiden merkitys vähenee ja että hallitus olisi poistamassa panoksia sieltä suunnalta. Näinhän ei tokiakaan ole, vaan itse asiassa kun katsotaan tämän päivän yritysrahoituskenttää, niin läpi sen kulkevat jatkuvasti erilaiset ympäristökriteerit, ja kuten edustaja Lehtinen hyvin totesi, niin sen kaltaiselle välineelle kuin Ilmastorahasto oli, ei oikeastaan ole siinä mielessä tarvetta. Ilmastorahaston toiminnassa ongelmallista oli juuri se edustaja Lehtisen kuvaama seikka, että useinkaan sijoituspäätöksissä ei arvioitu järkevällä huolellisuudella sitä, kuinka jatkorahoituskelpoisia nämä hankkeet sitten lopulta ovat.

Lisäksi edustaja Yrttiaho puheenvuorossa minua ällistytti se, kun hän väitti, että tällä tavoin heikennetään kotimaisen omistajuuden roolia Suomessa. Tarkoitushan on täsmälleen päinvastoin. Nyt kun me vahvistamme Teollisuussijoitus Oy:tä, niin se tarkoittaa nimenomaisesti sitä, että meillä on semmoinen vahvempi kotimaisen teollisuuspolitiikan väline, jolla on riittävän leveät hartiat myöskin tehdä niitä toisen, kolmannen tai neljännenkin rahoituskierroksen päätöksiä ja sitä kautta toimia myöskin kotimaisena ankkuriomistajana.

No sitten edustaja Yrttiaho vielä otti malliesimerkiksi sen, miten nyt Saksassa ilmeisesti Meyerin telakat ovat päätyneet valtion haltuun, siis veronmaksajan kontolle, ja otti tämän esimerkiksi siitä, mitä teollisuuspolitiikka hyvässä mielessä voi Euroopassa olla. Tai vas varjele, jos se, että yritykset kaatuvat valtion syliin ja veronmaksajan haltuun, olisi jon-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

kinnäköinen hyvä esimerkki. Toivottavasti meillä Suomessa ollaan kuitenkin sellaisessa tilanteessa, jossa vastakin nimenomaisesti elinvoimaiset ja pystyssä pysyvät yksityiset yritykset ovat talouden selkäranka, eikä niin, että erilaiset huonossa rahoitustilanteessa olevat yritykset kaatuvat veronmaksajien syliin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatilatalouden tuloverolain 5 ja 21 §:n sekä tuloverolain 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 6/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua, edustaja Elomaa, olkaapa hyvä.

Keskustelu

16.58 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kasvinsuojeluaineita käytetään meillä selvästi vähemmän viljeltyä peltopinta-alaa kohti kuin Keski-Euroopassa. Selvää kuitenkin on, että ilmaston lämmetessä tuholaisten ja kasvitautien määrä kasvaa myös Suomessa, jolloin torjuntaa tarvitaan enemmän. Näin varmistetaan hyvä sato sekä määrällisesti että laadullisesti. Ja tässä tulee se iso ongelma, että samaa kasvia, jota viljellään Suomessa, viljellään Keski-Euroopassa ja siellä saa tuholaisten torjuntaan käyttää näitä myrkkyyä — jos niin voidaan sanoa — suuremmissa määrin verrattuna Suomeen ja silti ollaan samalla viivalla. Tässä tulee tämä epätasapaino ja epäoikeudenmukaisuus, koska täytyyhän siihen pyrkiä, että näitä kasvinsuojeluaineita tulevaisuudessakin käytetään yhä vähemmän. Sehän on terveyteen liittyvä asia. Mutta kuitenkin tämä on nyt tämmöinen vaikea tilanne, koska Suomessakin ilmasto muuttuu ja tulee tämä ongelma-asia, että tänne tulee vielä enemmän näitä tuholaisia tulevaisuudessa. Pitäisi olla yhtenäinen käytäntö, ja valiokunnassa olemmekin todenneet, että kasvinsuojeluaineita, jotka on jo hyväksytty muissa EU-maissa, tulee meilläkin saada käyttää.

Ja sitten otetaan toinen tärkeä asia, joka sisältyy tähän esitykseen ja jota olemme mietinnössä pohtineet: lennokkien käyttö kasvinsuojeluaineiden levittämisessä. Levitys lenno-

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

keilla on tehokasta ja vähentää kasvinsuojeluaineiden käyttömääriä. Lisäksi on mahdollista keskittyä vain ongelma-alueisiin, mikä tällä hetkellä käytössä olevalla kalustolla on lähestulkoon mahdotonta. Tässäkin asiassa tietysti, kun kasvinsuojeluaineita levitetään lentolevityksellä, pitää olla hyvin tarkkana, ja on hyvä, että sitä säädellään kuitenkin ja saadaan tästä asiasta käytännön kokemusta, myös lennokeista, ettei aiheuteta vaaraa ympäristöön, eläimille ja ihmisille. Mutta teknologiaa on hyvä nyt sitten käyttää ja kehittää tässäkin suhteessa, ja sehän johtaa siihen, että kasvinsuojeluaineita tulevaisuudessa käytettäisiin vähemmän, mikä on kaikille parempaa tulevaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

17.01 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elomaa jo hyvin nosti puheenvuorossaan esille valiokunnan keskeisimmät huomiot tämän ehdotuksen sisällöstä. Kertaan ne kuitenkin vielä, ja erityisesti tämän Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintaan liittyvän huomion haluan nostaa esille.

Valiokunta siis painotti, että pitää erittäin hyvänä, että lakiesitys mahdollistaa jatkossa tutkimuskäyttöön ja kehitystarkoituksiin suoritettaviin kokeisiin käytettäväksi lennokkeja, droneja. Valiokunnassa käytiin myös paljon keskustelua siitä, että näiden lennokkien käytöstä ja niiden soveltuvuudesta kasvinsuojelun täsmätoimenpiteisiin pitää saada nopeasti lisätietoa, jotta mahdollisesti sitten niiden käyttöä voitaisiin laajentaa ihan tavalliseen peltoviljelyynkin.

Toinen keskeinen havainto oli se, että meidän pitäisi saada, juuri niin kuin Elomaa puheenvuorossaan totesi, nopeammin luvat käyttää uusia kasvinsuojeluaineita. Valiokunta erittäin vahvasti painotti sitä, että yhteispohjoismaisten hyväksymisprosessien ja tutkimustulosten pitää riittää siihen, että me kykenisimme Suomessakin ottamaan joustavasti uusia kasvinsuojeluaineita kotimaiseen käyttöön.

Arvoisa rouva puhemies! Kasvinsuojelusuojeluaineiden käyttöön saaminen ja niiden hyväksymisprosessit ovat olleet Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa erittäin hitaita. Virasto ei ole kyennyt käsittelemään lupahakemuksia EU:n asettamissa määräajoissa. Se ei ole kyennyt noudattamaan EU:n asettamia normeja kasvinsuojeluaineiden hyväksymisaikoihin ja sitä lainsäädäntöä. Valiokunta painokkaasti toteaa, että hyväksymisprosessit pitää saada ajan tasalle ja toimimaan jouhevammin.

Suora sitaatti valiokunnan mietinnöstä: ”Valiokunta korostaa, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulee toiminnassaan voida keskittyä viljelijöiden näkökulmasta tärkeimpään tehtäväänsä eli kasvinsuojeluaineiden hyväksyntään. Viraston sisäisiä menettelyjä ja työtapoja on syytä arvioida kriittisesti ja katsoa, mitä voidaan oppia esimerkiksi naapurimaiden käytännöistä. Menettelyiden nopeuttamiseksi tulee erityisesti muissa Pohjoismaissa ja EU:n pohjoisella vyöhykkeellä tehdyt tutkimukset ja arvioinnit voida ottaa nykyistä yksinkertaisemmin huomioon hyväksyttäessä kasvinsuojeluaineita Suomessa. Valiokunta pitää kestävämmänä, että kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnasta vastaava viranomaisen voi omassa toiminnassaan jättää noudattamatta EU-lainsäädännössä asetettuja määräaikoja ilman seuraamuksia.” Tätä suurempaan ja painokkaammin varmaan valiokunta ei voi lausua. Valiokunta edelleen jatkaa: ”Valiokunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö huolehtii kaikilta osin kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sen taustalla olevan

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

EU-lainsäädännön asianmukaisesta toimeenpanosta ja varmistaa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toiminnassa esiintyneiden ongelmien ratkaisemisen.”

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on harvinaisen selvää tekstiä valiokunnalta. Nykyinen toimintamalli, viranomaistoiminta Suomessa, ei kestä laillisuustarkastelua, ei noudata EU-lainsäädäntöä, ei takaa viljelijöille oikeusturvaa. Myöskään elinkeinon menestyksekkään suorittamisen edellytykset eivät kaikilta osin täyty. Valiokunta tässä latelee erittäin selkeät sävelet, että nämä asiat on saatava kuntoon. Tälle ei ole mitään vaihtoehtoa.

Lakiesitys on sinänsä hyvä, mutta tämä suurempi kysymys, miten saadaan viranomaisen noudattamaan lainsäädäntöä, on se, mihin pitää nyt seuraavaksi tarttua. [Ritva Elo-maa: Erittäin hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Hoskonen.

17.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Viljaselle erinomaisesta esittelystä, mitä tämä homma käytännössä tarkoittaa. Elikkä tässä olemme törmäämässä taas sen Pyhän Byrokratiuksen valtavaan muuriin, joka näköjään tässä maassa on estänyt ennenkin monta järkevää toimintaa.

Elikkä maatalouden kannalta, kun maanviljelijä tekee työtään yrittäjänä, hänelle pitää suoda aidosti mahdollisuus tehdä työtään ja kasvinsuojeluaineiden käytön pitää olla mahdollista. Suomi on täällä Skandinavian nurkassa, olemme saari. Jos emme itse pysty omia ruokiamme tuottamaan tässä maassa, ja nämä kriisit ovat näköjään viime aikoina pyrkineet vain kasvamaan — kaikki toivovat toki rauhaa Ukrainaan ja muutenkin rauhallista menoa maailmaan, mutta ei tämä siltä näytä — niin toivon, että tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan viesti menee nyt niin viimeisen päälle perille, että toimitaan oikein.

Samalla kertaa nostan toisen maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluvan asian, tämän suurpetopolitiikan. Me kaikki tiedämme tässä maassa, mikä se oikea tilanne on. Kun direktiivi sallii kuitenkin kannanhoidollisen metsästyksen, se vain jostain syystä laiminlyödään — vaikka se on täysin laillista toimintaa. Ministeriön virkamiehethän junaavat vastaan. Kohta menee ihmishenkiä, jos ei tähän asiaan puututa. Suurpetokannat ovat niin valtavan vahvoja, että navettojen ovet on pantava lukkoon, koska sudet käyvät siellä öisin, niin kuin Pohjois-Karjalassa pari viikkoa sitten kävi. Susi kävi syömässä pihatosta erään talon karjaan kuuluvan eläimen ja valtavaa vahinkoa ja kauhua herätti tilalla. Olkoon tämä varoittavana esimerkkinä siitä, mitä tämä suomalainen viranomaistoiminta tarkoittaa.

Maa- ja metsävaliokunta on tarttunut oikeasti härkää sarvista tekemällä selvän mietinnön, ja toivottavasti tämä nyt luetaan myös siellä ministeriössä. Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin — hän ei ole ikävä kyllä nyt paikalla, mutta viesti varmaan menee perille — on pidettävä huoli siitä, että tämä pannaan kanssa täytäntöön. Ei se riitä, että tehdään hyvä mietintö, vaan se on laitettava täytäntöön sellaisena kuin se on. — Ei muuta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 43/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua, edustaja Lehtinen.

Keskustelu

17.08 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan laiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamista. Esityksen muutokset ovat pieniä mutta siitä huolimatta erittäin kannatettavia.

Esityksen tavoitteena on parantaa konkurssiasiamiehen ja sitten pesänhoitajien tiedonsaantia velallisen taloudellisesta asemasta ja etenkin varattomien ja vähävaraisten konkurssipesien osalta. Tähän asti erilaiset palvelumaksut ovat vaikeuttaneet pesänhoitajan mahdollisuuksia selvittää velallisten taloudellista asemaa ja konkurssieja edeltäviä tapahtumia, ja tästä on ollut merkittävää haittaa. Lisäksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettua lakia pyritään päivittämään tähän mennessä havaittujen tarpeiden osalta. Tämän lain on tarkoitus tulla voimaan syksyllä.

Tämä on tärkeä laki tässä ajassa, kun suhdanteista johtuen konkurssien määrä on ollut valitettavan korkealla tasolla. Onneksi hallituksen toimilla negatiiviseen kehitykseen pitäisi tulla muutos, ja toivotaan myöskin, että suhdanteet tukevat tätä muutosta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 59/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 55/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 55/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 82/2024 vp

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.9.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen